

**T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ANA BİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI BİLİM DALI**

**EVLİ KADIN AKADEMİSYENLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE
İLİŞKİN TUTUMLARININ EVLİLİK UYUMLARI İLE İLİŞKİSİ: ÇANAKKALE
ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin ÖZHAN

**ÇANAKKALE
Aralık, 2020**

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı
Aile Danışmanlığı Bilim Dalı

Evli Kadın Akademisyenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumları İle İlişkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği

Yasemin ÖZHAN
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Prof. Dr. Şeref ULUOCAK

Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında desteklenmiştir. Proje No:2913/SYL-2019-2913

Çanakkale
Aralık, 2020

Taahhütname

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Evli Kadın Akademisyenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumları ile İlişkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/12/2020

Yasemin ÖZHAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Onay

Yasemin ÖZHAN tarafından hazırlanan çalışma, 25/12/2020 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No:

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Prof. Dr.	Şeref ULUOCAK
Üye	Prof. Dr.	Ercan KOCAYÖRÜK
Üye	Prof. Dr.	Süheyla SARITAŞ

Tarih:

İmza:.....

Enstitü Müdürü

Önsöz

Tez çalışma sürecimin her aşamasında bana yol gösteren ve akademisyen kişiliğiyle bana örnek teşkil eden kıymetli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Şeref ULUOCAK hocama kendi akademik birikimiyle bana sunmuş olduğu desteği, anlayışı ve ilgisi için;

Çalışmama sunmuş oldukları destek ve katkılardan dolayı jüri üyelerimden Sayın Prof. Dr. Süheyla SARITAŞ hocama ve Sayın Prof. Dr. Ercan KOCAYÖRÜK hocama;

Yüksek lisans eğitimimin tüm aşamalarında manevi desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma ve çalışmama samimiyetle katkı sağlayan Üniversitemizin evli kadın akademisyenlerine;

Hayatım boyunca benden desteğini esirgemeyen, sınırsız fedakarlıklarda bulunan, her zaman yanımda olan çok değerli biricik aileme;

Sonsuz sevgi ve saygıyla teşekkür ediyorum.

“İnsanlığın daha erdemli ve elbette daha mutlu olabilmesi için iki cins de davranışlarını aynı ilkelere göre düzenlenmelidir. Ama bu ilkelerin yararlılığını yalnızca bir cins anlayabilirken böyle bir şey mümkün olabilir mi? Eşitlikçi bir toplum oluşturabilmek, insanın kaderini iyileştirebilecek tek şey olan aydınlatıcı ilkeleri yayabilmek için kadınların erdemlerinin bilgi temeli üzerine kurulmasına izin verilmelidir; bu da kadınlar erkeklerle aynı biçimde eğitilmedikleri sürece olanaklı değildir” s.256

MARY WOLLSTONECRAFT,1792

Özet

Evli Kadın Akademisyenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumları ile İlişkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği

Bu araştırmanın amacı, evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilikte uyumları ile ilişkisinin incelenmesidir. İlişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenen araştırmada, evli bireylerin evlilik uyumları ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında ilişki var mıdır sorusuna cevap aranmıştır. Ayrıca sosyo-demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisinin ele alınacağı bu çalışma kapsamında örneklemimiz Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde çalışan kadın akademik personel arasından evliliği 1 ile 29 yıl arasındaki 97 gönüllü bireylerden oluşmaktadır (N=97). Katılımcılara bilgi formu, Evlilikte Uyum Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeğini içeren soru kağıdı uygulanmıştır. Kullanılan ölçme aracıyla elde edilen veriler, alt amaçlara uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Evlilikte uyum puanı katılımcıların sosyo-demografik özelliğine göre, farklılaşıp farklılaşmadığı iki gruptan oluşan bağımsız gruplarda t-testi, ikiden fazla grupta tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak incelenmiştir. Araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin %40.2'si 39 kişi Sosyal Bilimler, %24.7'i 24 kişi Sağlık Bilimleri, %19 19 kişi Fen Bilimleri ve %15' i 15 kişi Eğitim Bilimleri alanında olduğu görülmektedir. Evlilik yılı 1 yılını doldurmuş ile 29 yıl arasında değişen evli kadın akademisyenlerin yaşı incelendiğinde "25-55 yaş" aralığını izlediği ve yaş ortalamasının 39 olduğu görülmektedir. Eşlerin yaşı kapsamında

değerlendirildiğinde 26 ve 65 yaş aralığında değişmektedir. Katılımcıların gelir durumu ise 5000 ve 20000 arasında bir gelire sahip olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre; erkek cinsiyet rollerine eleştirel tutuma sahip olan kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanı daha yüksek olduğu, geleneksel erkek rollerine karşı eleştirel tutuma sahip olmayan evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanı daha düşük olduğu ve erkek cinsiyet rollerine eleştirel tutum puanı arttıkça evlilikte uyum puanı artmaktadır. Geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin eleştirel tutum puanı arttıkça akademisyen kadınların evlilikte uyum puanlarının arttığı saptanmıştır. Bulgular literatürle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Evlilikte uyum, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri

Abstract

The Relation Between Married Female Academics Attitudes Towards Gender Roles and Their Marital Compatibility: Çanakkale Onsekiz Mart University

The purpose of this research to survey the marital compatibility of female married academicians and the attitude towards gender roles and the relationship between them. There search which is compatible with relational scanning model, aims to answer the question of whether there is a relationship between the marital compatibility of married individuals and their attitude towards gender roles. It also aims to search whether some socio-demographic characteristics are relational to marital compatibility. The sample consists of 97 female volunteer individuals working at Çanakkale Onsekiz Mart University as academic staff and the marriages length differ from 1 year to 29 years. The participants have been applied information form, Marital Compatibility Scale and Attitude Towards Gender Roles Scale. The data that has been acquired via Surveying has been analyzed with statistical techniques that is suitable for subgoals. The data has been analyzed by using SPSS for Windows 21.0 program. When evaluating the data, descriptive statistical methods (number, percentage, average, standard deviations) have been used.

Of the married female academician participants, 40. 2% 39 people are in Social sciences, % 24.7 24 people are in Health Sciences, 19% 19 people are in Physical Sciences and 15% people are in Educational Sciences. Married female academicians, whose marriage length are between 1 year and 29 years, are between the ages, 25 and 55. The age average is 39. Their spouses ages are between 26 and 65. The income of participants is between 5.000 and 20.000. It's established that the marital compatibility point raises when male gender role

and traditional gender role attitude point raises. The findings are discussed in relation with the literature.

Key Words: Gender Roles, Marital Compalibility, Gender

İÇİNDEKİLER

Taahhütname	iii
Onay	iv
Önsöz.....	v
Özet	vii
Abstract	ix
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini	xvi
Tablolar Listesi.....	xvii
Bölüm I: Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi	3
1.3.1. Evli Kadın Akademisyenlerin Evlilikte Uyumları ile TCRT Arasında İlişki Var Mıdır?.....	4
1.3.2. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Araştırmanın Sayıtları	8
1.7. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve	8
1.7.1. Akademik Alanda Kadın ve İlgili Çalışmalar.....	8
1.7.2. Aile.....	16
1.7.3. Aile Yaşam Döngüsü	18

1.7.4. Evlilik.....	23
1.7.5. Evlilik Uyumu.....	25
1.7.6. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet.....	26
1.7.7. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	28
1.7.8. Özel Alan ve Kamusal Alan	29
1.7.9. Sosyal Göstergebilim Metafor	30
1.8. Değişkenlere Yönelik Alanyazın.....	31
Bölüm II. Yöntem	40
2.1. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemini.....	40
2.2. Veri Toplama Araçları.....	40
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	41
2.2.2. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)	41
2.2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ).....	42
2.3. İşlem	42
2.3.1. Araştırma Modeli	43
2.3.2. Verilerin Analizi	45
Bölüm III. Bulgular	46
3.1. Betimleyici Özelliklere İlişkin Yüzde Analizi ve Frekans Sonuçları.....	47
3.2. TCRTÖ Alt Boyutları ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	50
3.2.1. Kadın Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ile Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	54

3.2.2. Evlilikte Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ile Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	54
3.2.3. Geleneksel Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	54
3.2.4. Erkek Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	55
3.3. TCRTÖ Alt Boyutları ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin T Testi Sonuçları	57
3.4. Evli Kadın Akademisyenlerin “Evlilik” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar İle İlgili Sonuçlar	59
3.5. Evli Kadın Akademisyenlerin “Aile” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar İle İlgili Sonuçlar	60
3.6. Değişkenlere Yönelik Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	61
3.6.1. Evlilikte Uyum Puanı ile Eşleri İle Çocuklarla İlgili Konularda Anlaşma Durumu ile Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları	63
3.6.2. Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile EU Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları	64
3.6.3. Evlilikte Uyum ve TCRT Puanları Eşlerin Öğrenim Durumlarına Göre Anlamlı Olarak Farklılaşmaktadır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları	65
3.6.4. Evlilik Uyumu Eşin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları	67
3.6.5. Kadının Kariyer Açısından Erkekten Yüksek Olmasının Aile İçindeki Durumunu İle Evlilik Uyumu Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları	67

3.6.6. Kadının Kariyer Açısından Erkekten Yüksek Olmasının Aile İçindeki Durumu İle TCRT Puanı Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları.	69
3.6.7. Akademik Konumları Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Etkilemektedir Hipotezine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	70
3.6.8. Ailenin Gelir Düzeyi İle EU Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	74
3.6.9. Evlilik Uyumu Yaşa Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	75
3.6.10. Evlilikte Uyum Puanı Evlilik Yılına Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	76
3.6.11. Evlilikte Uyum Puanı ile Eşin Destek Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik ANOVA Sonuçları	77
3.6.12. Akademik Alan ile TCRT Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik ANOVA Sonuçları.....	80
3.6.13. Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile İhtiyaç Duydukları Destek Mekanizmalarına Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	82
3.6.14. Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile Aile Yaşam Döngülerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	84
3.6.15. Kadın Akademisyenlerin Yükseköğretim Kurumlarında İdari Pozisyonlara Gelememelerinin Nedenleri ile TCRT Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik ANOVA Sonuçları.....	85
3.5.16. Evlilikte Uyum Düzeylerinin Aile Yaşam Döngülerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	92

3.5.17. TCRT Ölçeği Alt Boyutlarının Puan, Standart Sapma ve Alpha Değerleri	94
Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	95
4.1. Araştırma Hipotezlerine Yönelik Sonuçlar ve Tartışma	95
Öneriler.....	104
Araştırma Hipotezlerinin Kabul/Red Durumu	106
Kaynakça.....	108
Ek.1 Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği.....	124
Ek.2 Evlilikte Uyum Ölçeği	127
ÖZGEÇMİŞ	134

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

SPSS : Statistical Package For Social Sciences

Sd : Serbestlik Derecesi

Ss : Standart sapma

x : Aritmetik Ortalama

N : Katılımcı Sayısı

% : Yüzdelerik

R : Korelasyon Katsayısı

TCR : Toplumsal Cinsiyet Rollerini

AYD : Aile Yaşam Döngüsü

TDK : Türk Dil Kurumu

TCRTÖ : Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

EUÖ : Evlilikte Uyum Ölçeği

ECR : Erkek Cinsiyet Rolü

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
Tablo 1	Cinsiyete, Üniversite Türüne ve Ünvana Göre Akademisyen Sayılarının Dağılımı ..	10
Tablo 2	AYD Aşamaları Belirleme Araştırmaları Özet Tablo.....	22
Tablo 3	Aile Yaşam Döngüsünün Evreleri	52
Tablo 4	Evli Kadın Akademisyenlerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı	55
Tablo 5	Ana Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri	56
Tablo 6	Geleneksel Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi.....	57
Tablo 7	Erkek Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi	59
Tablo 8	“Evlilik” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar İle İlgili Sonuçlar.....	60
Tablo 9	“Aile” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar İle İlgili Sonuçlar.....	62
Tablo 10	Araştırmaya İlişkin Fark Testi Sonuçları	63
Tablo 11	Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları.....	64
Tablo 12	Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları.....	65
Tablo 13	Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları.....	67
Tablo 14	Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları.....	68
Tablo 15	Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları.....	69
Tablo 16	Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları.....	71
Tablo 17	Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	73
Tablo 18	Katılımcıların Akademik Konumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Ve Alt Boyutlarına Göre Karşılaştırması Anova Testi Bulguları	74
Tablo 19	Ailenin Gelir Düzeyi İle Evlilik Uyumu Korelasyon Analiz Değerleri.....	75
Tablo 20	Evlilik Uyumu ve Yaş İle İlgili Korelasyon Değerleri	76

Tablo 21 Evlilik Uyumu ve Evlilik Yılına İlişkin Korelasyon Değerleri	77
Tablo 22 Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	78
Tablo 23 Eş Destek Düzeyi Değişkenine İlişkin Evlilikte Uyum Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları	78
Tablo 24 Evlilikte Uyum Puanlarının Eş Destek Düzeyi Değişkenine İlişkin Tukey Testi Sonuçları.....	80
Tablo 25 Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	81
Tablo 26 Akademik Alan Değişkenine İlişkin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları	81
Tablo 27 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Akademik Alan Değişkenine İlişkin Games-Howell Sonuçları	83
Tablo 28 Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile İhtiyaç Duydukları Destek Mekanizmalarına İlişkin Bulgular.....	85
Tablo 29 Aile Yaşam Döngüsü ile Aile Danışmanından Destek Alma Düşüncesi ile İlgili Ki kare Testi Sonuçları.....	86
Tablo 30 Yükseköğretim Kurumlarında İdari Pozisyonlara Gelememelerinin Nedenlerine Yönelik Betimleyici Bulgular	87
Tablo 31 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Alt Boyutlarına Göre Karşılaştırması Anova Testi Bulguları.....	88
Tablo 32 Akademik Alan Değişkenine İlişkin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları	89
Tablo 33 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Verilen Yanıtlara İlişkin Games-Howell Sonuçları	90
Tablo 34 Geleneksel Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Verilen Yanıtlara İlişkin LSD Sonuçları.....	92

Tablo 35 TCRT Ölçeği Alt Boyutlarının Puan, Standart Sapma ve Alpha Değerleri..... 94

Bölüm I: Giriş

1.1. Problem Durumu

Küreselleşme, kentleşme ve iletişim süreçlerindeki teknolojik değişmelerin artan etkisi ile kadına ve erkeğe yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri, gerek özel alanda gerekse kamusal alanda birtakım rol değişimlerine neden olmuştur. Bu değişimler toplumsal cinsiyet eşitliği kavramını ve yeni roller ile ilgili uyum sağlama arayışlarını da beraberinde getirmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği kadının ve erkeğin özel-kamusal alanlara eşit katılması ve eşit seviyede eşit yetkide görünür olmasıdır (Akkaş, 2019). Toplumsal cinsiyet eşitliği, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) etkinliklerinin odağındadır. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında yer almaktadır. 2030'a kadar ulaşılması hedeflenen "17 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları" arasında toplumsal cinsiyet eşitliğini 5. amaç olarak temel almaktadır ("Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Şirket ve Kurumlar İçin Rehber", 2020).

Toplumsal dönüşüm ve ekonomik değişmelerle kamusal alana katılan kadınlar geleneksel kadın rolüne de devam etmektedir. Kamusal-özel alan dengesi, uyumu veya uzlaşması en zor sosyal sorunlardan biridir. Kadınların ücretsiz emeği, artan iş yükü ve eşitsiz cinsiyet rolleri bilinen sorun olarak devam etmektedir (Ajas, 2013). Toplumsal ve kültürel dönüşüm süreçleri sonucunda ortaya çıkan yeni rol modelleri ve beklentileri açısından önemini korumaya devam eden noktalardan birini, halen eşler arasındaki uyum konusu oluşturmaktadır. Yaşam içerisinde oluşan değişikliklere eşlerin, adapte olarak zaman içinde değişim göstermeleri ile evlilik uyumu gerçekleşmektedir (Spainer, 1976). Kadınların kamusal alana katılmaları ile sadece kadının sorumluluğunda görülen ev işi ve bakım hizmetlerindeki geleneksel rol beklentileri ile birlikte cinsiyetçi rol yaklaşımları daha fazla belirginleşmektedir. Kadın akademisyenler hem dinamik bir kurumda çalışıyor olması hem de kariyer açısından yükselmesi için sürekli yenilik ve gelişme odaklı çaba sarfetmek zorundadır. Bu çaba için mesai saatlerindeki zaman dilimi yeterli gelmemektedir. Mesaisi olmayan

kariyer çalışması için farklı zaman dilimleri ihtiyaç duymaktadırlar. Bu zaman bulma arayışında özel-kamusal alan arasında çatışma yaşanmadan dengelenmesi gerekmektedir. Değişen yaşam koşullarına karşı eşlerin geleneksel tutumla devam etmeleri kadınların rol yüklerinin artmasına sebep olmaktadır. Geleneksel yatkınlık, kadının yaşam alanını sınırlarken diğer yandan kadını annelik ve ev kadınlığı rolleriyle sınırlamaktadır.

Kadın ve erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik ilkelerin, kamusal-özel alanda gerçekleştirilmesi ve bu ilkelerin aile ile evlilik ilişkilerini de kapsaması “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın nlenmesi Sözleşmesi” (CEDAW)’da ifade bulan uluslararası standarttır (Acar, 2010). Kamusal alan ve özel alan içinde yaşananlar yayılarak birbirlerini etkileyebilmektedir. Birbirinden ayrı etkileşimsiz olduğunu söylemek imkansızdır. Eşlerin dayanışma içinde uyumlu olmaları kadın akademisyenlerin sosyal rollerini dengelemesi açısından, bireysel ve aile mutluluğunun devamlılığı için gereklidir. Çok yönlü ve boyutlu toplumsal dönüşüm süreçlerinin beraberinde getirdiği sorunların bütüncül ve yapıcı bir biçimde ozmlenebilmesi, yaşanan problemlerin giderileceği düşünülmektedir. Bu açıdan “uyumlu evlilik” kavramsallaştırması çeşitli açılardan tanımlanmaya, değişen sosyal-kültürel-ekonomik süreçlere bağlı olarak operasyonel kılınmaya ve lmlenmeye çalışılmış ve çalışılmaktadır.

Toplumdaki ailelerin mesleğinde başarılı olmuş kişileri öğretmenleri rol model olarak göstermekte ve buna bağlı olarak gençler de öğretmenlerini rol model olarak almaktadır (imen, 2019). Kadın akademisyenler de kariyer açısından başarılı olmuş kişilere örnek teşkil etmektedir. Evlilik uyumu, bir rol model olarak kadın akademisyenlerin kamusal ve özel alan arasındaki dengeyi toplumsal cinsiyet rolleri açısından yeniden yapılandırarak ya da revizyona tabi tutarak dönüştürebilmeleri açısından önemli bir pekiştireç olarak değerlendirilmektedir. Kadın akademisyenlerin bu türden misyonu ne ölçüde stlenebildikleri, geleneksel olan ile eşitlikçi kodlar arasındaki gerilimde, evlilik uyumlarını eşitlikçi toplumsal

cinsiyet rollerinden ödün vermeden devam ettirip ettiremedikleri önemli görülmektedir. Evlilik yaşantılarında bu türden bir gerilimle karşı karşıya olup olmadıkları önemli sayılabilecek bir problem olarak çıkmaktadır. Bu çalışma özellikle kadın akademisyenlerin toplumdaki değişim ve dönüşüm süreçleri içinde aile içi rol beklentileri ve evlilik uyumları açısından özel bir konumları olduğu sayılıştından yola çıkmıştır. Bu çalışma kapsamında, **kadın akademisyenlerin** genel anlamda ev içi ve kamusal yaşamdaki konumları gereği bir rol model oluşturma potansiyellerine dikkat çekilmektedir. Konum itibariyle üniversiteler, geleneksel kodlarla-üniversal olanın yerel melezleşmesinin mekanı olabilmektedir. Kadın akademisyenlerin, toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşümü için sosyo-kültürel kodlar çerçevesindeki karşılaşmasında daha eleştirel ve dönüştürücü misyon yüklenebilecek kadın grubunu oluşturdukları düşünülmektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, evlilikte uyum ölçeğine göre evlilikleri uyumlu ya da uyumsuz olarak nitelendirilebilecek kadın akademisyenlerin sosyo-demografik değişkenlere göre nasıl dağılımlar gösterdikleri istatistiksel teknikler aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Kadın akademisyenlerin, evlilik uyumları ile TCRT ve alt boyutları arasındaki ilişkinin niteliği bu anlamda araştırmanın temel hipotezlerinin değerlendirilmesi açısından çok önem taşımaktadır. Ayrıca bu çalışmada evli kadın akademisyenlerin evlilik ve aile ile ilgili algılarını bu kavramlara ilişkin geliştirdikleri metaforlar ile ilgili betimlemeye yer verilmiştir.

1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi

Evli Kadın Akademisyenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumları İle İlişkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği başlıklı bu çalışmada; evli kadın akademisyenlerin TCRT ile EU'ları arasındaki ilişki üzerinde odaklanılmıştır.

Bu kapsamda, evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile TCRT puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır.

1.3.1. Evli Kadın Akademisyenlerin Evlilikte Uyumları ile TCRT Arasında İlişki Var mıdır?

Temel problemiğimiz bu ilişkiye yöneliktir ve söz konusu ilişkinin boyutlarını dikkate alan bir perspektiften alt problem alanlarını ifade edecek alt hipotezler geliştirilmiştir.

Kadın akademisyenlerin buldukları konum itibarıyla kadınlara toplum tarafından yüklenen ev-aile hayatındaki sorumluluklar ile akademik çalışma hayatı arasında denge oluşturma mücadelesinin sonucunda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi yönde dönüşümü ne ölçüde başarıp evlilikte uyumlu bir profil ile bir rol model olarak yüklenen misyonu ne ölçüde yerine getirebilmektedir.

TCRT ölçeğinden elde edilen toplam puan ile kadın akademisyenlerin eğitim düzeyinin, statüsünün ve gelir düzeyinin yüksek olması geleneksel rolleri dönüştürücü etkisi üzerinde değerlendirmede bulunulacaktır.

1.3.2. Alt Problemler

-Evli kadın akademisyenlerin EU puanları ile TCRT puanları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanlarında aile yaşam döngülerine göre farklılık var mıdır?

-Akademik alan ile TCRT arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Kadının kariyer açısından erkekte yüksek olmasının aile içindeki problem durumu ile TCRT puanı arasında ilişki var mıdır?

-Evlilik uyumu eşin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

-Evlilik uyumu evlilik yılına göre farklılaşmakta mıdır?

-Evlilik uyum puanı ile çocuklarla ilgili konularda eşiyle anlaşma durumu arasında anlamlı ilişki var mıdır? (*Evet * Hayır grupları)

-Akademik konumlarına göre TCRT ve alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

-Aile danışmanından destek alma gereksinimi ile EU puanı arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Eşlerin destek düzeyleriyle EU arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Ailenin gelir düzeyi ve evlilikte uyumu arasında anlamlı bir değişim göstermekte midir?

-Evlilikte uyum ve TCRT puanları eşlerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

-Evli kadın akademisyenlerin kariyer açısından erkekte yüksek olmasının aile içinde sorun olur/olmaz durumu ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

-EU yaş değişkenine göre anlamlı bir değişim göstermekte midir?

Bu çalışma kapsamında hazırlanan anket uygulamasından elde edilen verilerden ortaya çıkan bulguların alanyazında yer alan çalışmalar ile karşılaştırılması da hedeflenmiştir. Evlilik uyumları ile TCRT puanları yüksek olan akademisyen grubunun söz konusu rol model için temel referansı oluşturdukları düşünülmektedir. Bununla birlikte diyalog aracılığı ile evlilik uyumlarını toplumsal cinsiyet rolleri eşitliğine uygun bir biçimde dönüştürme çabası içinde olan kadın akademisyenlerin bu çabalarının da oldukça önemli olduğu kabul edilmektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Yüzyıllardır devam eden ataerkil anlayış kadınların özel alanda ve kamusal alanda erkekler tarafından arka plana atılmasına sebep olmuştur. Ataerkil anlayışın etkilendiği kurumlardan biri olan aile, yapı olarak erkeğe hizmet eden düzenlemelerle kurgulanmıştır. Aile yapısında, toplumdaki küreselleşme göç ve kentleşme hareketleri ile beraber değişimler

meydana gelmektedir. Ailede değerler, kadın erkek eşit rol dağılımı, ailedeki bireylerin anlam dünyası ve gelenekle olan ilişkisiyle ilgili konularda köklü dönüşümler görülmektedir. Bu dönüşümler ile beraber sosyal yapının bir parçası olan ailenin istikrarı için sağlıklı ve işlevsel bir şekilde değişimlere uyum sağlanması gerekmektedir.

Toplumun bilgilendirilmesinin ailenin geçtiği düşünöldüğünde aile içerisinde yaşanan cinsiyetçi rol dağılımına yönelik çiftleri duyarlı hale getirilmesi gerekmektedir. Toplumdaki cinsiyet ayrımcılığının, özel alan ve kamusal alandaki boyutları ile belirlenmesi; aile içinde sağlıklı, güçlü, mutlu ve uyumlu iletişimin güçlendirilmesi için önemlidir. Bu gelişimsel ve dönüştürücü güçlendirme sürecini, eğitim yönünden donanımlı akademisyen kadınların gerçekleştirebilmeleri, rol model olma misyonları açısından önem taşımaktadır. Özellikle kadınların aile içerisindeki ilişkileri ve sorumluluklarına yönelik rol dağılımı ne kadar demokratik ve eşitlikçi yönde geliştirilirse toplumun gelişmesine ve sağlıklı aile ilişkilerinin oluşturulmasına o kadar katkı sağlayacaktır. Çalışan kadınların, iş yaşamı ve ev-çocuk bakımı arasında yaşamış olduğu gerilim-stres zor durumda kalmalarına sebep olmaktadır. Ortaya çıkan bu gerilimi-stresi ortadan kaldırmak için, ortak özveri ve idareli bir tutumla kadının ve erkeğin eşit bir sorumluluk paylaşım göstermesi gerekmektedir. Sorumluluk paylaşımı aile içerisindeki eşlerin bencil tutumdan uzaklaşarak, uzlaşım ile evlilik ilişkilerini uyumlu yürütebilmelerine olanak sağlayacaktır. Ailedeki eşit sorumluluk ve rol paylaşımı kadının çalışma hayatı ve ev-çocuk bakımı arasındaki mücadelesinde, geleneksel rollerin arasında sıkışarak gerilim yaşamamasını ortadan kaldıracaktır.

Kadının iş hayatında ve özellikle akademik dünyada daha fazla yer almaya başlaması ve başarısının görünürlük kazanması ile akademisyen kadınlar çeşitli araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Akademisyen kadınların dinamik bir kurum olan üniversitede çalışıyor olması ve üniversitenin gerekliliklerinden dolayı yüklenilen çeşitli mesleki sorumluluklarla karşılaşmaktadır. Bu karşılaşmada akademisyen kadınlar rol model misyonunu; aile-evlilik

yaşantısı içerisindeki geleneksel rol beklentilerini, eşler arasında uyum sağlayarak eşitlikçi yönde dönüştürebilmelerini ne ölçüde gerçekleştirebildikleri önem taşımaktadır.

Ev-iş hayatında ve sosyal hayatta bireylerin özgürlük alanına müdahale etmeyen, demokratik ve eşitlikçi tutum içerisinde olmak uyumlu bir birlikteliğe imkan sağlayacağı düşünülmektedir. Uyum ve tutum konularında yükseköğretimde geliştirilebilecek etkinliklerin eğitim programlarına entegre edilerek kadın ve erkek akademisyenlerin özel ve kamusal alanda daha eşitlikçi tutumlara sahip olması gerekmektedir. Kadın akademisyenler, sahip oldukları eşitlikçi tutumu da geleneksel tutum karşısında dönüştürebilecek donanıma, güce ve cesarete sahip olması önem taşımaktadır. Wollstonecraft'a göre (1792) "en mükemmel eğitim, bedeni ve yüreği güçlendiren, anlayış gücü geliştirmeyi amaçlayan yani bireye kendisini bağımsız kılacak erdemler kazandıracak bir eğitimidir".

Bu çalışma, üniversitede toplumsal cinsiyet eşitsizliğini önleme politikalarına yönelik, eğitimler ve atölyeler ilgili düzenlemeler yapılması yönünde katkı sunmayı da amaçlamaktadır. Mesleği itibariyle mesai saatleri belli olmayan akademisyen kadınların, aile iş yaşam dengesini oluşturmaya çalışırken aile danışmanından destek alma düşünceleri Aile Danışmanlığı ile desteklenebilmesi yönünde bir veri olması açısından araştırmamızda önemli bulgular yer almaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın evreni ve örneklemini Aralık 2018 – Nisan 2019 tarihleri arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde çalışmakta olan evli kadın akademik personel ile sınırlandırılmıştır.

2. Araştırma için verilerin toplanmasında gerekli olan evli ve bekar kadın akademisyen sayısı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin kullanmakta olduğu sistemde evli-bekar veri filtrelemesi yapılamadığından evren sayısına ulaşamamıştır.

3. Bu çalışmanın sonuçları Kişisel Bilgi Formu, TCRTÖ ve EUÖ'den elde edilecek verilerle sınırlıdır.

4. Araştırmanın değişkenleri TCRTÖ, EUÖ ve sosyo-demografik özellikler ile sınırlıdır.

5. Araştırmadaki veri toplama araçları “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Evlilikte Uyum Ölçeği” ile ilgili alan yazında yapılmış çalışmalardan yola çıkarak geliştirilen soru formu ile sınırlıdır.

6. Araştırmanın veri toplama yöntemi anket ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Sayıltıları

1. Çalışmada kullanılan ölçekleri; araştırmada örneklemini oluşturan evli kadın akademisyenlerin dürüst, özenli, samimi ve doğru cevaplandıracakları varsayılmaktadır.

2. Araştırma için seçilen ve gruba göre biçimlendirilen anket soruları, araştırmanın amacını gerçekleştirmeye arayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak niteliktedir.

3. Araştırma verilerinin toplandığı çalışma grubunun, araştırma bulgularının genelleyebileceği düşünülen evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Evlilik Uyum Ölçeği amaçladıkları özellikleri ölçebilir özelliktedir.

1.7. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

1.7.1. Akademik Alanda Kadın ve İlgili Çalışmalar

Üniversiteler, toplumları büyük ölçüde etkileyebilecek ve dünyadaki tüm ülkelerin gelişmesine büyük katkı sağlayabilecek önemli ve saygın kurumlardır. Üniversitenin de gelişebilmesine etkili ölçüde katkı sağlayabilecek etkenlerden birisi içinde olduğu ortamla ilgilidir. Bu ortamdaki etkin kişiler ise akademisyenlerdir. Akademisyenlerin temel etkinlikleri öğretme, araştırma, yönetim ve toplum hizmetidir (Hattie & Marsh, 2002).

Hansen ve Roberts'a (1972) göre "birinin anlayış yeteneğiyle bilgili, disiplinli ve yaratıcı uygulamalar sonucunda bilgiler iletmiş veya dönüştürülmüşse burada akademisyenlik gösterilmiş demektir" (akt. Popovich ve Abel, 2002).

Bir eğitim ve araştırma kurumu olarak üniversite, toplumdaki cinsiyet rejimlerinden etkilenen bir yandan da küresel düzeydeki networkler aracılığıyla mevcut cinsiyet rejimlerine yapı bozum uygulayabilecek bir etkileşime imkan vermektedir. Bu bakımından eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri ve mevcut cinsiyet rejimlerine yönelik bir eleştiri potansiyeli barındıran nitelik taşıdığını söylemek mümkün görünmektedir. 2020 yılı itibari ile Yükseköğretim Kurumları'nda Devlet ve Vakıf Üniversiteleri olmak üzere akademisyenlerin dağılımı tablo 1 dikkate alındığında sayısal olarak birbirine yakın olsada akademik hiyerarşi yükseldikçe kadın akademisyenlerin sayısı düştüğü görülmektedir.

Tablo 1

Cinsiyete, Üniversite Türüne ve Ünvana Göre Akademisyen Sayılarının Dağılımı

Üniversite Türü	Profesör			Doçent			Doktor Öğretim Üyesi			Öğretim Görevlisi			Araştırma Görevlisi			Genel Toplam		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
DEVLET	16452	7755	24207	8950	5764	14714	18916	14010	32926	16135	14220	30355	23346	23559	46905	83799	65308	149107
VAKIF	3166	1493	4659	1117	939	2056	4301	4435	8736	2525	4659	7184	1801	2851	4652	12910	14377	27287
VAKIF_ MYO	5	1	6	0	0	0	6	13	19	90	155	245	0	0	0	101	169	270
TOPLAM	19623	9249	28872	10067	6703	16770	23223	18458	41681	18750	19034	37784	25147	26410	51557	96810	79854	176664

(22.07.2020 11:45 <https://istatistik.yok.gov.tr/>)

Kadınların akademik alana katılımı yükselen hiyerarşiyle ters orantıda olması uluslar arası düzeyde de dikkat çeken göstergelerden biridir. Araştırma görevlisi olarak sayıca yüksek olan kadın akademisyenlerin sayısı profesörlük seviyesine doğru azalmaktadır. Bu eğilim toplumsal cinsiyet yazınında leaky pipeline yani sızdıran boru hattı metaforuna karşılık gelmektedir (Tan, 2017). YÖK veri tabanından elde edilen tablo 1'deki verilerde bu eğilimi doğrulamaktadır.

Ataerki toplumsal norm ve üretim ilişkileri içinde kadınların özel alanla sınırlandırılması ve daha çok ev-aile işleriyle konumlandırılması kadının iş hayatında zorluklarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Ayrıca toplumsal hayatın tüm alanlarında

olduğu gibi üniversitelerde de toplumsal cinsiyete dayalı ilişki biçimleri yeniden üretilmekte ve kadınlar biyolojik toplumsal değeri üzerinden deneyimlenmektedir. Üniversiteler akademik hiyerarşinin, ayrımsal ustalığın ve cinsiyete dayalı iş bölümünün yeniden üretildiği alanlar olması bakımından kurumsal habitusun en üst örgütlenme biçimlerindedir (Halifeoğlu, 2020).

Türkiye’de kadın akademisyenlerle ilgili yapılan önemli araştırmalardan birine örnek olan Feride Acar’ın (1983) çalışmasına göre, kadınlar akademik alandaki kariyerlerine göre özel yaşamlarını düzenlemektedirler. Ancak kadın akademisyenlerin doktora dönemi bittikten sonra öncelik sırası değişmektedir. Doktora dönemi bittikten sonraki evlilikler ve çocuklar ile ilgili sorumluluklar karşısında rol çatışması yaşamaktadırlar. Rol çatışmasına çözüm olarak; ya kariyer ile cinsiyet rollerinin taleplerini uyumlandırmak ya da rollerinden birini seçerek birine öncelik vermektedir. Rol çatışmasına çözüm olarak rollerinden birini tercih eden kadın akademisyenler, sahip olduğu iki rolü de yerine getirmeye çalışarak geleneksel kadın rollerini uygulama gereksinimi hissetmektedirler. Bu süreçte rolleri birbirinden ayrı tutarak ve rollerinin gerekliliklerini yerine getirerek iki ayrı kimlik geliştirmektedir. Çatışmaya çözüm olarak; kariyerini ve cinsiyet rollerini uyumlandırma çabasında olan kadın akademisyenler ise sadece akademik alanda değil özel alanda da eşit olma çabasıyla tutarlılık göstermektedirler (Tepe, 2008).

Türkiye’de hem yükseköğrenimin gelişmesi hem de kentleşme ve ekonomik değişmeler, kadın ile erkek arasındaki rollerle ilgili çekişmelerin yaşanmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla kadın akademisyenler iş ile aile içerisinde sorumlu olduğu roller arasında yaşananlardan fazlaca etkilenmektedirler (Acar, 1993). Genel olarak kadınların evdeki üretimi görünmeyen emek olarak ifade edilmektedir. Bu ev içindeki üretim, emek ve değeri bakımından değerlendirilmesi mümkün değerildir. Kadın akademisyenler zamanlarını, çoğunlukla bilimsel çalışmalara ayırmaktadır. Mesleğin gerekliliklerini yerine getirmeye

çalışırken diğerk yandan rutin rollerini içeren çocuk bakımı ile geleneksel ev işleri yapma gerekliliğı, görünmeyen emek olarak kadın akademisyenlere yüklenmektedir (Çağlayan, 2015). Kadın akademisyenler, toplumun saygın gördüğü mesleğe sahip olsalar bile toplumsal cinsiyet rollerinden sıyrılmaları mümkün değildir. Geleneksel cinsiyet rolleri devam eden akademisyen kadınların kamusal alana katılması ile kadın-erkek eşitliğı sağlanamamıştır. Çünkü kadın akademisyenler, ev içindeki yeniden üretim ile ilgili kendisini sorumlu tutmaktadır (Şentürk, 2015). Kadınların iş ve aile yaşam dengesini sağlamaya çalışırken karşılaştığı sorunlar akademik hayatta dikkat çekecek düzeydedir. Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri ve akademik kariyer arasındaki çatışmalardan dolayı iş-aile yaşamının dengelenmesi önemlidir. Akademisyen kadınlar çalışma hayatında sahip olduğu rolü ile geleneksel rolleri arasında yaşadığı çatışma büyük bir stres kaynağı olmaktadır (Hablemitoğlu, Gönen ve Özmete, 2004). Akademik çalışmalarından dolayı ailelerine ve ailelerinden dolayı akademik çalışmalarına istedikleri zamanı ayırma konusunda problem yaşamaktadırlar (Sağlamer, Tan, Çağlayan, 2013). İş ve özel yaşam dengesini sağlama konusunda sorumluluğun tamamen kendilerinde olduğunu düşünmektedirler. Dolayısıyla da ev işleri ve çocuk bakımı konusunda yardımcı tutmaktadırlar (Poyraz ve Ulusoy, 2013). Ağır ev işleri, kısıtlı zaman ve maddi kaynaklar içinde çocuklarının yetiştirilmesi diğerk aile üyelerinin sorumluluklarından dolayı depresyon ve anksiyete kadınlarda daha çok rastlanmaktadır (Mihçioğur ve Aykut, 2009).

Kadın akademisyenlerin bilimsel hayatta yer almasıyla beraber sorumlulukları da bu şekilde artmaya devam etmektedir. Akademik yaşam gibi günlük yaşam içinde de özel görev ve sorumlulukları olduğunu hatırlanıldığında evli kadın akademisyenlerin bilim dünyasında olmanın gerçekten daha zahmetli bir yaşam olduğu söylenebilir (Gürkan, 2018). Türkiye’de kadınların akademik yaşamda edindikleri tecrübelerini görünür kılarak bunlar üzerinde çözüm önerileri ve politika üretmeyi amaçlayan Öztan ve Doğan’ın (2015) çalışmasında, yapılan

görüşmeler sonucunda; akademik alandaki beklentiler ve artan standartların kadın akademisyenlerin evlenmeyi ve çocuk sahibi olmayı istediği döneme denk gelmesiyle yaşanan yıpranmayı artırmaktadır. Ayrıca yoğun çalışmanın devam ettiği doktora-doçentlik dönemlerinde ise çocuğu olan kadın akademisyenlerin yıpranma ve suçluluk duygularını yoğun bir şekilde yaşadıkları belirtilmektedir. Çocuk bakımı konusunda desteklenmelerini sağlayacak kreş gibi kurumların az olması da kadınların çalışma-akademik yaşama katılmalarının önündeki engellerden de biri olmaktadır (Naymansoy, 2010).

Toplumsal cinsiyet perspektifiyle kadın araştırma görevlilerinin ev-iş hayatında, karşı karşıya kaldıkları zorlukları belirlemek amacıyla yapılan Ergöl, Koç, Eroğlu ve Taşkın'ın (2012), çalışmasındaki kadın araştırma görevlileri; çalışma hayatının aile yaşamını olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Kadının kariyer konusunda erkekte yüksek olmasının problem yaratacağını ve çalışmalarından dolayı aile bireyleriyle tartışma yaşadığını belirtmektedirler. Kadınlar; akademisyen, anne ve eş gibi sorumluluk gerektiren çeşitli rollere sahip olurlar. Bu şekilde çeşitli toplumsal statülere bağlı olarak bir çok rol, tek bireyde toplanarak çoklu rolleri oluşturmaktadır. Anne, eş, akademisyen gibi statülere bağlı rollerden dolayı “rol gerilimi” ve “rol çatışması” ve “aşırı rol yükleri” olguları ortaya çıkmaktadır. Geleneksel roller arasında kalan kadınların yaşadığı stres daha fazladır. Akademik anlamda ilerlemede ve yönetici olarak atanma konusunda erkek akademisyenlerin daha avantajlı ve cinsiyet ayrımı olduğu düşünceleri rol çatışmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir (Özkanlı ve Korkmaz, 2000). Özellikle yönetici konumunda görev yapan kadın akademisyenlerin hem evdeki tüm sorumlulukları yapması hemde iş yaşamında “üretken”, “dinamik” ve “kariyer odaklı olmaları stres kaynağı olmaktadır. Sahip olduğu rollerden birinde yaşanan mutsuzluk ve yorgunluk etkileşimde olduğu alanları etkileyebilmektedir (Küçükşen ve Kaya, 2016).

Akademisyenlere göre yönetim veya karar mekanizmalarında yer almak; hem kurumsal politikalardan haberdar olabilmelerini sağlayacaktır hem de kendileriyle/çalıştıkları

kurumlarıyla alakalı kararlara yönelik fikirlerini direkt ifade edebilmelerini sağlayacaktır. Yine de kadın akademisyenler buralarda yer alma konusunda az bir eğilim göstermektedir. Çünkü ev/özel alanla alakalı sorumluluklar öncelikli olarak kadının sorumluluğunda olduğu düşünölmekte ve aile tarafında da az teşvik edilmektedir. Bu yüzden sorumluluk artıran ve fazla mesaiye ihtiyaç duyulacak konumda bulunmayı az talep etmektedirler (Genovate ara rapor, 2013). Yapılan çalışmalarda da göröldüğu üzere kadın akademisyenler, hem toplumsal cinsiyet rolleriyle sınırlanmış hem de meslekleri gereği kariyer çalışmalarına devam ederek sayıca artış gösterecek de yönetici pozisyonlarında yeterli düzeyde yer bulmaktadır (Yılmaz, 2017). Türkiye'deki üniversitelerde lider kadın oranı sadece % 8.5'tir ve toplumsal cinsiyet eşitliğinde en düşük performans kadın liderliğine yöneliktir (Tan, 2020).

Türkiye'de fırsat eşitliği ilkesi yasal olarak uygulanması gerekirken kamu kurumlarında kadınların üst düzey yönetici olma ve karar mekanizmalarına katılma şansları da yüksek değildir. Bilimsellikten uzak, ayırıcı yaklaşımlar kadının buna bağlı olarak tüm toplumun gelişmesinin ve kalkınmasının önünde ciddi ve aşılması güç engellerdir (Akın, 2007). Erzeybek ve Gökçeaslan'a (2019) göre toplumdaki kurumlar var oldukları toplumdaki kültürel değerlerden, düşünce sisteminden, cinsiyet rejimi ile gelişen kadına ve erkeğe verilen rollerden bağımsız değildir. Bir kurum olarak üniversitenin işleyişı de varolduğu toplumun dinamiklerinden ve cinsiyet rejiminden etkilenebilmektedir. Kadınların, yönetici olarak kariyer sürecinde sergileyebilecek rolleri erkekler, kadınlar, yetişkinler ve gençler için davranış modelleri sağlayabilmektedir. Kadınların ve erkeklerin birbirlerinden öğrenmeye ihtiyaçları vardır. Tam anlamında gerçek dönüştürme için erkek ve kadın arasında yaşanan ev içi alanı da kapsayan temel güç ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi gerekir (Tan, 2002). Kadınlar özel alanlarında yüklenmiş olduğu sorumluluklarından dolayı erkekler gibi işlerine ağırlık verememektedir. Dolayısıyla devamlı sorumluluk gerektiren karar alma mekanizmalarında görev almaktan kaçınmaktadırlar. Bu görevlerde yer alabilmeleri için

kadınların yüklendiği özel alandaki sorumlulukların aile üyelerince eşit paylaşım yapılması gerekmektedir (Demiray ve Curabay, 2008).

Kadın akademisyenlerin, toplumsal cinsiyet perspektifinden kariyer süreçlerindeki deneyimlerine yönelik bilgileri zenginleştirmeyi hedefleyen “Türkiye’de Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Akademisyenler Ağı” (BMT-KAAG) çalışmasında; akademik yaşamda toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik görüşler üzerinden değerlendirmeler yer almaktadır. Sonuçlara göre; ÇOMÜ’deki erkek ve kadın akademisyenlerin vermiş oldukları cevaplara göre en yüksek ortalamanın “çocuk bakımı olanaklarının geliştirilmesi” olmuştur. Ayrıca çalışmada özel alan ve kamusal alan dengesinde vurgulanan önemli nokta da eşlerin meslektaş olması anlaşmayı-hoşgörüyü artırdığı ve birbirlerine daha fazla destek olduğu yönündedir (Sağlamer vd, 2013). Kadın akademisyenlerin kariyer süreçlerini karşılaştırmalı olarak inceleyen Taylor ve Özkanlı’ya göre (2013) Türkiye ve Portekiz’de erkeklere göre kadın akademisyenler, yükseköğretim kurumlarında “Fen, Matematik ve Mühendislik” alanlarda geride kalmaktadır. Ataetkil yapı, önyargılarla eğitim süreçlerini etkilemektedir. Çalışmaya göre Türkiye ve Portekiz’de kadın profesör sayıca yüksek olmasına rağmen üst yönetim kademelerinde temsili oldukça azdır. Kurumlardaki çocuk bakım tesisleri ve ailedeki babanın daha ilgili olması ile ilgili ailenin gelişmesine yönelik politikalar kadınların önündeki engellerin kaldırılabilmesi için sunulan stratejilerden biridir.

Türkiye’de mühendislik bölüm veya fakültelerinde çalışan kadın akademisyenlere, cinsiyetçi yaklaşımlarla “başa çıkma”ya yönelik önerilere odaklanarak, akademisyenlerle yapılmış Tepe’nin (2019) çalışmasında akademisyenlerden dikkat çeken öneriler yer almaktadır. Genç kadın akademisyenlere bireysel çabalara yöneltmekte ve akademik yapıyı “toplumsal cinsiyet” açısından nötrlemeleri tavsiye edilmektedir.

Kadın akademisyenler ile ilgili uluslararası çalışmalarda da benzer sonuçlar yer almaktadır. Ortadoğu bölgesindeki üniversitelerde, kariyerlerinin farklı dönemlerindeki kadın

akademisyenlerin, akademisyenlik mesleğini seçmede esnek çalışma şeklinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Çünkü geleneksel-kültürel faktörler ve ataerkil düşünce sistemi kariyer seçeneklerini de etkilemektedir (Afiouni, 2014).

Avusturalya’da ve Portekiz’de akademisyenlerle yapılan çalışma; akademideki dönüşüm için kadınların ve erkeklerin, kadınların üst düzey liderliğine destek vermeleri yönündedir. Ancak ulusal eşitlik perspektifi liderlik konusunda kadınların etkililiğine yönelik algılarda farklılık görülmektedir. Avusturalya’da ulusal eşitlikçi perspektifinin etkisiyle kadınlar üniversitenin üst düzey yönetim tarafından destek görmektedir. Portekiz’de ise bu kararsızlık ve belirsizlik olarak yansımaktadır. Çalışmadaki erkek akademisyenler ise etkinlikleri sınırlandıran geleneksel aile rollerine odaklanmaktadır (Taylor & White, 2014). Portekizde’ki üniversitelerde iş yoğunluğundan kaynaklanan özel alan ve kamusal alan arasındaki çatışmaları inceleyen araştırmalar, ailelerdeki geleneksel cinsiyet rollerine dikkat çekmektedir. Akademik alandaki çalışmalar ile özel alan arasındaki gerilimden en çok etkilenen kadınlardır. İş ve aile politikalarının olumlu sonuçlar vermesi için iş ve aile kültürüyle desteklenmesi gerekmektedir (Santos & Cardoso, 2008).

Ülkelerin farklı politik ortamları akademik sistemlerin yönetimini nasıl şekillendirdiği ulusal ve uluslararası çalışmalarda da dikkat çekmektedir. ABD’de ve Finlandiya’da akademisyenlerin kariyer çalışmaları devam ederken hamilelik dönemlerini ve anneliği nasıl deneyimledikleri üzerine yapılan çalışmada; kadın akademisyenler izinli olsalar da çalıştıkları kurumda olma baskısı yaşamaktadırlar (Ollilainen, 2019).

1.7.2. Aile

Arapçadan dilimize geçen aile sözcüğü çokanlamlıdır. Günümüzde aile “anne, baba ve çocuklardan oluşan bir birim” olarak tanımlanmaktadır. Aile kurumunun dünyada sergilediği çeşitlilik evrensel bir tanımın yapılmasını engellemektedir (Canatan, 2009). Türk Dil Kurumu

ise aileyi; “Aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü” olarak ifade etmektedir. Sosyolog Cohen’e (2005) göre; “Doğum, evlilik, evlat edinme veya tercih yoluyla bir ilişkisi olan ve bir hanede birlikte yaşayan iki veya daha fazla kişinin oluşturduğu küme, ailedir” (akt. Canatan, 2009).

Gladding’e (2015), göre aile biyolojik veya psikolojik olarak birbirleri ile ilişkisi olan duygusal, ekonomik ve tarihsel bağları olan ve kendilerini aynı çatının parçası hisseden kişilerden oluşmaktadır. Birbirlerine evlilik ve kan bağıyla bağlanmış üyelerin bir araya gelerek birbiriyle ilişkili bir sosyal organizasyondur (Erdoğan, 1994).

Aile “bireyin evi, kendini gerçekleştireceği (self-realization) anahtar mekandır” (Berger & Berger, 1991, akt. Dikeçligil). Karşılıklı beklentilerin gerçekleştirilmesi, evlilikte çiftlerin sağlamış olduğu uyum, ailedeki bireylerin mutlu olabilmesi yönünden önemlidir. Evliliklerin uyumlu, sağlıklı ve güçlü olması toplumsal kurumların güçlenmesi adına gerekli görülmektedir. Çiftlerin sağlamış olduğu uyum, karşılıklı beklentilerin gerçekleştirilmesi ve ailedeki bireylerin mutlu olabilmesi açısından çok önemlidir.

Toplumsal bir kurum olan aile, toplumun yapısını şekillendirmede ve bireylerin toplumsallaşmasında etkin rol oynar. Toplumsallaşma sürecine ilk olarak ailede başlayan bireyler, bu toplumsallaşma sürecinde ebeveynlerinden öğrendiklerini kendi hayatına uyarlar (Gök, 2013). Toplum aileyi biçimlendirirken ailede geçmiş kuşaklardan yeni kuşaklara devrederek gelenek ve görenek ve eğitim aracılığı ile biçimlendirmektedir (Akyüz, 1994). Ayrıca aile, normlarla beslenen rol ve görev dağılımı bakımından belirgin ve ayrılmış bir yapıya sahiptir. Toplumdaki bireyler için kültürel bir hayat alanı üretmekte olan aile bu alan ile sınırlar çizmektedir. Bireyin bu şekilde teorik olarak bilinci ve pratikte eylemleri sınırlandırılmaktadır (Esinga, Lammers, Peters, 1991’den akt. Akın, 2012).

Aile ile ilgili alanyazın çalışmalarında tek evrensel bir tanım bulunmamaktadır. Aile kurumu bireyin ve toplumun hayatında önemli yeri olduğundan dolayı aile ile ilgili çalışmalar

yapılıp toplanılan yeni verilerin şu anki durum ile zamanla farklılaşan değişimin değerlendirilmesi açısından önemlidir (Dikeçligil, 2014).

Son zamanlarda ailenin daha güçlendirilmesi, var olan sorunlara çözüm aranması ve destek sunulması amacı ile çeşitli destek hizmeti sunulmaktadır. Aileyi temel alarak uzmanlaşma alanı olarak aile danışmanlığı tanımlanması yapılmıştır. ASAGEM'in (2008) düzenlediği Aile Şurası'nda alan tanımlamasına yer verilmiştir. "Aile Danışmanlığı: Danışmanlığın, içgörü ve farkındalık kazandırma, yeniden yapılandırma ve geliştirme işlevleri bulunmaktadır. Bu bağlamda aile danışmanlığı; sağlıklı bir iletişim ortamının yaratılması için tüm aile bireylerine yapılan psikolojik yardım hizmetidir. Ailenin yapısal, işlevsel ve gelişimsel özellikleri bakımından aile içi ve çevre ilişkilerinde karşılaştığı psiko-sosyal işlevsellikle ilgili sorunların çözümüne yönelik uzmanlık gerektiren hizmetler bütünüdür." ifadesiyle açıklık getirilmiştir.

1.7.3. Aile Yaşam Döngüsü

Bireyin evden ayrılması ile başlayan evlilik ile devam eden ailenin kurulması, aileye yeni üyelerin katılması, yeni rollerin edinilmesi gibi birçok süreci içeren bu döngüde ailenin geçireceği aşamalarda olması beklenen durum ve görevler anlatılmaktadır (Nichols, 2013).

Aile yaşam döngüsünü belirleme aşamaları tablo 1'de yer alan tarihsel süreç dikkate alındığı zaman birçok araştırmacının ilgi alanına girmiştir. Amerikan sosyolog Zimmerman dünyanın birçok yerinde aile sistemleri ile sosyal değişme süreçlerini incelemiş ve aile kurumunun tarihsel süreç içerisindeki ilk sistematik çalışmalarına öncülük etmiştir. Çeşitli coğrafi bölgelerde yaşayan bireylerin, medeniyet süreçleri içinde karşılaştırmalı bir şekilde aile kurumunu araştırarak, "ideal tip" i tespit etmek aile sistemini anlamak açısından bir gerekliliktir. Zimmerman'a göre "Hiçbir problem bize, aile kadar hayati ve ondan fazla ilgi çekici olarak görülemez." Çünkü dünyaya gelen her birey aile aracılığıyla sosyalizasyon sürecine katılır. Ayrıca aile sistemi içinde bulunduğu toplumun kültürel sisteminden

etkilenmektedir. Değişen kültür yeni aile modellerini, yeni aile modelleri de yeni kültür sistemlerini yaratmaktadır (Türkdoğan, 1963).

Özdemir, Vatandaş ve Torlak'a (2009) göre, aile yaşam döngüsü yardımı ile ailede yaşanan durumlar, ekonomik sorunlar daha iyi anlaşılabilir, otorite değişimleri, yaşanan psikolojik sorunlar aile yaşam döngüsüne göre gözlemlendiğinde anlaşılır hale gelecektir. Ayrıca döngünün sonraki aşaması tahmin edilebilir olduğunda ailedeki üyelerin karşılaşabilecekleri zorluklar konusunda uyarmak mümkün olabilecek ve bu konularda sorumluluklar üstlenen kamu kurumları veya sivil toplum örgütleri sorunların olumsuz etkisini azaltmak amacı ile çalışmalar yapabileceği imkanı bulacaktır.

Aile yaşam döngüsü temel sayılabilecek aşamalar çerçevesinde bireyin “evden ayrılışı”, “bekarlık” “yeni evli çift”, “çocuksuz çift”, “küçük çocuklu aileler”, “ergenlik döneminde çocuğu olanlar”, “yetişkin çocuklu aileler”, “ayrılan çocuğu olan aileler”, “çocuğu evlenen aileler”, “yaşlı aileler” gibi aşamalara ayrılarak incelenmiştir. Toplumun değişen yapısı ile beraber etkilenen ailelerin yaşamış olduğu aşamalar farklılık gösterebilmektedir. Schiffman ve Kanuk (1983) aile yaşam döngüsüne “boşanma, ekonomik nedenler, çocuklarının geri döndüğü aileler, evlilik bağı olmaksızın birlikte yaşayanlar, genç ve orta yaştaki evlenmemişler, eşi ölmüş dullar” aşamalarını eklemiştir. Buna benzer farklı aşamalardan oluşan, aile yaşam döngüsü ile ilgili çeşitli araştırmacıların aşama belirleme çalışmaları tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 1

AYD Aşamaları Belirleme Araştırmaları Özet Tablo

Araştırmacı- Yıl	Aşama	Temel aşamalar
Carter ve McGoldrick (1989)	6 aşama	“Eviden ayrılış, yeni bir aile oluşturmaya hazırlık, küçük çocuklu aileler, yetişkin çocuklu aileler, aileden ayrılan çocuklar, geç hayatı olan aileler”
Sorokin, Zimmerman ve Galphin (1931)	4 aşama	“Ekonomik bağımsızlığını sağlamış yeni evliler, bir veya daha fazla çocuğu olan çiftler, kendine yetmeyi öğrenmiş çocuğu olan çiftler, yaşlı çiftler”
Kirkpatrick, Cowles ve Tough (1934)	4 aşama	“Okul öncesi çocuklu, ilköğretim ve lise çağında çocuğu olan, üniversite çağında çocuğu olan, yaşlı aileler”
Loomis (1934)	4 aşama	“Çocuksuzlar ve yeni çocuklular, küçük çocuklular, 14-36 yaş arası çocuğa sahip büyük çocuklular, yaşlı aileler”
Bigelow (1950)	7 aşama	“Kuruluş, okul öncesi ve yeni çocuklular, ilköğretim çağında çocuğu olanlar, lise çağında çocuğu olanlar, üniversite çağında çocuğu olanlar, geri dönen çocuğu olanlar, emeklilik”
Glick (1971)	7 aşama	“İlk evlenme, ilk çocuğun doğumu, son çocuğun doğumu, ilk çocuğun evlenmesi, son çocuğun evlenmesi, çiftlerden birinin ölümü, diğerinin ölümü”
Duvall ve Hill (1986)	7 aşama	“Çocuksuzluk, ilk çocuktan son çocuğun doğumuna kadar genişleme, okul çağı, son çocuğun aileye katılmasıyla gelen istikrar, çocukların evden ayrılmasıyla başlayan küçülme, evde çocuğun olmadığı dönem arkadaşlık, eşlerden birinin ölümü”
Rodgers (1962)	10 aşama	“Çocuksuz-yeni aileler, bebeli aileler, okul öncesi çocuğu olan aileler, okul çağında çocuğu olan aileler, yetişkinlik çağında çocuğu olan aileler, genç yetişkin aileler, ayrılan çocuğu olan aileler, tüm çocukları evden ayrılmış orta yaşlı aileler, yaşlı aileler, dulluk” (Rodgers bazı aşamaları kendi içinde de aşamalarına bölerek toplamda 23 aşamalı bir döngüyü esas almıştır).
Wells ve Gubar (1966)	7 aşama	“Bekârlık, yeni evliler, küçük çocuklu yuva, büyük çocuklu yuva, evden ayrılmış çocuğu olan yuvalar, evde çocuğu kalmamış aile reisinin hala çalıştığı yuvalar, aile reisinin de emekli olduğu yuvalar, yalnız yaşayan ve çalışan, yalnız yaşayan ve emekli”
Duvall (1972)	7 aşama	“Çocuksuz evliler, bebeliler, okul öncesi çocuğu olanlar, okul çağında çocuğu olanlar, ergenlik döneminde çocuğu olanlar, ilkinden sonun cusuna çocukların evden ayrılması, emekli oluncaya kadar orta yaşlı aileler, emeklilikten ölüme kadar yaşlı aileler”
Schiffman ve Kanuk (1983)	9 aşama	“Yeni evli çocuksuz çiftler, geç evlenmiş çiftler, ilk çocuğu geç olan çiftler, çocuksuz genç boşanmışlar, çocuklu genç boşanmışlar, çocuklu orta yaşlı boşanmışlar, evden ayrılmış çocukların geri döndüğü (boşanma, ekonomik nedenler vs.) aileler, evlilik bağı olmaksızın birlikte yaşayanlar, genç ve orta yaştaki evlenmemişler, eşi ölmüş dullar. (Yazarlar, yaşam dönemlerini birbiri peşi sıra gelecek şekilde değil, diğerlerinin eksiklerini tamamlayacak şekilde sırasız saymaktadırlar.)”

(Murphy ve Staples (1979), Carter ve McGoldrick (1999), Schiffman ve Kanuk (2000), (akt. Özdemir, Vatandaş ve Torlak, 2009).

Aile yaşam döngüsü evrelerindeki duygusal geçiş sürecinin bilinmesi gelişimsel ilerleme için gereklidir. Ailedeki bireylerin gelişim ve değişim hızıyla beraber ailenin yaşam döngüsü evresi başka bir evreye geçmektedir. Evreler arası geçişte aile üyeleri için krize sebep olmaktadır. Bu süreçte koşulların oluşturduğu yeni rolleri belirlemek ve roller ile ilgili ortak fikir birliğini oluşturma ailenin gelişimsel ilerlemesi için gerekli değişikliklerdendir. Her yeni evreye geçiş ailedeki bireylerin rollerini ve ilişkilerini değişiklik katmasını gerektirmektedir (Ünal, 2010). Ailedeki bireylerin her döneme ait durumlara karşı hazırlıklı olması açısından, aile yaşam döngüsü büyük önem taşımaktadır. Aile terapisti Carter ve McGoldrick'in (1980, 1999) geliştirmiş oldukları aile yaşam döngüsü evreleri tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 2

Aile Yaşam Döngüsünün Evreleri

Aile Yaşam Döngüsü Evresi	Duygusal Geçiş Süreci: Temel İlkeler	Ailenin Statüsündeki Gelişimsel İlerleme İçin Gerekli İkinci Dereceden Değişiklikler
Evden ayrılma: bekar, genç yetişkinler	Kendi duygusal ve mali sorumluluğunu üstlenme	a. Benliğin aile köklerinden ayrılması b. Akranlarla yakın ilişkilerin gelişmesi c. Çalışma ve mali bağımsızlık bakımından benliğin kurulması
Ailelerin evlenme yoluyla birleşmesi: yeni çift	Yeni sisteme bağlılık	a. Evlilik sisteminin oluşması b. Geniş aileler ve arkadaşlarla ilişkilerin eşi de içerecek şekilde düzenlenmesi
Küçük çocuklu aileler	Yeni üyelerin sisteme kabulü	a. Evlilik sisteminin çocuklara yer açacak şekilde yeniden uyarlanması b. Çocuk büyütme, para kazanma ve ev görevlerinde birleşme c. Geniş aile ilişkilerinin anne babalık ve büyük anne, büyük babalık rollerini de içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi
Çocukları ergenlik çağındaki aileler	Çocukların bağımsızlığını desteklemek ve büyük anne ve babanın kırgınlıklarını hafifletmek için aile sınırlarında esnekliğin artırılması	a. Anne baba ile çocuk ilişkilerinin ergenin sisteme giriş çıkışına izin verecek şekilde değiştirilmesi b. Orta yaş evlilik ve kariyer konularına yeniden odaklanma c. İlişkilerin gelin, damat ve torunları içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi d. Anne babaların (büyük anne babaların) yetersizlikleri ve ölümleri ile ilgilenme
Yaşamın ileri aşamalarında aileler	Değişen kuşak rollerinin kabul edilmesi	a. Psikolojik gerilemeye karşın kendi veya çift işleyişini ve ilgilerini sürdürme: yeni ailevi ve toplumsal rol seçeneklerinin araştırılması b. Orta kuşağın daha merkezi olan rolünü destekleme c. Sistemde yaşlıların erdem ve deneyimlerine yer açma, yaşlı kuşağı onlar için aşırı çalışmadan destekleme d. Eş, kardeş ve diğer akranların ölümleriyle başa çıkma ve ölüme hazırlanma

(Nichols, 2013, s. 137)

Aileler üyelerinin gelişime ve değişimine uyum sağlayabilmesi için yeniden örgütlenmesi gerekmekte ve ailedeki herhangi bir kuşağında yaşanan gelişmeler ailedeki üyelerin birini veya hepsini etkileyebilir. Aileler tek ebeveynli, üvey aile gibi farklı biçimlerde dinsel ve kültürel farklı evreler için farklı normlar söz konusu olabilir, bu nedenle aile yaşam döngüsünün evrensel bir versiyonu bulunmamaktadır. Aileler güçlüklerle karşılaştığında değişen koşullara uyum sağlamayı başaramadığında sorunlar oluşabilmektedir. Sorunlar, yaşamın dönüm noktalarından birinde, uyum sağlamada başarı sağlanamadığı söz konusu olduğunu gösterir (Nichols, 2013).

Aile bireylerinde, aile yaşam döngüsünün bir noktasına takılıp kalınması çeşitli uyum problemlerine yol açılabilmektedir. Bu çalışmada evli kadın akademisyenlerin aile yaşam döngüleri evlilik uyumları ile karşılaştırılması açısından önem taşımaktadır.

1.7.4. Evlilik

Bu bölümde toplum için önemli bir kurum olan ailenin temelini oluşturan evlilik ile ilgili birçok tanımlama ve çalışmaya yer verilmektedir.

Evlilik; kadın-erkek arasında meydana gelen sözleşme ile birlikte bir dizi süreçten oluşan bir sosyal olgudur. Tarihsel süreç içerisinde evlilik büyük değişmelere uğramakta ve tanımlamalar da toplumsal kültürün özelliklerine göre değişmektedir. Ailenin yapısı ve evin düzeni, evlenme yaşı, evlilikte paylaşılan kurallar-değerler zamanla toplumlarda değişime uğramaktadır (Canatan, 2009). Duygusal, davranışsal, biyolojik ve resmi yönleri ile sosyal bir sistem olan evlilik (Kışlak, 1999), yetişkin bireylerin hayatlarındaki kritik kararlardan olmasının yanında, toplumun da ana yapılarından sayılan aile birliğini yaratması sebebiyle oldukça önemlidir. Ayrıca evlilik, bağlayıcılığı olan ve daha fazla titizlik gerektiren, ekonomik düzenleme bir sigorta anlaşmasıdır (Goldman, 2006).

Özüğurlu'ya (1985) göre evlilik; birbirinden ayrı ilişkileri ve ilgisi ilişkileri ve ilgileri olan kişilerin, birbirleri ile dayanışma içinde olduğu, toplum tarafından bir kabullenmeyle oluşmuş bir anlaşma ve bütün cinsel ihtiyaçların da toplumsal yasaklamalar dışında tutularak karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı ve karşılandığı bir "kaynaşma"dır. Topluma "üretkenlik" ve "süreklilik" sağlamakta ayrıca çocuk konusundaki çıkabilecek sorumlulukları belirli bir düzene sokabilmektedir (akt. Güngören,1988; Atabek, 1989).

Aile kurmayı keşfedilmemiş derinlikleri olan meçhul sulara kafa üstü dalmaya benzeten Bauman'a (2003) göre çocuk sahibi olmak veya çocuk sahibi olmamak kararı insanın yaşamında karşılaşılabileceği en buhranlı ve gerilimli karardır (Bauman, 2003).

Gülerce (1996), iki insanın beraber olmaya başladıklarından itibaren önceki yaşam biçimlerini değiştirmeye başlamaktadırlar. Çiftler iki kişilik bir sistem oluşturmakta ve bu şekilde çiftlerin iç dünyalarının, ilişkilerinin ve sosyal hayatlarının yeniden inşa edilmesi anlamına gelmektedir (Fidanoğlu, 2006).

Modern toplumda sosyal sınıfı, statü, eğitim gibi toplumsal faktörler bireyin eş seçimini yönlendirdiğinden " özgür" şekilde evlendiğini düşünürken böyle seçimin tam olarak özgürlüğe dayandığını ifade etmek olanaksızdır (Özgüven, 1994). Evliliğe karar vermiş çiftler, birbirleri ile uyum sağlayıp, sağlam bir denge oluşturacakları bazı temel özelliklere sahip oldukları takdirde sağlıklı aile kurabilmektedir. Ünal'a (2009) göre bu özellikler;

- idealler,
- değerler,
- inançlar
- amaçlara sahip olmak,
- ilişkilerde karşılıklılık ve denge,
- paylaşım ve dayanışma,

- güvenli bağlanma,
- entelektüel, estetik, duygusal-zihinsel boyutlarda uyum,
- fiziksel-cinsel uyum,
- eşinin kişisel özelliklerini kabullenebilme ve saygı gösterebilme yeteneği,
- çocuk sahibi olma ve çocuk yetiştirme konusunda ortak niyet-istek,
- ailenin işlevleri ve sürekliliği konusunda benzer inanç ve kararlılık,
- açık, net ve adil aile kuralları,
- açık iletişim kurabilme,
- çatışma çözüm yöntemi ve sorunlarla başa çıkma becerisidir.

Toplumlar arasında farklı anlamlar taşıyada aile içerisinde evrensel nitelikte görülebilecek bir takım gelişimsel olayların yaşandığı bir birimdir (Gülerce, 1996). Evlilik; çatışmaların, boşanma oranlarının azalması ve daha sağlıklı, mutlu bireyler yetiştirebilmek için son zamanlarda üzerinde daha fazla çalışılması gerek bir konudur (Yılmaz, 2015).

1.7.5. Evlilik Uyumu

Evlilik kurumu toplumun dönüşmesine ve gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır. Toplumsal yapıyı etkileyen evlilik kurumu içerisinde değişen yaşam koşullarından etkilenecek mevcut yapısında zamanla değişiklikler olmuştur. Kadının çalışma hayatının içerisine girmesi buna bağlı olarak çalışma şartlarının stresi aşırı rol yükleri aile-evlilik yaşantısını etkilemektedir. Kadının çalıştığı iş ve eşi ile olan iletişim, anlaşma performansı evliliğin kalitesini etkilemektedir. Özellikle çoğu zamanını bilimsel çalışmalara ayıran evli kadın akademisyenlerin belirli bir mesai o kavramı olmadığı için evde de bu mesleki çalışmalarını sürdürmek zorundadır. Evli kadın akademisyenlerin üniversitedeki mesleki sorumluluklarının yerine getirebilme performansında ve üniversitedeki öğrencilerine olumlu etkiler bırakabilmesi açısından evlilik yaşantısında doyum alabilmeleri önemli olduğundan evlilik

uyumlarının incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bölümde evlilik uyumu ile ilgili kavramsal açıklamalara yer verilmiştir.

Evlilikte uyum; evliliğin zorunluluk ve gönüllü boyutlarının dengeli olması olarak tanımlanmaktadır (Kışlak, 1999). Evlilik uyumu tanımlanırken, birbiriyle iletişim içinde olan, evliliklerini ve ailelerini ilgilendiren konularda ortak bir görüş ve fikir oluşturabilen ve problemlerini yapıcı bir biçimde çözüme ulaştıran çiftlerin evliliği uyumlu olarak kabul edilmektedir (Kışlak ve Çabukça, 2002). İyi ve uyumlu evliliğe sahip olan kişilerin kendisini mutlu hissetmekte, hayatlarını daha anlamlı şekilde sürdürmekte ve fiziksel-ruhsal olarak daha sağlıklı olmaktadır (Grandon, Myers ve Hattie, 2004).

Evlilik uyumunun, evlilikte doyum ile evlilikte mutluluğu da içeren daha kapsayıcı bir terim olduğu iddia edilmektedir (Spanier ve Cole, 1976). Evlilik uyumuna ilişkin tanımlamalardaki farklılıklar, evli çiftlerin evlilik uyumunun sosyal, psikolojik, kişisel ve demografik pek çok faktörden etkileniyor olmasından kaynaklanmaktadır (Fışiloğlu ve Lorenzetti, 1994; Fışiloğlu ve Demir, 2000). Yaş dönemlerine göre orta yaş döneminde olan yetişkinlerin daha fazla uyum yaşamaktadırlar (Jose ve Alfons, 2007). Evlilikte çiftlerin yaşamış olduğu uyum, karşılıklı beklentilerin gerçekleştirilmesi ve ailedeki bireylerin mutlu olabilmesi yönünden önemli görülmektedir. Evlilikte uyum problemleri üzerine odaklanan teorik perspektiflere göre evli çiftlerin kişilik karakteristikleri evli çiftleri doyumsuz- dengesiz yapar (Robins 2002'den akt. Akar, 2005).

1.7.6. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet, bireylerin doğuştan sahip oldukları fiziksel özelliklerini ve farklılıklarını ifade eden bir kavramsallaştırma olarak tanımlanmaktadır (Uluocak, Gökulu ve Bilir, 2014).

Ann Oakley (1972) cinsiyet kavramını toplumsal cinsiyet kavramından ayıran ilk sosyal bilimcilerden biriydi. Oakley'e göre, cinsiyet, cinsiyetin erkek ve kadına biyolojik bölünmesine paraleldir, ancak erkeklik ve kadınlığın bölünmesi ve sosyal değerlemesini

içerir. İnsanlar toplumsal cinsiyet kavramını toplumsal olarak yarattığından, toplumsal cinsiyet sosyal bir yapı olarak adlandırılır.

Cinsiyetin toplumsal yapısı, bireylerin, grupların ve toplumların, yalnızca cinsiyetlerinden dolayı bireylere belirli özellikleri, durumları veya değerleri atfettikleri, ancak bu açıklamaların toplumlar ve kültürler arasında ve aynı toplum içinde zaman içinde farklılık gösterdiği gerçeği ile gösterilmiştir (Blackston, 2003).

Toplumsal cinsiyet ise “kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıkların toplumsal anlamda nasıl algılandığına bağlı olarak ortaya çıkan ve kolektif kimlik kategorilerinden biri olarak önem taşıyan bir kavramsallaştırmaya karşılık gelmektedir” (Uluocak vd., 2014). Rollerde ve davranışlarda dişilik/kadınsılık ve erkeksilik olarak nitelendirdiğimiz kişisel nitelikteki farklılıkları anlatmak için kullanılmaktadır (Slattery, 2010). Dökmen’e (2015) göre, toplumsal cinsiyet; kadın ve erkek olma konusunda kültürün ve toplumun bireye yüklemiş olduğu beklentiler ve anlamlardır.

Andrew Tolson’a göre kadınlardan belki daha fazla erkekler de cinsiyet kalıp-yarguların kurbanı olmakta ve erkekler “maço” gibi dayanıklılık ile güç imgesini tüm yaşamları boyunca sürdürmek üzere yetiştirilmektedirler. Erkeklerin zayıflıklarını itiraf metken sakınmalı, duygu ve hislerini göstermemeleri düşünceleri ile insanlıklarından önemli bir unsuru kaybetmektedirler (akt. Slattery, 2010).

Anne babanın öğrenim düzeyi ve annelerin çalışmayla ilgili durumları toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumu etkileyen faktörlerden birisidir. Çocukların ebeveynlerinin eğitim seviyesi arttıkça daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirtilmiştir (Zeyneloğlu, 2008). Toplumsal cinsiyet kavramı, kadının ve erkeğin değerler, kurallar, görevler ve hatta kurumlar çerçevesinde değerlendirilmesi sonucu oluşan toplumsal bir üründür (Halifeoğlu, 2020).

Eğitim seviyesinin yükselerek kadının işte çalışmaya başlaması ile kadınların toplumsal cinsiyete dair geçmişten yaşantılarından getirmiş oldukları alışkanlıkların, tutumun değişen değerle ile atışması sonucunda aile yaşamında problemlerin ortaya çıkmasına ve aile işlevleri olumsuz bir şekilde etkilenmektedir (Gök, 2013).

1.7.7. Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Toplumsal cinsiyet rollerini, geleneksel anlamda kadın ve erkek ile ilişkili toplum tarafından kabul görmüş rollerini ifade eder ve kültürel ve toplumsal olarak kişilerin cinsiyetlerine uygun görülen davranışı, tutumu ve kişilik özelliklerini içermektedir (Uluoak ve Aslan, 2011). Blackston'a (2003) göre, erkeklerin işlerinde daha iddialı ve görev odaklı oldukları, kadınların işyerindeki diğer insanlarla olan ilişkilerine daha fazla ilgi duydukları ve endişe duydukları varsayılmaktadır. Bu rneğinde gösterdiği gibi, cinsiyet rollerini bazen cinsiyet hakkındaki stereotipler temelinde yaratılmaktadır. Bireyler bazen uygun toplumsal cinsiyet rollerini hakkındaki algılarını toplumsal cinsiyet stereotiplerine dayandırırılar. Cinsiyet stereotiplerini, erkeklerin ve kadınların doğası hakkında abartılı veya hatalı iddialar içerir. Diğer yandan, dişiler genellikle irrasyonel veya aşırı duygusal olarak kalıplaşmışlardır. Feminist hareket gibi politik hareketler, toplumsal cinsiyet stereotiplerini bozmak ve kadınlarla erkekler arasında eşitliği vurgulayan alternatif toplumsal cinsiyet rollerini vizyonları sunmak için çalışmaya devam ediyor.

Bireylerin rol gelişimde etken olan modeller arasında en önemlisinin ebeveynlerin etkili olduğu ailedeki modellerini içselleştirdikleri belirtilmekte ve etken olan diğer model okuldur. Öğretmenler aracılığı ile geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirilmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısı kazanabilmeleri için bireysel düşünce, davranış ve tutumlarını geliştirebilmeleri için rehberliğe ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Zeyneloğlu, 2008).

1.7.8. Özel Alan ve Kamusal Alan

Fransız sosyolog Pierre Bourdieu toplumsal yaşamı bir oyuna benzetmektedir. Toplumsal yaşam mücadele alanı ve sürekli bir doğaçlama alanı olarak değerlendirilmektedir (Calhoun, 2007). Alan konumlar arasındaki nesnel bağıntıların ağı olarak tanımlanabilir. Bourdieu bu konumları “varoluşları ve kendini işgal edenlere, kurumlara dayattıkları açısından, farklı iktidar-sermaye türlerinin dağılım yapısındaki olan ve potansiyel durumları” açısından tanımlar. Ayrıca diğer konumlara nesnel bağıntıları ile yani tahakküm, itaat ve benzeşme ile nesnel olarak tanımlanır (akt. Ökten, 2001).

Alanı anlayabilmek için alanı inşa eden pratiklerin anlaşılması gerekmektedir. Pratikler belli bir mantıkla belli bir eyleme biçimi ile uyum içerisindedir (Gardiner, 2016). Alanlar içerisindeki akademik-bilimsel alan’ı güç ile tahakküm ilişkisi çeşitlerini içeren “alandaki güç dengesini dönüştürmek veya muhafaza etmek için girişilen mücadelelerin alanı” olduğunu belirtmektedir (Bourdieu, 2013). Alanların ortak özelliği mücadeledir ve bilimsel alan dahil olmak üzere kazanılacak veya kaybedilecek mücadele nesnelere üzerinden tanımlar (Bourdieu, 2016’dan akt. Kırış, 2019).

Özel alan ve kamusal alan ayrışması aslında ataerkil düşünce sistemiyle ilişkili bir durumdur. Kadının işinin çocuk doğurma özel alan/ev-aile sınırları içerisinde kamusal alanın dışına itilerek, erkeklerin ise otorite kullanma ve siyaset yapma-yönetme olarak belirlenmiştir (Ersöz, 2015). Özel-kamusal alan ayrıştırmada fedakarlık-bencillik, duygusallık-ussallık, uzlaşmacılık-savaşkanlık gibi değerlerinde ilki özel alana-kadına ve ikincisi kamusal alana-erkeğe atfedilerek ayrıldığı görülmektedir (Alkan, 2005). Alman düşünür Engels’e göre kadınlar kamusal alanda ücret için özel alanda ücretsiz ev işi yaptıkları için özgürleşmek yerine iki işi beraber yapmak zorunda kalmışlardır (Aktaş, 2013). Ataerkil düzen içerisinde kadının ev ve aile içerisinde konumlandırılmasından dolayı toplumsal hayatın birçok alanında olduğu gibi kamusal alanda çalışan kadınlar zorluklarla karşılaşmaktadır. Üniversiteler,

toplumsal alanın dışında olmamakla birlikte kendine özgü kurumsal habitusları bulunan oyun alanlarıdır. Emeğin varlığının görünür olduğu kamusal alanın tüm kurumlarında olduğu gibi akademi de, toplumsal cinsiyet düzeninin hegemonik yapısından nasibini almıştır (Halifeoğlu, 2020).

1.7.9. Sosyal Göstergibilim Metafor

Metafor, Yunanca bir kelimedir. Metaphora -meta-, ‘ötesine’ ‘ötesinde’ ve phoraya'dan türetilen, pherein'den (carry) “taşımak” “aktarmak”, “nakletmek” anlamına gelir. “Türkçede metafor, “benzetme, eğretileme”, eski Türkçede “mecaz”, Arapçada “istiare” ifadeleriyle karşılanır. “Metafor; istenen betimlemeyi yapmak, anlatıma güzelliği katmak için kullanılabilir.” (Otyzbayeva’dan akt. Kurt ve Sarı, 2013).

Aristoteles şiir sanatında ve retorikte metafor kullanımını kabul etmektedir. Metafor, şairin yanı sıra hatibin de sanatıdır. Aristoteles’in temel olarak Poetika ve Retorik adlı eserlerinde tarihte ilk kez kavramsallaştırdığı metafor, daha sonraki dönemlerde kavramla ilgili çalışan araştırmacıların da başlangıç noktasını oluşturmuştur (Bakacak, 2015).

Pilatin’e (2016) göre, metafor kavramı anlam yaratma süreci ile ilişkili olduğundan dolayı doğal olarak göstergibilimle ilişkili olmakla birlikte sosyal göstergibilim içinde yer alan bir kavramdır. Eğitim alanında metafor önemli bir kavramdır. Çünkü metaforda asıl amaç söylenmek isteneni etkili bir şekilde ortaya koymaktır. Eğitimde, özellikle eğitim ve öğretim faaliyetlerinde mesaj veya göstergelerin daha anlamlı dolayısıyla güçlü olması eğitimin amaçlarının da daha etkili ve daha kısa sürede gerçekleşmesine hizmet eder.

Kararımak ve Güloğlu’na (2012) göre yaşanmış deneyimlerden elde edilen bilgiler metaforlar vasıtasıyla soyut olarak kavramsal yapıya yerleştirilir ve kavramsal metafor sistemi çoğunlukla bilinçdışı otomatik olarak oluşmaktadır. Bireyler farkına varmadan dili kullandıkları gibi kavramsal metafor sistemini kullanmaktadır. Ümmet’in (2016), üniversite

mezunu evli bireylerle yapmış olduğu çalışmasında kadınların erkeklere göre evlilikle ilgili geliştirdikleri metafor algılarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Ehtiyar, Solmaz ve Can'ın (2019) kadın akademisyenlerle yaptığı çalışmasında “Kadın akademisyen olma” algısını metafor yolu ile araştırmış ve kadın akademisyenlerin akademik alandaki kariyer sürecini hayat boyu devam eden zorlu bir yol olarak algılamakta ve mesleklerine yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

1.8. Değişkenlere Yönelik Alanyazın

Çalışmanın bu bölümünde kadın akademisyenlerle yapılan çalışmalara ve araştırmanın değişkenleri ile ilgili yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

Tepe'nin (2018), “2000'lerde Türkiye'de Kadın Akademisyenler: Rol Çatışması Mı Veya Rol Genişlemesi Mi?” adlı çalışmasında kadın akademisyenlerin ev ve akademik hayatta “çifte vardiya” yapmakta oldukları çocuk sahibi olan kadın akademisyenlerin çocuk bakımı ve çocuğun eğitimi ile ilgilendikleri dönemlerde daha fazla zorluk yaşadıkları belirlenmiştir.

Bingöl'ün (2017), “Yükseköğretim Kurumlarında Spor Eğitimi Veren Kadın Akademisyenlerin Kariyer Engellerinin İncelenmesi” adlı çalışması sonucunda kadın akademisyenlerin “çoklu rol üstlenme”, “kalıplaşmış önyargılar” gibi kariyer engelleriyle ve mobing eylemleri ile karşılaştıkları tespit edilmiştir.

Kublay ve Oktan'ın (2015) “Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasının sonucunda, evlilik uyumunun evlilik süresine göre farklılaştığı bulgulanmıştır.

Kaya'nın (2017), “Kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması ve incelenmesi” adlı çalışmasında İç Anadolu ve Marmara bölgesinde 227 evli kadın katılımcı ile yapılmış ve kırsal alanda yaşayanların evlilik yaşı ile EU arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür.

Tuncay'ın (2006) “Mükemmeliyetçiliğin Evlilik Uyumu Üzerindeki Yordayıcı Rolü” adlı 210 katılımcı ile yapılan çalışmasında kadınların çocuğunun olması ve eş kendisine karşı eleştirel olduğu düşüncesine sahip olanların EU puanları düştüğü bulgulanmıştır.

Maçkan'ın (2013), “Yaşlılık Döneminde Problem Çözme Becerileri Ve Esnekliğin Evlilik Uyumuna Etkisi” isimli 210 katılımcı ile yapılan çalışmasında; evlilik uyumunu değerlendirirken ortak alanın ve paylaşımın fazla olması önemli etki ettiği ve problem çözme becerileri ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde ilişkili olduğu bulgulanmıştır.

Önder'in (2014), “Erken Menopoz Ve Normal Menopoz: Stres Belirtileri, Stresle Başa Çıkma, Evlilik Uyumu Ve Cinsiyet Rollerini Açısından Bir Karşılaştırma” adlı 224 katılımcı ile yapılan çalışmasında (40 yaş altı) erken menopoza girmiş kadınların düşük evlilik uyumu puanı aldıkları görülmüştür.

Öztürk'ün (2014), “Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Çiftlerde Mizaç Ve Karakter Boyutları, Evlilik Uyumu Ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler” adlı 202 katılımcı ile yapılan çalışmasında evlilik uyumu ve cinsel doyum arasında anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur.

Güner'in (2014), “Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, İlişkilerdeki Bilişsel Süreçler, Yüklemeler, Evlilikte Sorunlarla Başa Çıkma Yollarının Evlilik Uyumu İle İlişkisi” adlı 120 katılımcı ile yapılan çalışmasında yaş ile EU arasında negatif farklılaşma olduğu bulgulanmıştır.

Evlilikte uyum ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi inceleyen Can'ın (2015) “Engelli Çocuğu Olan Ve Olmayan Ebeveynlerin Evlilik Uyumu Yaşam Doyumu Ve Etkileyen Faktörler” adlı çalışmasında EU ve yaşam doyumunu ile pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Özcan'ın (2016), “Evlilik uyumu ile tolerans düzeyi arasındaki ilişki” adlı çalışmasında evli bireylerden eşini ilköğretim mezunu olan evli kişilerin EU puanları yüksek olduğu görülmüştür.

Kumkale (2015), evliliklerinde uyum problemi olan kişilerde korkulu bağlanma olduğu belirlenmiş ve cinsel işlev bozukluğu olan eşlerin evlilik uyumunda problem yaşadıklarını belirlenmiştir.

Karadağ'ın (2015) "Evlilik Uyumu İlişkisinde Aile İçi İletişimin Rolü: Konya Örneği" adlı çalışmasında, Konya'da 827 kişiyle yapılan çalışmada eşler arasında ve çocuklarla ebeveynler arasındaki iletişimin evlilik uyumunu önemli ölçüde etkilemekte olduğu görülmüştür.

Yılmaz'ın (2015) "Evli Bireylerin Bağlanma Stillerinin, Bireylerin Umutsuzluk Düzeyi Ve Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi" isimli çalışmasında kaygılı ve kaçınmalı bağlanma düzeyleri evlilik uyumunu düşürdüğü görülmüştür.

Denli'nin (2016) "Evli Çiftlerde Eşler Arasında Algılanan Kişilik Benzerliğinin Evlilik Uyumu Ve Evlilik Doyumuyla İlişkisinin İncelenmesi" adlı çalışmasında çocuk sahibi olmayanların evlilik doyumlarının ve evlilik uyumlarının çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek olduğu bulunmuştur.

Erbil (2016), evli çalışan bireylerle yaptığı çalışmada çalışma yaşam kalitesiyle evlilik uyumu arasındaki ilişki; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, görev, görevlendirme şekli, çalışma süresi ve çalışma saati, aylık gelirleri ve çocuk sayısına göre değişkenlerle anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Gül (2016) uyum konusunda flört ederek evlenen grupların en avantajlı fakat görücü usulü zorla evlenenlerin de en dezavantajlı grup olmaktadır. Evlilik uyumu ve stresle başa çıkma yöntemleri arasında anlamlı ilişkinin saptandığı Köse'nin (2016), çalışmasında evlilik uyumu ile cinsiyet, evlilikte sorun yaşama, oturulan yerin aileye yakın olması ve oturulan yerin eşin ailesine yakın olması arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Aslan (2016), evlilik uyumu ile gelir düzeyi, evlilik türü ve evde yaşayan kişi sayısı değişkenleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Soysal'ın (2017) "Evli Bireylerin Erken Dönem Uyumsuz Şemaları, İlişkilerde Bilişsel Çarpıtmaları Ve Yüklemelerinin Evlilik Uyumunu Yordaması" adlı çalışmasında, katılımcıların evlilik uyumlarında duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık gibi şemaların ve ilişkilerde yüklemelerin (odak, istikrar, niyet gibi alt boyutları) önemli rol oynadığını göstermektedir.

Tuzcu'un (2017) "Evli Bireylerde Kişilik Özelliklerinin Evlilik Uyumu Ve Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi" adlı çalışmasında evlilik uyumu kişilik özellik özelliklerinden deneyime açıklık-yumuşak başlılık arasında anlamlı ilişkiye sahip olduğu bulgulanmıştır.

Aktaş'ın (2017) "Bipolar Affektif Bozukluk Tanısı Almış Ve Almamış İnsanların Evlilik Uyumu, Dürtüsellik Ve Öfke Kavramlarının Bağlantısallığı Açısından Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında bipolar bozukluk hastalarında evlilik uyumu, dürtüsellik ve öfke düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Zehir (2016), evlilik uyumunun alt boyutu olan Anlaşma ve Tarz alt boyutlarının katılımcıların yaş, gelir düzeyi, eğitim, eşin yaşı, evlilik yılı, evlilik türü ve eşin çalışma düzeyi değişkenleri ile anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiş ve yaşam doyumu ve evlilik uyum değişkeninin alt boyutları olan anlaşma ve tarz boyutlarının pozitif ilişkisi olduğu bulunmuştur.

Şahin (2017), evli bireylerin evlilik uyumları eğitim düzeyine göre farklılaşmakta; lisans olan evli bireylerin evlilik uyumları lise ve ön lisans olanlara göre daha yüksek olduğu, kendi ebeveyni ve eşinin ebeveyninden farklı şehirde yaşayanların evlilik uyumu, eşinin ebeveyniyle aynı semtte yaşayanlara göre daha yüksektir, kendi ebeveyniyle aynı semtte yaşayanların evlilik uyumu, eşinin ebeveyni ile aynı semtte yaşayanlara göre daha yüksek, eşinin ebeveyniyle aynı apartmanda yaşayanların evlilik uyumu, eşinin ebeveyniyle aynı semtte yaşayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Güren'in (2017) "Evli Ve Çocuk Sahibi Çiftlerin Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması, Yakın İlişki Düzeyi Ve Yalnızlık Düzeylerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle İlişkisi" adlı çalışmasında evli-çocuk sahibi olan 90 çiftle yapılmış ve cinsiyet evlilik uyumu ile anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Eriki'nin (2017), "Alkol Kullanımının Evlilikte Çatışma, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Uyum Üzerindeki Etkisi" adlı çalışmasında alkol kullanımının evlilik uyumunu olumsuz etkilediği ve evlilik uyumunun cinsiyete erkek ortalamasının kadın ortalamasından daha yüksek olması yönünde farklılaşmakta olduğu bulgulanmıştır.

Ergül'in (2017), "Evli Bireylerde Küsme Davranışı İle Evlilik Uyumu İlişkisinin İncelenmesi" adlı çalışmasında eşle küsme saat süresi ile evlilik uyumu ters orantılı şekilde birbirini etkilemekte olduğu bulgulanmıştır.

Sarıyıldız'ın (2017) "Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocukların Annelerinin Evlilik Uyumunun İncelenmesi" adlı çalışmasında özel gereksinimli çocuk annelerinin yaşının, eğitim durumunun, evlenme biçiminin, evlilik süresinin, sahip olduğu çocuk sayısının, çalışma durumunun, mesleğinin, özel gereksinimli çocuğunun tanısının ve gelir düzeyinin evlilik uyumuna etkisi incelenmiş yalnızca annelerin çalışma durumu ile evlilik uyumları arasında anlamlılık bulgulanmıştır.

Nalbant'ın (2017) "Evlilik Uyumunun Yordayıcılarından Ahlaki Olgunluk Ve Değerler" adlı çalışmasında, cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların evlilik uyumu puanlarının kadın katılımcıların evlilik uyumu puanlarından yüksek olduğunu bulunmuştur.

Abalı'ın (2017) "Çocukluk Çağı Travmalarının Evlilik Uyumu Ve Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisi" adlı çalışmasında çocukluk çağı travmaları arttıkça, evlilik uyumunda azalma görülmüş ve evlilik uyumu arttığında yaşam kalitesinde artma görüldüğü bulgulanmıştır.

Başsayın'ın (2018), "Evli Bireylerde Mükemmeliyetçilik, Evlilik Uyumu Ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmasında EU ile cinsel doyum arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Aycanoğlu'nun (2017), "Bağlanma Tarzları Ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi" adlı çalışmasında Aile Sağlığı Merkezinde 1528 katılımcı ile yapılarak kaygılı-kaçınan bağlanma stilleri ve internet bağımlılığı olumsuz yönde evlilik uyumunu etkilemekte olduğu görülmüştür.

Arz'ın (2018), "Evli Bireylerde Evlilik Uyumunun Erişkinlerde Görülen Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Düzeyleri İle İlişkisi" adlı çalışmasında evlilikte uyum düzeyleri ve çocukluk çağı ruhsal travma arasında negatif ilişki olduğu belirlenmiştir.

Şirin'in (2018), "Evli Çiftlerin Evlilik Uyumları İle Dini Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmasında evli çiftlerin evlilik uyumları ve yaşları arasında negatif yönlü ilişki tespit edilmiş ve çalışmaya katılan çiftlerden çocuğu olmayanların EU puanları yüksek olduğu saptanmıştır.

Çelebi ve Bal'ın (2015), "Evli Bireylerin Doğum Sıralarının Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi" adlı çalışmasında evli katılımcıların evlilik uyum puanlarının yaş ve eğitim seviyelerine göre farklılık göstermediği saptanmıştır.

Erbek E. ve ark. (2005), evlilik ve aile ile ilgili konularda görüş birliğinde olan ve sorunları olumlu yönde çözebilenlerin EU bir evlilik olarak tanımlanmakta ve evlilikte karşılıklı uyum ile mutluluk, doyum ve beklentiler gerçekleşmektedir.

Kışlak ve Göztepe'nin (2012) 167 evli katılımcıdan oluşan "Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler" adlı çalışmasında EU puanı azaldıkça depresyon puanında artış olduğu bulgulanmıştır.

Kışlak ve Çabukça (2002)'in "Empati Ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu İle İlişkisi" adlı çalışmasında empatinin EU'nu anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir.

Yüksel ve Dağ'ın (2015), "Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini" adlı çalışmasında, kadınların evlilik uyumu düştükçe psikolojik belirtilerin (ilişkide boyun eğici yaklaşım, çaresiz yaklaşım biçimi) arttığı görülmüştür.

Şendil ve Korkut'un (2015), "Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi" adlı çalışmasında eğitim seviyesi ve ekonomik seviyesi düşük olan çiftlerin uyumlarının olduğunu görülmüştür.

Yılmaz, İketenci, Yılmaz ve Mamirova'nın (2018), "Evli bireylerin problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar ve evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi" adlı çalışmada erkeklerin evlilik uyumlarının, kadınlardan yüksek olduğunu destekler nitelikte olduğu ve problem çözümünde aceleci-düşünen-kaçıngan yaklaşım gösterenlerin evlilik uyumunun olumsuz olduğunu; kendine güvenli-planlı problem çözme yaklaşımına sahip katılımcıların evlilik uyumlarının yüksek olduğunu bulgulanmıştır.

Akpınar'ın (2016), 245 evli çift ile yaptığı "Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmasında evli çiftlerin evlilik uyumu ile TCR alt boyutlarından ECR tutumu arasında pozitif yönde anlamlı ve yordayıcı ilişki bulunduğu elde edilmiştir.

Hoşgör (2013)'in "Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi" adlı çalışmasında evlilik süresinin EU'nun anlamlı yordayıcısı olduğu bulunmuştur.

Kublay ve Oktan'ın (2015), 452 evli katılımcı ile yaptığı "Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi" adlı çalışmasında evlilikte uyumun evlilik süresine (0-5 yıl ile 16-25 yıl arasında evli olanlar) göre ters oranda değiştiği bulgulanmıştır.

Kaplan ve Zeyneloğlu'nun (2018), "Geri ekme Yönteminin Kadınların Cinsel Doyumları Ve Evlilik Uyumlarına Etkisinin Belirlenmesi" adlı çalışmasında cinsel doyumunu düşük olan kadınların EU'larının düşük olduğu bulgulanmıştır.

Yılmaz ve Avcı'nın (2015), "15-49 yaş grubu evli kadınların bazı toplumsal cinsiyet özellikleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişki" adlı çalışmasında; katılımcı kadınların ocuk sahibi olması evlilik uyum puanlarını etkilediği yani ocuk sahibi olmayan kadınların EU puanlarının ocuk sahibi olan kadınlara göre yüksek olduğu görölmüştür.

Paçacıoğlu'nun (2018), "Üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki" adlı çalışmasında kadında ve erkekte her üç kuşakta TCR'ne ilişkin eşitlikçi tutumları arttıkça sağlıklı aile işlevlerine sahip olanların da oranının artığı bulunmuştur.

Kamışlı'nın (2018), 125 evli katılımcı ile yaptığı "Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisi" adlı çalışmasında aile işlevselliği alt boyutlarından "problem çözme" ile "eşitlikçi cinsiyet rolü"nü'n problem çözme becerisini yordadığı ve ev işlerinde yardımcı olan kişilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşıldığı görölmüştür.

Erzeybek'in (2015), "Anne-babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri toplumsal cinsiyet rolleri tutumları" adlı çalışmasında eğitim durumu ile demokratik eşitlikçi tutum arasında farklılaşma olduğu görölmüştür.

Ünüvar ve Tagay'ın (2015), 241 katılımcıdan oluşan nicel ve nitel olmak üzere "alışan evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri, yaşam, iş doyumunu ve evlilik uyumlarının incelenmesi" adlı çalışmasında "kadınsı cinsiyet" rolüne sahip çalışan kadınların EU yüksek olduğu görölmüştür.

Er'in (2008), "Modern Türkiye'de Kadın Öğretim Üyelerinin Konumuna Ve Sorunlarına Sosyolojik Bir Yaklaşım" adlı çalışmasında çalışan bir kadın olarak yaşadıkları

problemlerle ilgili % 69.7'sinin çalışma yaşamında “kadın” olması açısından sorun yaşadığı belirlenmiş ve problem yaşadığını belirtenler içerisinde yaşanan en önemli problemin iş ve aile arasında denge kurma ile ilgili olduğunu belirtenlerin oranı yüksektir (% 31.4). Kadın öğretim üyelerinin çoğunluğunun ev-iş arasında denge kurma sorunu yaşaması geleneksel rollerden bağımsızlaşamadığını göstermesi bakımından önemli bir sonuçtur.

Bölüm II. Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın evreni, örnekleme ile veri toplama araçları ve işlemi hakkında bilgilere yer verilecektir. Eğitim ve sosyal bilimlerin tüm alanlarında, araştırılan konuya ve duruma yönelik yeterli düzeyde bilgiye sahip olmak, konunun daha iyi anlaşılmasına ve yorumlanmasına katkı sağlayabilir. Değişkenler arası ilişkilerin analiz edildiği “ilişkisel araştırmalar” yapılmaktadır. Bu araştırmada ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir (Tanrıoğen, 2012).

2.1. Araştırmanın Evreni Ve Örnekleme

Bu çalışmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ndeki evli kadın akademik personelden oluşturmaktadır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı'ndan verilen bilgiler doğrultusunda kişilere ulaşılmıştır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi genelinde tüm birimlerinden (16 Fakülte, 13 Meslek Yüksekokul, 6 Yüksekokul) farklı unvanlara sahip ve farklı bölümlerden ulaşılabilen ve çalışmaya katılmakta gönüllü olan akademisyenlerle ölçek uygulaması yapılmıştır.

Ölçeklerden uç puanlar alan 5 katılımcının elenmesi sonucu toplamda 97 katılımcının verdiği yanıtlar ile analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaşları 25-55 arasında değişmektedir ($\bar{X}=39.03$, $SS=6.86$). Evlilik yılı açısından bakıldığında katılımcıların evlilik yıllarının 1-29 yıl arasında değiştiği görülmektedir ($\bar{X}=12.28$, $SS = 6.7$). Katılımcılara ilişkin sosyo-demografik özellikler Tablo 1'de görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, her evli kadın akademisyene bireysel olarak uygulanan ölçek uygulamasından elde edilmiştir. Aile ve evlilik terapisinde, ilişkiyi değerlendirmede ölçek kullanımı önemli görülmektedir (Touliatos, Perlmutter ve Straus, 1990). Ölçek kullanımı, değişime uğraması gereken yönlerin kolay belirlenerek fayda sağladığı için aile danışmanları

tarafından kabul görmektedir (Thomas ve Olson, 1993). Bu araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu ile EU Ölçeği ve TCRT Ölçeği kullanılmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Her bir katılımcıya, yaş, eğitim düzeyi, akademik alanı, eşin eğitim durumu, gelir düzeyi, evlilik süresi, evlenme türü, özel alan kamusal alan dengesini sağlamak için ihtiyaç hissettiği destek biçimi, Aile Danışmanından destek alma düşünçesi gibi sosyodemografik bilgilerin alınmasını amaçlayan kişisel bilgi formu uygulanmıştır.

2.2.2. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiştir. Türkiye’de ise Tutarel-Kışlak tarafından 1999 yılında ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapılmıştır. Türkçe’ye uyarlaması Hunt (1981) ve Freeston ile Plechaty’nin (1997) puanlama sistemleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .84 olarak bulunmuş ve bu değer kadınlar için .85 erkekler için .83’dür. Ölçeğin orijinal iç tutarlılık güvenirliği ise .90’dır (Tutarel-Kışlak, 1999). Ölçeğin çalışmamızdaki Cronbach alfa değeri .879 bulunmuştur.

EUÖ 15 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin orijinal çalışması, birbirleri ile evli olmayan 118 evli erkek ve kadın tarafından oluşturulan grup üzerinde yapılmıştır. Locke ve Wallace tarafından evliliğin niteliğini kalitesini ölçme için geliştirilen ölçeğin orijinal haliyle karmaşık puanlama sistemine sahip olduğundan uygulamada sıkıntı yarattığı için Hunt tarafından puanlamayı basitleştirerek toplam puanı 158 yerine 60’a indirmiştir. Bu haliyle en düşük puan 1 en yüksek puan 60’dır.

Freeston ve Plechaty EUÖ’ni her iki puanlama şekliyle değerlendirmişlerdir. Hunt’un kesim noktası olarak belirttiği 43 puan doğrulanmıştır fakat Freeston ve Plechaty EUÖ’nin 10. ve 12. maddelerine yönelik eleştirilerinden sonra yeni puanlama şekli önermişlerdir. Hesaplama ortalama altında ve üstündeki puanların ortalamasından, standart kaymadan,

ortalamanın üzerindeki puanların yüzdesinden yararlanılarak uyumlu ve uyumsuz kişileri ayırt etme işlemi için ölçeğin kesme noktasını 43.5 olarak belirlenmiştir (Tutarel Kışlak, 1999).

2.2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından 2011 yılında toplumsal cinsiyete yönelik tutumları ölçmek için geliştirilen ölçeğin ve cronbach alfa değeri 0.92 olan, ‘‘Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği’’ (TCRTÖ) kullanılmıştır (Ek.1). Ölçeğin çalışmamızdaki cronbach alfa değeri .934 bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan TCRTÖ’e verilen yanıtlar maddelere verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmiş ve ölçek 38 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte cevaplar ‘‘Kesinlikle Katılmıyorum’’, ‘‘Katılmıyorum’’, ‘‘Kararsızım’’, ‘‘Katılıyorum’’ ve ‘‘Tamamen Katılıyorum’’ seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçek ile değerlendirilmiştir.

Ölçekten alınabilecek maksimum ‘‘190’’ ve minimum ‘‘38’’ puandır. Ölçek puanlaması sonucunda ortaya çıkan yüksek değerler TCR’ne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, düşük değerler ise geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçekte toplumsal cinsiyet rolleri;

-eşitlikçi cinsiyet rolü (4, 8, 12,13, 18, 20, 22, 27 no’lu maddeler),

-kadın cinsiyet rolü (1, 5, 16, 19, 21, 29, 31, 37 no’lu maddeler) ,

-evlilikte cinsiyet rolü (2, 6, 9, 10, 14, 15, 26, 36 no’lu maddeler),

-geleneksel cinsiyet rolü (3, 7, 11, 17, 23, 24, 25, 32 no’lu maddeler),

-erkek cinsiyet rolü (28, 30, 33, 34, 35, 38 no’lu maddeler) olmak üzere beş alt boyutta

incelenmektedir (Zeyneloğlu ve Terziolu,2011).

2.3. İşlem

Tez önerisi ve ölçek soruları ile ÇOMÜ Rektörlüğü Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Etik Kurul Başkanlığı’na yapılan başvuru ve 27.12.2018 tarihinde alınan 2018/08

nolu onay ile araştırmanın bilimsel araştırma etik kurallarına uygun olduğuna karar verilmiştir. Etik kurul onayının alınması ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde görev yapmakta olan akademik personeller arasından gönüllü katılımcılara ulaşılmış ve bilgilendirilmiştir. Ölçek uygulamaları yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Bununla birlikte ölçek uygulamaları zaman aldığı için veri toplama araçları gönüllü katılımcılara ulaştırılmış ve kendilerine uygun olan bir zamanda google formlar aracılığıyla gönderilmiştir. Katılımcılar tarafından eksik doldurulduğu tespit edilen ölçekler araştırmaya dahil edilmemiştir.

2.3.1.Araştırma Modeli

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde görev yapmakta olan evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumları ile ilişkisini betimlemeyi amaç edinen bu çalışmada tarama modeli biçiminde betimsel nitelikte çalışma kullanılmıştır. Tarama araştırmalarında çalışmanın amacı, araştırma konusundaki durumlar ile ilgili bir fotoğraf çekimi gibi betimleme yapmaktır (Büyüköztürk, 2013). Tarama araştırmaları kesitsel, boylamsal ve geçmişe dönük taramalardır. Kesitsel araştırmalarda betimlenecek değişkenler bir seferde ölçülür (Büyüköztürk, 2013). Bu çalışma araştırma verilerinin belirli zaman diliminde elde edilmesine yönelik olarak kesitsel çalışma yapılmıştır. İki ya da daha çok değişkenin birlikte değişimini veya değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına ilişkisel tarama yaklaşımı denir (Karasar, 1995). Bu çalışmada kullanılacak değişkenler doğrultusunda araştırma konusu ekseninde hipotezleri sınımayı sağlayacak ve ilişkileri tespit edilecektir.

2.3.1.1. Araştırma Hipotezleri

Toplumda meydana gelen değişimler, kadının eğitim seviyesinin yükselmesi, çalışma hayatına girmesi, en uzun süre yaşam sürdükleri yerin değerlerini içselleştirmeleri, toplumsal cinsiyete dair geçmişten yaşantılarından getirmiş oldukları bazı alışkanlıkların, düşünce

tarzının, tutumların değişim gösteren değerlerle çatışması sonucunda aile işlevlerinin negatif yönde etkilenmesine neden olabilmektedir (Gök, 2013). Alanyazın araştırmaları göz önünde bulundurularak eğitim seviyesi yüksek kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve evlilik yaşantılarına yönelik araştırmalara yön vermek için bu çalışma kapsamında hipotezler geliştirilmiştir.

H₁= Evli kadın akademisyenlerin evlilik uyum puanları ile TCRT arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₂= Evli kadın akademisyenlerin TCRT ile evlilik uyum puanlarının yüksek veya düşük olması arasında anlamlı bir farklılaşma vardır.

H₃= Çocuklarla ilgili konularda anlaşma durumu ile EU puanı arasında anlamlı bir ilişki vardır. (*Evet * Hayır grupları)

H₄= Aile danışmanından destek alma gereksinimi ile EU arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₅= Evlilikte uyum puanı ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum puanları eşlerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

H₆= Kadının kariyer açısından erkekte yüksek olmasının aile içindeki durumunu ile EU arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₇ = Kadının kariyer açısından erkekte yüksek olmasının aile içindeki durumunu ile TCRT puanı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₈= TCRT puanları ile akademik konumlarına (öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı) göre farklılaşmaktadır.

H₉= Ailenin gelir düzeyi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₀= Evlilik uyumu yaşa göre farklılaşmaktadır.

H₁₁= Evlilik uyumu evlilik yılına göre farklılaşmaktadır.

H₁₂= Eşin destek düzeyi ile Evlilik Uyumu arasında anlamlı ilişki vardır.

H₁₃= Akademik alan ile TCRT puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₄= Aile danışmanından destek alma gereksinimi konusundaki görüşleri ile ihtiyaç duydukları destek mekanizmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₅= Aile yaşam döngüsü ile aile danışmanından destek alma gereksinimi konusundaki görüşleri ile ihtiyaç duydukları destek mekanizmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₁₆= Kadın akademisyenlerin TCRT puanları ile yükseköğretim kurumlarında idari pozisyonlara gelememelerinin nedenleri arasındaki ilişki vardır.

H₁₇=Evlü kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanlarında aile yaşam döngülerine göre farklılık vardır.

2.3.2. Verilerin Analizi

Çalışma için elde edilen veriler analiz için hazır hale getirilmiş ve değişkenlere bağlı olarak SPSS 21 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistikler t testi, korelasyon analizi ve tek yönlü varyans analizinden ve ki-kare testinden yararlanılmıştır. Anlamlı bulunan farklılıkların etki büyüklüğüne bakılmak için eta kare değerlerinden ve determinasyon katsayısından yararlanılmıştır.

Bölüm III. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın hipotezleri analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar tablolar açıklanmıştır. Bu amaç doğrultusunda verilere uygulanan korelasyon analizi, ki-kare ve t testi, varyans analizi sonuçlarından elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Bulguların sunulduğunda öncelikle demografik değişkenlere ilişkin betimleyici istatistiklere yer verilerek örneklem tanıtılmıştır.

Verilerin normalliğini belirlemek için skewness (basıklık) ve kurtosis (çarpıklık) değerlerine bakılmıştır. Skewness ve kurtosis değerlerinin Tabachnick ve Fidell (2013) +1,5 ve -1,5 aralığında bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Bu çalışmada verilerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği gözlenmiştir. Öncelikle demografik değişkenlerin yüzde ve frekans dağılımlarına bakılmıştır.

Evlilikte uyum ölçeğinin Skewness (-.481) ve Kurtosis (-.286) değeri -1,+1 aralığında olduğu için normal dağılım göstermektedir. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeğinin normallik dağılım göstergelerinde Skewness (-.949) ve Kurtosis (.110) değerleri -1, +1 aralığında olduğu için normal dağılım göstermektedir. Evli kadın akademisyenlerin TCRT ile evlilikte uyum puanlarının arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar tablo 4'te gösterilmiştir.

3.1. Betimleyici Özelliklere İlişkin Yüzde Analizi ve Frekans Sonuçları

Araştırmaya katılan kadın akademisyenlerin betimleyici özellikleri Tablo 4’de yüzde analizi ve frekans dağılımları sunulmuştur.

Tablo 4

Demografik Özelliklerin Dağılımı

Akademik Unvan	Sayı (N)	Yüzde (%)
Belirtmek istemiyorum	3	3.1
Öğretim Görevlisi	28	28.9
Öğretim Elemanı	33	34.0
Dr. Öğr. Üyesi	20	20.6
Doç. Dr.	8	8.2
Prof. Dr.	5	5.2
Akademik Alan		
Sosyal Bilimler	39	40.2
Fen Bilimleri	19	19.6
Sağlık Bilimleri	24	24.7
Eğitim Bilimleri	15	15.5
Çocuk Sahibi Olma		
Çocuk Var Evet	73	75.3
Çocuk Yok Hayır	24	24.7
Eşin Eğitim Durumu		
Lise	1	1.0
Lisans	43	44.3
Yl ve Üstü	53	54.6

Tablo 4'ün devamı

Eşinizle nasıl evlendiniz

Görücü Usulü	3	3.1
Arkadaş aracılığı ile	13	13.4
Flört	78	84.4
Diğer	3	3.1

Aile Türü

Çekirdek Aile	93	95.9
Geniş Aile	3	3.1
Tek Ebeveynli Aile	1	1

Eşin Destek Düzeyi

Çok az	3	3.1
Az	7	7.2
Orta	28	28.9
Fazla	37	38.1
Çok Fazla	22	22.7

İhtiyaç Duyduğunuz Destek Mekanizması

Eş	58	59.8
Aile	32	33
Arkadaş	2	2
Hepsi	2	2
Yardımcı	3	3.1

Aile Danışmanından Destek Alma Düşüncesi

Evet	66	68
Hayır	26	26.8

Tablo 4'ün devamı

Belki/Kararsız	5	5.2
Aile Yaşam Döngüsü		
Yeni Çift- Çocuksuz	24	24.7
Küçük Çocuklu Aileler	44	45.4
Çocukları Ergenlik Çağındaki Aileler	14	14.4
Yaşamın İleri Aşamasındaki Aileler	15	15.5

Araştırmaya dahil edilen çalışma grubu 97 kişiden oluşmaktadır. Araştırmadaki evli kadın akademisyenlerin %40.2 si 39 kişi Sosyal Bilimler, %24.7 24 kişi Sağlık Bilimleri, %19 19 kişi Fen Bilimleri ve %15 i 15 kişi Eğitim Bilimleri alanında olduğu görülmektedir.

Evlilik yılı 1 yılını doldurmuş ve 29 yıl arasında değişen evli kadın akademisyenlerin yaşı incelendiğinde 25-55 yaş aralığını izlediği ve yaş ortalamasının 39 olduğu görülmektedir.

Eşlerin yaşı kapsamında değerlendirildiğinde 26 ve 65 yaş aralığında değişmektedir. Katılımcıların gelir durumu incelendiğinde 5000 ve 20000 arasında bir gelire sahip olduğu görülmektedir.

Aile yaşam döngüleri dikkate alındığında katılımcılar arasında yeni çiftlerden ve çocuk sahibi olmayan %24.7 24 kişi, küçük çocuklu ailelerden oluşan %45.4 ü 44 kişi, çocukları ergenlik çağındaki aileler %14.4'ü 14 kişi ve yaşamın ileri aşamalarındaki ailelerden oluşan %15 i 15 kişi olduğu görülmektedir.

Katılımcıların akademik unvanları incelendiğinde %34 33 kişi öğretim elemanı, %28.9 28 kişi öğretim görevlisi, %21 20 kişi Dr. Öğr. Üyesi, %8'i 8 kişi Doç. Dr., %5 5 Kişi Prof. Dr. kadrosundan oluştuğunu göstermektedir. Çalışmaya katılım sağlayan evli kadın akademisyenlerin akademik unvan bakımından gruplandırılma aşamasında kadroları temsil etme yönünden orantısız dağılımı dikkat çekmektedir.

Evli kadın akademisyenlerin eşlerinin eğitim durumlarını gösteren tabloda %1'i kişinin lise, %44.3'ü Lisans ve %54.6 kişinin eş eğitim durumu yüksek lisans ve üstü görülmektedir.

Katılımcıların % 75.3'ünün çocuk sahibi olduğunu ve % 24.7'sinin çocuğa sahip olmadığını göstermektedir. Çocuğa sahip katılımcılardan % 49.5 nin 1 çocuk, % 11.3 ünün 2 ve % 1 nin 3 çocuğa sahip olduğunu göstermektedir.

Eşleri ile çocukları ile ilgili konularda % 68'i anlaşırken % 10.3'ü anlamadığını göstermektedir. Katılımcıların %66'sı eşi ile çocuklarının sorumluklarını ortak paylaşıırken, % 12.4'ü çocuklarının sorumluklarını ortak paylaşmadığını belirtmektedir.

Araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerden % 78'i Flört ederek % 13'ü arkadaş aracılığı ile %3 ü görücü usulü ile eşiyle tanışıp evlendiği görülmektedir.

Katılımcıların % 96'sı çekirdek aile ve % 3.1'i geniş aileye %1'i tek ebeveynli aileye sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 20.6'sı kadınların kariyer açısından erkekte yüksek olmasının aile içinde sorun olduğunu, % 77.3'ü sorun olmadığını ve % 2.1'i ise kadınların kariyer açısından yüksek olmasının aile içinde sorun olup olmaması konusunda kararsız kaldığı belirtmektedir.

Katılımcıların aileleri ile ilgili ya da kişisel-kişilerarasındaki problemlerin üstesinden gelebilmek için yardımcı olmak adına bir uzmandan Aile Danışmanından destek almayı % 68'i düşündüğünü, % 26.8'inin düşünmediği ve % 5.2'sinin kararsız kaldığı görülmektedir.

3.2. TCRTÖ Alt Boyutları ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Tarama türü çalışmalarda iki sürekli değişken arasındaki ilişki incelenirken Pearson korelasyon katsayısından yararlanılır ve korelasyon katsayısı iki değişkenin sürekli olması ve normal dağılım göstermesi gerekmektedir (Büyüköztürk, 2010).

Korelasyon katsayısı 1 ve -1 arasında değer almaktadır. Korelasyon yorumlamadaki sınırla ise mutlak değer olarak:

-0.70-1.00 arasında yüksek,

-0.70-0.30 arasında orta

-0.30-0.00 arasında olduğunda düşük düzeyde bir ilişki olduğu şeklinde tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2010).

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puan ortalaması ($\bar{X}=41.58$) Evlilikte Uyum Ölçeğinin kesme noktasından (43,5) düşük olduğundan evlilikte uyum puanının düşük olduğu söylenebilir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puan ortalaması ($\bar{X}=170,74$) yüksek olduğundan evli kadın akademisyenlerin eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip olduğu söylenebilir. Kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile evlilikte uyum puanları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan korelasyon analizi tablo 5'te sunulmuştur.

Bu araştırmada yer alan değişkenlerin birlikte normal dağılım gosterdiği tespit edilmiştir ve değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla Pearson Momentler arpımı Korelasyonu tekniği kullanılmıştır.

Tablo 3

Ana Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri

	01	02	03	04	05	06	07
01. Evlilikte Uyum	1						
02. TCRT	.182	1					
03. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	.182	.632**	1				
04. Kadın Cinsiyet Rolü	.179	.840**	.704**	1			
05. Evlilikte Cinsiyet Rolü	.161	.716**	.662**	.700**	1		
06. Geleneksel Cinsiyet Rolü	.248*	.872**	.502**	.789**	.675**	1	
07. Erkek Cinsiyet Rolü	.353**	.747**	.600**	.627**	.697**	.718**	1

N=97, *p< 0.05

N=97, **p<01

Evli kadın akademisyenlerin Tablo 5’de evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanı ($r=.182$, $p>01$) arasındaki ilişki alışmamızdaki H_1 hipotezimize karşılık gelmektedir ve istatistiki bakımdan ilişki bulunamamıştır. Elde edilen sonuca gore ‘‘toplam toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanı’’ ile ‘‘evlilik uyumu’’ arasındaki ilişkiyi test eden H_1 hipotezimiz reddedilmiştir.

Benzer biçimde toplumsal cinsiyet rolleri ölçeğinin alt boyutlarından evlilikte cinsiyet rolü ($r = .161, p>0,01$), eşitlikçi cinsiyet rolü ($r = .182, p>0,01$) ve kadın cinsiyet rolü ($r = .179, p>0,01$), arasında anlamlı bir istatistiki ilişki bulunmadığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri eşitliği toplam ölçek puanı ile evlilik uyumu arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişkinin bulunmuyor olması bir bakıma evlilik uyumu için toplumsal cinsiyet rolleri eşitliğinin mutlaka olması gerektiği anlamına gelmediğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Korelasyon katsayıları açısından da söz konusu alt ölçeklere bağlı ilişkilerin düşük korelasyon ilişkisi gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin diğer alt boyutlarından erkek cinsiyet rolü ($r = .353^{**}, p<0,01$) ve geleneksel cinsiyet rolü ($r=.248^*, p<0,05$), ile evlilik uyumu arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmekte ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin alt boyutlarından geleneksel cinsiyet rolü tutum puanı ile evlilikte uyum puanı arasında düşük düzeyde pozitif bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir ($r=.248^*, p<0,05$). Buna göre geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin eleştirel tutum puanı arttıkça akademisyen kadınların evlilikte uyum puanlarının arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.061$) dikkate alındığında, evlilik uyumundaki toplam değişkenliğin % 6'sının geleneksel cinsiyet rolünden kaynaklandığı söylenebilir. Sonuç olarak, kadın akademisyenlerin evlilik uyumu değişkenindeki varyans değişiminin % 6'sının eleştirel geleneksel cinsiyet rolü puanı tarafından açıklandığı görülmektedir.

Evlilikte uyum puanı ile toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin alt boyutlarından olan erkek cinsiyet rolü ile orta düzeyde pozitif bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir ($r=.353^{**}, p<0,01$). Bu sonuca göre erkek cinsiyet rolü tutum puanı arttıkça evlilikte uyum puanı artmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.124$) dikkate alındığında evlilik uyum puanının toplam varyansının %12 sinin erkek cinsiyet rolü puanından kaynaklandığı söylenebilir. Bununla birlikte ölçeğin alt boyutlarından geleneksel erkek cinsiyet rollerine

yönelik eleştiri taşıyan “erkek cinsiyet rolü” ve geleneksel cinsiyet rollerine eleştiri içeren sorulardan oluşmuş olan “geleneksel cinsiyet rolü” akademisyen kadınlar için istatistiki bakımdan anlamlı; düşük ve orta düzeylerde korelasyon oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Söz konusu alt ölçek puanlarının evlilikte uyum puanlarındaki varyansın yüzde ne kadarını açıkladığı konusunda ise aşağıdaki saptamalarda bulunulabilir.

3.2.1. Kadın Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ile Evlilikte Uyum Puanına İlişkin

Korelasyon Analizi Sonuçları

Kadın cinsiyet rolündeki sorular toplum tarafından kadına yüklenen roller ve sorumluluklara yönelik tutum ifadelerini içeren sorulardan oluşmaktadır. Bu çalışmadaki sonuçlara göre kadın cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutum ifadelerine eleştirel yanıtlardan oluşan kadın cinsiyet rolü puanı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir istatistiki ilişki bulunmadığı görülmektedir ($r=.179$, $p>0,05$).

3.2.2. Evlilikte Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ile Evlilikte Uyum Puanına İlişkin

Korelasyon Analizi Sonuçları

Evlilikte cinsiyet rol puanını ölçmede toplumun kadına ve erkeğe evlilik hayatında yüklenen rollere ve sorumluluklara yönelik sorulardan oluşmaktadır. Evli kadın akademisyenlerin evlilikte cinsiyet rolü puanının yüksek olması eşitlikçi tutuma ve puanın düşük olması geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışmadaki sonuçlara göre; evlilikte uyum puanı ile evlilikte cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutum ifadelerine eleştirel yanıtlardan oluşan evlilikte cinsiyet rolü tutum puanı arasında anlamlı bir istatistiki ilişki bulunmadığı görülmektedir ($r=.161$, $p>0,05$).

3.2.3. Geleneksel Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin

Korelasyon Analizi Sonuçları

Kadına ve erkeğe günlük hayatta toplumun yüklemiş olduğu roller ve sorumluluklar ile ilgili sorularından oluşan geleneksel cinsiyet rolü puanının yüksek olması, katılımcıların

kadına ve erkeğe yüklenen geleneksel cinsiyet rollerine katılmadıklarını göstermektedir. Örneklemeimize dahil olan akademisyen kadınlardan elde ettiğimiz bulgular ışığında; evlilikte uyum puanı ile geleneksel cinsiyet rolü tutum puanı arasında düşük düzeyde pozitif bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir ($r=.248^*$, $p<0,05$). Buna göre geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin eleştirel tutum puanı arttıkça akademisyen kadınların evlilikte uyum puanlarının arttığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.061$) dikkate alındığında, evlilik uyumundaki toplam değişkenliğin % 6'sının geleneksel cinsiyet rolünden kaynaklandığı söylenebilir. Sonuç olarak, kadın akademisyenlerin evlilik uyumu değişkenindeki varyans değişiminin %6'sının eleştirel geleneksel cinsiyet rolü puanı tarafından açıklandığı görülmektedir.

Tablo 4

Geleneksel Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi

	01	02
	1	
Evlilikte Uyum		
	.248*	1
Geleneksel Cinsiyet Rolü		

N=97,*p< 0.05

3.2.4. Erkek Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Katılımcıların erkek cinsiyet rolü tutum puanının yüksek olması, erkeğe daha fazla değer veren eşitsizlik modelinin toplumsal rollerle devam etmesine neden olan toplum tarafından erkeğe verilen rolleri onaylamadıkları görülmektedir. Evlilikte uyum puanı ile toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin alt boyutlarından olan erkek cinsiyet rolü ile orta

düzeyde pozitif bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir ($r=.353^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuca göre erkek cinsiyet rolü tutum puanı artıkça evlilikte uyum puanı artmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.124$) dikkate alındığında evlilik uyum puanının toplam varyansının %12 sinin erkek cinsiyet rolü puanından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 5

Erkek Cinsiyet Rolü Tutum Puanı ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin Korelasyon Analizi

	01	02
01.Evlilikte Uyum	1	
02. Erkek Cinsiyet Rolü	.353 ^{**}	1

N=97,** p<.01

3.3. TCRTÖ Alt Boyutları ve Evlilikte Uyum Puanına İlişkin T Testi Sonuçları

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki farklılaşmayı ortaya koymak için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Analiz sonucu tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 6

Ana Değişkenlere Yönelik T Testi Sonuçları

Ölçek- Değişken	EUÖ Sonuç	N	\bar{X}	SS	T Testi		
					T	P	Cohen d
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü- EUÖ	Evlilikte Uyum Yüksek	41	38.21	2.71	.731	.436	0.57
	Evlilikte Uyum Düşük	56	37.66	4.30			
Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Uyum Yüksek	41	35.90	3.63	.462	.627	
	Evlilikte Uyum Düşük	56	35.46	5.20			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Evlilikte Uyum Yüksek	41	38.02	2.36	1.353	.179	
	Evlilikte Uyum Düşük	56	36.96	4.58			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Evlilikte Uyum Yüksek	41	35.12	4.69	1.738	.079	
	Evlilikte Uyum Düşük	56	33.16	6.00			
Erkek Cinsiyet Rolü	Evlilikte Uyum Yüksek	41	27.95	2.73	2.789	.006	
	Evlilikte Uyum Düşük	56	25.64	4.74			
TCRT	Evlilikte Uyum Yüksek	41	173.65	13.65	1.570	.108	
	Evlilikte Uyum Düşük	56	168.60	16.96			

P<0.05

Tablo 8’de evli kadın akademisyenlerin EU puanları ile TCRT ölçeğinin alt boyutlarından erkek cinsiyet rolü alt boyut puanı ile evlilikte uyum puanı yüksek ve evlilikte uyum puanı düşük grupları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Erkek cinsiyet rolü tutum puanının yüksek olması, erkeğe daha fazla değer veren eşitsizlik modelinin toplumsal rollerle sürmesine neden olan toplum tarafından erkeğe verilen rolleri onaylamadıklarını göstermektedir. Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanı yüksek olan 41 kişi ($\bar{X}=27.95$, $SS=2.73$) ve evlilikte uyum puanı düşük 56 kişi ($\bar{X}=25.64$, $SS=4.74$) grupları arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir ($t(95)=2.879$, $p=.006$). Bu sonuçlara göre, evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanının düşük veya yüksek olması ile erkek cinsiyet rol puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 8’de evlilikte uyum puanı yüksek kadın akademisyenlerin erkek cinsiyet rolü puanı $\bar{x}=27.85$, evlilikte uyum puanı düşük olan kadın akademisyenlerin erkek cinsiyet rolü puan ortalamasından $\bar{x}=25.64$ daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek cinsiyet rolü puanının evlilikte uyum puanındaki etki düzeyini belirlemek üzere Cohen’in d katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca Cohen d değeri evlilikte uyum puanı yüksek veya düşük olma durumunun erkek cinsiyet rolü ortalama puanları arasındaki farkın “.57” standart sapma kadar olduğunu göstermektedir. Etki büyüklüğüne göre erkek cinsiyet rolü tutum puan ortalamaları evlilikte uyum puanı düşük veya yüksek olma değişkeninin cohen d’e göre orta etki büyüklüğüne sahiptir. Bu bulgu erkek cinsiyet rolü ile evlilikte uyum puanı yüksek veya düşük olma değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu yorumlanabilir. Bu sonuç bize iki grup arasındaki farkın önemli kabul edilecek bir fark olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak erkek cinsiyet rollerine eleştirel tutuma sahip olan kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanının daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Geleneksel erkek rollerine karşı eleştirel tutuma sahip olmayan evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanı daha düşük olduğu görülmektedir. Çıkan sonuca göre H_2 kabul edilmiştir.

3.4. Evli Kadın Akademisyenlerin “Evlilik” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları

Metaforlar İle İlgili Sonuçlar

Evli kadın akademisyenlerin evlilik kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar ile ilgili sonuçlar tablo 9’da belirtilmiştir.

Tablo 7

Evlilik İle İlgili İfade Ettikleri Metaforlar

Metafor	F	Metafor	F	Metafor	F
Hayat	5	Yemek	4	Dostluk	2
Çocuk, Bebek	3	Yolculuk	3	Kumar	2
Tamamlanmaktır	2	Ortaklık	8	Su	3
Şirket	3	Arkadaşlık	2	Ağaç Gibidir	3
Yaşam, hayat, dünya	6				
Bir kez tekrarlanan metaforlar		- Cam, -Hava Durumu -Saat - Altın, - Çiçek, - Kutu, - Politika, -Gereksizdir Kısıtlar, - Deniz – Hapis, -Tahteravalli, - Sevgi, -Kumar, - Yük - Hapis - Yoldaşlık - Bilim Kurgu Filmi - Dipsiz Kuyu -Terazi, -Ying Yang - Şemsiye -Bisiklet Sürmek Gibi - Şans - Maraton – Parazit, -Değirmen, - Oyun - Sorumluluk - Anlaşma - Uzun Bir Yol, - Çelik Çomak Oyunu –Yürüyüş -Bir Bisikletin Ayağı Gibidir, -Zorlu Bir Süreç,-Mutlu İseniz Hava Ve Su - Sınırları Vardır, - Koruyucudur, -Yorucu - Sorumluluğu Çok, -Evlilik Harikadır, -İki Ucu Keskin Bıçak, -Ortak Sorumluluk Gerektiren Bir Dengedir, Sürekli Çalışmak Gerekiyor.			

3.5. Evli Kadın Akademisyenlerin “Aile” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar İle İlgili Sonuçlar

Evli kadın akademisyenlerin aile kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar ile ilgili sonuçlar tablo 10’da belirtilmiştir.

Tablo 8

Aile İle İlgili İfade Ettikleri Metaforlar

Metafor	F	Metafor	F	Metafor	F
Ağaç	4	Aşk	2	Vazgeçilmezdir	2
Huzur	3	Ekmek, Yemek	4	Bebek	3
Nefes	2	Huzur Kaynağı	2	Herşey	6
Kutsal	2	Liman	2	Çatı	2
Bahçe	2	-Sorunlar ve mutluluklar yumağı gibidir, - Sonsuzluk, - Çelik tencere,			
Bir kez tekrarlanan Metaforlar		-Aile varlık sebebim, -Birbirinden kopmayan organ gibidir, -Aile anne baba dışında samimi bir ilişkiler bütünü değildir. -Ülkenin devamının teminatıdır. Herkes tek kendisini düşünse her şeyi başka yapabilir. Ama ailesini düşünerek hareket edince durum daha farklı oluyor. Attığın her adımda aileni düşünüyorsun, -Aile toplumdaki temel sosyal yaşam birimidir. -Candır fedakarlıklarla kurulur, seni asla terk etmezler, -Renklerin karışımı, - sığınak – duvar, -Doğduğumuz aile ırk, cinsiyet gibidir, -Emek Vermek Gerek, -Sorunlar Ve Mutluluklar Yumağı Gibidir, -Yuva, -Okul, -Güzel, -Yaşamın Anlamı, -Güven, -Sahne Oyunu, -Merhem, -Su, -Sevgi, -Çiçek, -Fedakârlık, -Motivasyon, -Birlik, - Okul, -İhtiyaçtır. -Kale, - Lunapark, -Tam Olmak, - Elmas, -Zincir, -At Arabası, -Nefes Almak, -Yoga Salonu			

3.6. Değişkenlere Yönelik Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

İki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın önemli derecede olup olmadığını test etmek için bağımsız örneklem t testi kullanılmaktadır. Ortalama puanların karşılaştırılmasında ek sık kullanılan etki büyüklüğü istatistiği ise eta-kare (η^2) korelasyon katsayısıdır ve Cohen d istatistiğidir (Büyüköztürk, 2010).

$$EB = \frac{t}{\sqrt{\frac{n_1 n_2}{n_1 + n_2}}}$$

Yapılan t-testi sonucunda anlamlı farklılıkların olması halinde, etki büyüklüğü de hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü hesaplamasında amaç, değişkenler üzerinde ne seviyede etkili olduğunu belirlemektir (Büyüköztürk, 2010; Özer, 2010).

Bağımsız gruplar t-testi için eta-kare korelasyon katsayısının hesaplanmasında kullanılan formül şöyledir:

$$\eta^2 = \frac{t^2}{t^2 + (n_1 + n_2 - 2)}$$

Eta-kare (η^2) değeri bağımsız değişkenin, bağımlı değişken üzerindeki toplam varyansın ne kadarını temsil ettiğini açıklamaktadır. Bu değer 0.00-1.00 arasında bir değer alır. Bu aralıktaki değerler için;

“.01” düzeyi küçük,

“.06” düzeyi orta,

“.14” düzeyindeki bir değer ise geniş etki büyüklüğü olarak değerlendirilir (Büyüköztürk, 2010; Özer, 2010).

Cohen standardize edilmiş etki büyüklüğü değeri olan d değeri ise, ortalamaların birbirinden kaç standart sapma uzaklaştığını tespit etmeye yarar (Özer, 2010). Hesaplanan Cohen d değeri $-\infty$ ile $+\infty$ arasında bir değer alabilir. Cohen d değeri için:

“.2” düzeyine yakın ise küçük,

“.5” düzeyine yakın ise orta,

“.8” düzeyine yakın ise geniş etki büyüklüğü olarak değerlendirilir (Büyüköztürk, 2010).

Tablo 9

Araştırmaya İlişkin Fark Testi Sonuçları

Ölçek-Değişkenler	İfadeler	N	\bar{X}	SS	T Testi	
					T	P
EUÖ- Eşler ile çocuklarla ilgili konularda anlaşma	Evet	66	41.80	7.84	3.17	.002
	Hayır	10	33	10.20		
EUÖ- Aile Danışmanından destek	Evet	66	41.21	7.71	.983	.185
	Hayır	26	43.76	9.12		
TCRTÖ- Eşin Eğitim Durumu	Lisans	43	174.62	14.56	2.325	.022
	YL ve Üstü	52	167.19	16.25		
EUÖ-Eşin Eğitim Durumu	Lisans	43	42.41	7.69	.729	.468
	YL ve Üstü	52	41.15	8.97		
EUÖ-Kadının kariyer konusunda yüksek	Evet	20	34.75	7.74	-4.54	.000
	Hayır	75	43.65	7.78		
TCRTÖ-Kadının kariyer konusunda yüksek olması	Evet	20	164.65	16.49	-1.90	.050
	Hayır	75	172.16	15.41		

Tablo 11’de evli kadın akademisyenlerin eşlerinin eğitim durumları ile evlilikte uyum puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız iki örnek t testi aracılığıyla ulaşılan sonuçlar yer almaktadır. İlgili değişkenlere ilişkin analiz sonuçları aşağıdaki başlıklarda belirtilmiştir.

3.6.1. Evlilikte Uyum Puanı ile Eşleri İle Çocuklarla İlgili Konularda Anlaşma

Durumu ile Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları

Tablo 10

Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları

Ölçek-Değişkenler	İfadeler	N	X	SS	T Testi			
					t	P	η^2	Cohen d
EUÖ- Eşler ile çocuklarla ilgili konularda anlaşma	Evet	66	41.80	7.84	3.17	.002	0.0135	.8
	Hayır	10	33	10.20				

Eşi, ev işi ile çocuk bakımı konusunda anlaşmanın evlilikte uyum üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu ortaya koyan çalışmalara ulaşmak mümkün görünmektedir (Yıldırım, 1992). Bu çalışmada Bağımsız örneklem t testi tablo 12 de, evli kadın akademisyenlerin eşleri ile çocuklarla ilgili konularda anlaşma durumu ile evlilikte uyum puanları arasındaki farkları ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda, eşleri ile çocukları ile ilgili konularda anlaşanlar 66 kişi ($\bar{X}=41.80$, $SS=7.84$) ve anlaşamayan 10 kişi ($\bar{X}=33$, $SS=10.20$) grupları arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir ($t(74)=3.17$, $p=.002$). Bu sonuçlara göre, evli kadın akademisyenlerin eşleri ile çocuklarla ilgili konularda anlaşma durumu ile evlilikte uyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Tablo 12’de eşleriyle çocuklar ile ilgili konularda anlaşma durumunu ifade eden kadın akademisyenlerin uyum puanı $\bar{x}=41.80$, çocuklarla ilgili konuda anlaşamayanların evlilik uyum puanı ortalamasından $\bar{x}=33$ daha yüksek olduğu görülmektedir. Çocuklarla ilgili konularda anlaşma durumunun evlilik uyumu üzerindeki etki düzeyini belirlemek üzere eta kare (η^2) ve Cohen’in d katsayıları hesaplanmıştır.

Evlilik uyumu için hesaplanan η^2 değerinin 0.013 olduğu yani evli kadın akademisyenlerin evlilik uyumu puanlara ait gözlenen varyansın yaklaşık olarak %1 inin eşleri ile çocuklar ile ilgili konularda anlaşılma durumuna bağlı olduğu söylenebilir. Ayrıca hesaplanan Cohen d değeri eşleri ile çocuklar ile ilgili konularda anlaşılma durumunun evlilik uyumu ortalama puanları arasındaki farkın “.8” standart sapma kadar olduğunu göstermektedir. Hesaplanan her iki etki büyüklüğüne göre evlilikte uyum puanı eşleri ile çocuklar ile ilgili konularda anlaşılma değişkeninin eta kare (η^2) etki büyüklüğüne göre küçük, cohen d’e göre büyük etki büyüklüğüne sahiptir. Bu bulgu eşleriyle çocuklarla ilgili konularda anlaşılma durumu ile EU değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu yorumlanabilir. Bu sonuç bize iki grup arasındaki farkın önemli kabul edilecek bir fark olduğunu göstermektedir.

3.6.2. Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile EU Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları

Bağımsız örneklem t testi, evli kadın akademisyenlerin Aile danışmanından destek alma düşüncesi ile evlilikte uyum puanları arasındaki farkları ortaya koymak için kullanılmıştır.

Tablo 11

Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonucu

Ölçek-Değişkenler	İfadeler	N	\bar{X}	SS	T Testi	
					T	P
EUÖ- Aile Danışmanından destek	Evet	66	41.21	7.71	.983	.185
	Hayır	26	43.76	9.12		

Analiz sonucunda, evet ve hayır grupları arasında evlilik uyum puanı kesme noktasına göre farklılık olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. Analize göre aile

danışmanından destek almayı düşünenler 66 kişi ($\bar{x}=41.21$, $SS=7.71$) ve destek almayı düşünmeyenler 26 kişi ($\bar{x}=43.76$, $SS=9.12$) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile Aile Danışmanından destek alma destek alma düşüncesi ile arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($t(90)=-1.33$, $p=.185$).

3.6.3. Evlilikte Uyum ve TCRT Puanları Eşlerin Öğrenim Durumlarına Göre

Anlamlı Olarak Farklılaşmaktadır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları

Tablo 12

Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonucu

Ölçek- Değişken	İfadeler	N	\bar{X}	SS	T Testi			
					T	P	η^2	Cohen d
TCRTÖ- Eşin Eğitim Durumu	Lisans	43	174.62	14.56	2.325	.022	0.107	.479
	YL ve Üstü	52	167.19	16.25				
EUÖ-Eşin Eğitim Durumu	Lisans	43	42.41	7.69	.729	.468		
	YL ve Üstü	52	41.15	8.97				

Bu çalışmada ise bağımsız örneklem t testi, evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları eşlerinin öğrenim durumları arasındaki farkları ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda, evlilikte uyum puanları ile eşlerinin eğitim durumu Lisans mezunu olan 43 kişi ($\bar{X}=42.41$, $SS=7.69$) ile YI ve üstü olan 52 kişi ($\bar{X}=41.15$, $SS=8.97$) gruplarının ortalama puanları arasında ($t(93)=.729$, $p=.468$) ; TCRTÖ ile eşlerinin eğitim durumu Lisans mezunu olanların 43 kişi ($\bar{X}=174.62$, $S=14.56$) TCRTÖ ile eşlerinin eğitim durumu ile YI ve üstü olan 52 kişi ($\bar{X}=167.19$,

SS=16.25) grupların ortalama puanları arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir ($t(93)=2.32$, $p=.022$).

Bu bulgulara göre eşlerinin öğrenim düzeyinin ile toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanları üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu belirlemek üzere eta kare ($0.107=\eta^2$) ve Cohen d (.479) katsayıları hesaplanmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanı için hesaplanan η^2 değerinin “.10” olduğu yani evli kadın akademisyenlerin bu değişkenden aldıkları puanlara ait gözlenen varyansın yaklaşık % 10 unun eşlerinin eğitim düzeyine bağlı olduğu söylenebilir. Ayrıca hesaplanan Cohen d değeri eşlerinin eğitim durumunun lisans ve yl üstü olanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin ortalama puanları arasındaki farkın “.47” standart sapma kadar olduğunu göstermektedir.

Hesaplanan her iki etki büyüklüğüne göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanı eşin eğitim durumu değişkeninin eta kare (η^2) etki büyüklüğüne göre küçük, cohen d'e göre orta etki büyüklüğüne sahiptir. Bu sonuç bize iki grup arasındaki farkın önemli kabul edilecek bir fark olduğunu göstermektedir. H_{10} Evlilikte uyum ve tcrt puanları eşlerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır hipotezi kabul edilmiştir.

3.6.4. Evlilik Uyumu Eşin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine

Yönelik T Testi Sonuçları

Bu çalışmada ise bağımsız örneklem t testi, evli kadın akademisyenlerin eşlerinin eğitim durumları ile evlilikte uyum puan ortalamaları arasındaki farkları ortaya koymak için kullanılmıştır.

Tablo 13

Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları

Ölçek-Değişkenler	İfadeler	N	\bar{X}	SS	T Testi	
					T	P
EUÖ-Eşin Eğitim Durumu	Lisans	43	42.41	7.69	.729	.468
	YL ve Üstü	52	41.15	8.97		

Analiz sonucunda, Tablo 15’de evlilik uyumu eşin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(93)=0.729$, $p<.01$, $p=0.468$). Evlilik uyumu puan ortalamaları eşin eğitim durumuna göre lisans mezunu 43 kişi ($\bar{X}=42.41$, $SS=7.69$) ve yüksek lisans ve üstü mezunu 52 kişi ($\bar{X}=41.15$, $SS=8.97$) grubuna göre daha yüksektir ama istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlara göre; evli kadın akademisyenlerin evlilik uyumları ile eşlerinin eğitim durumları arasında lisans mezunu olanların evlilik uyum ortalamalarının daha yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu sonuca göre H_3 hipotezi kabul edilmemiştir.

3.6.5. Kadının Kariyer Açısından Erkekten Yüksek Olmasının Aile İçindeki Durumunu İle Evlilik Uyumu Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları

Tablo 16’da kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puan ortalamaları ile kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olması aile içinde sorun olacağını düşünenler 20 kişi

(\bar{X} =34.75, SS =7.45) ile kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olmayacağını düşünen 75 kişi (\bar{X} =43.65, SS =7.78) karşılaştırılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmiştir ($t(93)$ =-4.54, p =.000).

Tablo 14

Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları

Ölçek-Değişkenler	İfadeler	N	\bar{X}	SS	T Testi			
					T	P	η^2	Cohen d
EUÖ-Kadının kariyerce yüksek olması	Evet	20	34.75	7.74	-4.54	.000	.010	.14
	Hayır	75	43.65	7.78				

Araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerden elde edilen bu sonuca göre kadının kariyer açısından erkekten yüksek olması aile içinde sorun olacağını belirten kadın akademisyenlerin evlilik uyum puan ortalaması \bar{X} =34.75, kadının kariyerce erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olmayacağını düşünenlerin ortalama puanından (\bar{X} =43.65) oldukça düşüktür. Kadının kariyer açısından erkekten yüksek olma durumunun aile içinde sorun olma durumunun evlilikte uyum puan ortalaması üzerinde ne düzeyde etkili olduğunu belirlemek üzere eta kare ($0.010=\eta^2$) ve Cohen d (.14) katsayıları hesaplanmıştır. Evlilikte uyum puanı için hesaplanan η^2 değerinin “0.010” olduğu yani evli kadın akademisyenlerin aldıkları evlilikte uyum puanlarına ait gözlenen varyansın yaklaşık %1 inin bu değişkene bağlı oldu söylenebilir. Ayrıca hesaplanan Cohen d değeri kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun yaratacağını düşünen ve düşünmeyen kadın akademisyenlerin evlilik uyumuna ilişkin ortalama puanları arasındaki farkın “.14” standart sapma kadar olduğunu göstermektedir. Hesaplanan her iki etki büyüklüğü değerine göre

evlilik uyumu açısından kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olma durumunun eta kare (η^2) etki büyüklüğüne göre küçük, cohen d'e göre küçük etki büyüklüğüne sahiptir. Bu sonuç bize iki grup arasındaki farkın kabul edilecek bir fark olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre H_{14} kabul edilmiştir.

3.6.6. Kadının Kariyer Açısından Erkekten Yüksek Olmasının Aile İçindeki Durumu İle TCRT Puanı Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine Yönelik T Testi Sonuçları

Tablo 17 deki bu sonuca göre kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olacağını düşünen evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutum puan ortalaması ($\bar{X}=172.16$), kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olacağını düşünenlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutum puan ortalamasından ($\bar{X}=164.65$) daha yüksektir.

Tablo 15

Değişkenlere İlişkin Fark Testi Sonuçları

Ölçek-Değişkenler	İfadeler	N	\bar{X}	SS	T Testi	
					T	P
TCRTÖ-Kadının kariyerce yüksek olması	Evet	20	164.65	16.49	-1.90	.060
	Hayır	75	172.16	15.41		

Kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olması aile içinde sorun olacağını düşünenler 20 kişi ($\bar{X}=164.65$, $SS=16.49$) ile kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olmayacağını düşünen 75 kişi ($\bar{X}=172.16$, $SS=15.41$) karşılaştırılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmemiştir ($t(93) = -1.90$, $p = .060$). Bu sonuçlara göre H_{15} kabul edilmemiştir.

3.6.7. Akademik Konumları Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Etkilemektedir Hipotezine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olmak üzere akademik konumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yanıt aramak için tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

Tablo 18’de evli kadın akademisyenlerin akademik konumlarına göre TCRT puanlarının ortalamalarına ve standart sapma puanlarına yer verilmiştir. Tablo 18 incelendiğinde TCRT puanları ve alt boyutları ile akademik konumları öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı bakımından anlamlı bir fark görülmemektedir. Evli kadın akademisyenlerin TCRT puanları akademik konumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşma bulunmamaktadır ($F(2,94)=.668, p>.05$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik konumlarının öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olması toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları üzerinde belirgin bir etkiye sahip değildir. Kadın akademisyenlerin akademik konumları değişse bile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları benzer olacağı söylenebilir.

Tablo 16

Akademik Konum ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlara Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	Grup	N	\bar{X}	SS	Ona Way ANOVA	
					F	P
TCRT	Öğretim Üyesi	33	171.18	13.93	.668	.515
	Öğretim Görevlisi	28	173.07	14.53		
	Öğretim Elemanı	36	168.52	18.23		
	Toplam	97	170.70	15.77		
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Öğretim Üyesi	33	38.54	2.59	.802	.452
	Öğretim Görevlisi	28	37.71	4.75		
	Öğretim Elemanı	36	37.44	3.67		
	Toplam	97	37,89	3.71		
Kadın Cinsiyet Rolü	Öğretim Üyesi	33	35,75	4.08	.279	.757
	Öğretim Görevlisi	28	36,07	4.62		
	Öğretim Elemanı	36	35,22	5.07		
	Toplam	97	35,64	4.59		
Evlilik Cinsiyet Rolü	Öğretim Üyesi	33	37,09	3.29	.173	.841
	Öğretim Görevlisi	28	37,57	4.86		
	Öğretim Elemanı	36	37,58	3.45		
	Toplam	97	37,41	3.82		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Öğretim Üyesi	33	34,06	4.60	.033	.968
	Öğretim Görevlisi	28	34,14	5.88		
	Öğretim Elemanı	36	33,80	6.18		
	Toplam	97	33,98	5.54		
Erkek Cinsiyet Rolü	Öğretim Üyesi	33	27,51	2.22	1.753	.179
	Öğretim Görevlisi	28	26,78	4.87		
	Öğretim Elemanı	36	25,66	4.80		
	Toplam	97	26,61	4.16		

Akademisyen kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan kadın cinsiyet rol puanı akademik konumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşma bulunmamaktadır ($F(2,94)=.279, p>.05$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik konumlarının öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olması toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan kadın cinsiyet rol puanları üzerinde belirgin bir etkiye sahip değildir. Kadın akademisyenlerin akademik konumları değişse bile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan kadın cinsiyet rol puanları benzer olacağı söylenebilir. Akademisyen kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan evlilikte cinsiyet rol puanı akademik konumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşma bulunmamaktadır ($F(2,94)=.173, p>.05$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik konumlarının öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olması toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan evlilikte cinsiyet rol puanları üzerinde belirgin bir etkiye sahip değildir.

Kadın akademisyenlerin akademik konumları değişse bile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan evlilikte cinsiyet rol puanı benzer olacağı söylenebilir. Akademisyen kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan geleneksel cinsiyet rol puanı akademik konumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşma bulunmamaktadır ($F(2,94)=.033, p>.05$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik konumlarının öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olması toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan geleneksel cinsiyet rol puanları üzerinde belirgin bir etkiye sahip değildir. Kadın akademisyenlerin akademik konumları değişse bile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan geleneksel cinsiyet rol puanı benzer olacağı söylenebilir. Akademisyen kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan erkek cinsiyet rol puanı akademik konumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşma bulunmamaktadır ($F(2,94)=1,753, p>.05$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik

konumlarının öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olması toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan erkek cinsiyet rol puanları üzerinde belirgin bir etkiye sahip değildir. Kadın akademisyenlerin akademik konumları değişse bile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin alt boyutlardan erkek cinsiyet rol puanı puanları benzer olacağı söylenebilir.

Tablo 17

Katılımcıların Akademik Konumlarına Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Ve Alt Boyutlarına Göre Karşılaştırması Anova Testi Bulguları

Değişkenler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
TCRT	Gruplar arası	334.81	2	167.40	.668	.515
	Gruplar içi	23555.73	94	250.59		
	Toplam	23890.55	96			
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Gruplar arası	22.18	2	11.09	.802	.452
	Gruplar içi	1300.78	94	13.83		
	Toplam	1322.96	96			
Kadın Cinsiyet Rolü	Gruplar arası	11.94	2	5.97	.279	.757
	Gruplar içi	2014.14	94	21.42		
	Toplam	2026.08	96			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Gruplar arası	5.17	2	2.58	.173	.841
	Gruplar içi	1402.33	94	14.91		
	Toplam	1407.50	96			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Gruplar arası	2.04	2	1.02	.033	.968
	Gruplar içi	2952.94	94	31.41		
	Toplam	2954.99	96			
Erkek Cinsiyet Rolü	Gruplar arası	59.93	2	29.96	1.753	.179
	Gruplar içi	1606.95	94	17.09		
	Toplam	1666.88	96			

3.6.8. Ailenin Gelir Düzeyi İle EU Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır Hipotezine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Bu araştırmada yer alan değişkenlerin birlikte normal dağılım göstermektedir ve değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla Pearson Korelasyon tekniği kullanılmıştır.

Tablo 18

Ailenin Gelir Düzeyi İle Evlilik Uyumu Korelasyon Analiz Değerleri

	01	02	03	04
01.Evlilikte Uyum	1			
02. Yaş	-.223*	1		
03. Evlilik Yılı	-.261**	.704**	1	
04. Aylık Gelir	.008	.244*	.297**	1

N=97, ** p<.01

N=97, *p< 0.05

“Evlü kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile aylık gelirleri arasında ilişki var mıdır?” hipotez sorusuna yanıt aranmıştır. Bu soru doğrultusunda tablo 20’deki korelasyon tablosu ile evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile aylık aile gelirleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmadığı belirtilmektedir ($r=.008$, $p>0.5$) Bu sonuçlara göre H_{11} reddedilmiştir.

3.6.9. Evlilik Uyumu Yaşa Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine İlişkin Korelasyon

Analizi Sonuçları

Bu bölümde araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile yaşları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Araştırmada yer alan değişkenlerin birlikte normal dağılım göstermektedir ve değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla Pearson Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Tablo 21’de evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile yaşları arasında düşük düzeyde anlamlı bir negatif ilişki olduğu görülmektedir ($r=-.223^*$, $p<.05$). Ulaşılan bu sonuca göre evli kadın akademisyenlerin yaşı arttıkça evlilikte uyum puanı azaldığı söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.049$) dikkate alındığında evlilik uyumundaki değişkenliğin % 4’ünün yaştan kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 19

Evlilik Uyumu ve Yaş İle İlgili Korelasyon Değerleri

	01	02
01.Evlilikte Uyum	1	
02. Yaş	-,223*	1

N=97,** p<.01

N=97,*p< 0.05

3.6.10. Evlilikte Uyum Puanı Evlilik Yılına Göre Farklılaşmaktadır Hipotezine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile evlilik yılı arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 22’de evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile evlilik yılı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.261^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca evlilikte uyum puanı evlilik yılı ile düşük düzeyde negatif bir ilişki olduğu görülmektedir ve evlilik yılı arttıkça evlilikte uyum puanı düştüğü söylenebilir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.068$) dikkate alındığında evlilikte uyum puanının toplam varyansının % 6 sının evlilik yılından kaynaklandığı söylenebilir. Bu sonuca göre H_5 kabul edilmiştir.

Tablo 20

Evlilik Uyumu ve Evlilik Yılına İlişkin Korelasyon Değerleri

	01	02
01.Evlilikte Uyum	1	
02. Evlilik Yılı	-,261 ^{**}	1

N=97, ** p<.01

N=97,*p< 0.05

3.6.11. Evlilikte Uyum Puanı ile Eşin Destek Düzeyi Arasında Anlamlı Bir İlişki

Vardır Hipotezine Yönelik ANOVA Sonuçları

Bu bölümde araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile “çok az, az, orta, fazla ve çok fazla” grupları olmak üzere eşlerinin destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizine ilişkin bulgular tablo 23’de yer almaktadır.

Tablo 21

Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler	sd	Kareler	F	Sig.	η^2
		Toplamı		Ortalaması			
Evlilikte Uyum	Gruplararası	3476.47	4	869.11	22.009	.000	0.48
	Gruplarıçi	3633.03	92	39.48			
	Toplam	7109.50	96				

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanlarının yüksek olması eşlerinin destek düzeyi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Eş destek düzeyi arttıkça evlilikte uyum puanının arttığı söylenebilir. Katılımcıların evlilikte uyum puanlarının anlamlı farklılaşım farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel testlerden parametrik test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda evli kadın akademisyenlerin eşlerinin destek düzeyine göre evlilikte uyum puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşım bulunmaktadır ($F_{(4,92)}=22.009$, $p<0.005$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları üzerinde eşlerinin destek düzeyi belirgin bir etkiye sahiptir. Varyansların homojen olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilen Levene homojenlik testi sonuçları tablo 24’de sunulmuştur.

Tablo 22

Eş Destek Düzeyi Değişkenine İlişkin Evlilikte Uyum Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Levene İstatistiği	df1	df2	P
1.136	4	92	.344

$p>0.05$

Tablo 24 incelendiğinde varyansların homojen olduğu (levene:1.136; $p>0.05$) görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını test etmek için varyansların homojen olmasından dolayı Post Hoc testlerinden Tukey testi yapılmış ve tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 23

Evlilikte Uyum Puanlarının Eş Destek Düzeyi Değişkenine İlişkin Tukey Testi Sonuçları

	Destek Düzeyi	N	\bar{X}	SS	F	Sig.	Etki Büyüklüğü
Evlilikte Uyum	A.Çok Az	3	25.66	4.041	22.009	.000	0.48
	B.Az	7	25.71	3.773			
	C.Orta	28	40.92	7.028			
	D.Fazla	37	42.56	6.487			
	F.Çok Fazla	22	48	5.631			
	Toplam	97	41.58	8.605			

Tablo 24’de evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile gruplandıkları eşlerinin destek düzeyleri karşılaştırıldığında en yüksek ortalamanın eşlerinin destek düzeyinin çok fazla olduğunu belirten ($\bar{X}=48$) ve eş destek düzeyini fazla olduğunu belirten

($\bar{X}=42.56$) kadın akademisyenlerde olduğu görülmektedir. Bunu eşin destek düzeyi orta olan grup ($\bar{X}=40.92$) grup izlemekte ve en düşük puanı olan gruplar ise destek düzeyi az olan ($\bar{X}=25.71$) ve destek düzeyi çok az olan ($\bar{X}=25.66$) kadın akademisyenlerde görülmektedir.

Tablo 24'e göre eşlerinin destek düzeyi çok fazla olan kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puan ortalaması ($\bar{X}=48$), eş destek düzeyi çok az olan kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puan ortalamalarına ($\bar{X}=25.66$) göre çok daha yüksek olduğu görülmüştür. Farklılığın yönü çok az, az, orta, fazla, ve çok fazla olmak üzere tüm destek düzeyi gruplarında bulunmuştur ($F=22.009$, $p=.000$, $\eta^2=0.48$). Sonuç olarak evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanlarını eş destek düzeyinin çok fazla olanlar eş destek düzeyinin çok az olanlara göre evlilikte uyum puanı daha yüksektir. Evli kadın akademisyenlerin eşlerinin destek olması evlilikteki uyumun artmasına yönelik etkili olabileceği düşünülebilir. Hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0.48$) değerine göre evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanındaki değişkenliğin %48'i eş destek düzeyi ile açıklanmaktadır. Evli kadın akademisyenlerin evlilik uyumlarında gerçekleşen değişimin %52'i eş destek düzeyi dışındaki nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Bu bulguya dayanarak eş destek düzeyi değişkeninin evlilikte uyum puanı üzerinde büyük etkiye sahip olduğu söylenebilir.

3.6.12. Akademik Alan ile TCRT Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır Hipotezine

Yönelik ANOVA Sonuçları

Bu bölümde araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile “Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Eğitim Bilimleri” grupları olmak üzere akademik alanları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizine ilişkin bulgular tablo 26’da yer almaktadır.

Tablo 24

Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplararası	2854.757	3	951.586	4.207	.008
Gruplarıçi	21035.800	93	226.191		
Toplam	23890.557	96			

Tablo 26’da katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının anlamlı farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel testlerden parametrik test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları akademik alanları ile ilişkili olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır ($F_{(3,93)}=4.207$, $p<0.005$). Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik alanları TCRT puan ortalamaları üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Varyansların homojen olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilen Levene homojenlik testi sonuçları tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 25

Akademik Alan Değişkenine İlişkin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Levene İstatistiği	df1	df2	P
3,453	3	93	,020

p<0.05

Tablo 27 incelendiğinde varyanslar heterojen olduğu (levene:3,453; p<0.05) görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını test etmek için varyansların heterojen olmasından dolayı Post Hoc testlerinden Games-Howell testi yapılmış ve tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 26

Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Akademik Alan Değişkenine İlişkin Games-Howell Sonuçları

Akademik Alan	N	X	SS	F	Sig.	Fark	η^2
A.Sosyal Bilimler	39	176.48	12.42	4.207	.026	A>B	0.11
B.Fen Bilimleri	19	161.89	19.07				
TCRT C.Sağlık Bilimleri	24	169.33	13.77				
D.Eğitim Bilimleri	15	169.26	17.42				
Toplam	97	170.74	15.77				

Evli kadın akademisyenlerin TCRT ölçeğinden elde edilen puan ortalaması ile gruplandırıldıkları akademik alanları karşılaştırıldığında en yüksek tutum puanının sosyal bilimler alanındaki akademisyenlerin (\bar{X} =176.48), sağlık bilimleri alanındaki (\bar{X} =169.33),

eğitim bilimleri alanındaki kadın akademisyenlerin ($\bar{X}=169.26$) ve en düşük toplumsal cinsiyet rolleri tutum puan ortalaması ($\bar{X}=161.89$) fen bilimleri alanındaki kadın akademisyenler olduğu görülmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını test etmek için Levene homojenlik varyansların heterojen olmasından dolayı Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmış ve tablo 26 de gösterilmiştir. Farklılığın yönü sosyal bilimler ve fen bilimleri gruplarında bulunmuştur ($F=4.207$, $p=.008$, $\eta^2= 0.11$). (Sosyal bilimleri ve fen bilimleri ortalama fark $14,59244^*$)*. Kadın akademisyenlerin akademik alanlarının TCRT puanları üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2= 0.11$) değerine göre kadın akademisyenlerin TCRT puanlarındaki değişkenliğin % 11' i akademik alan ile açıklanmaktadır ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarında gerçekleşen değişimin % 89'u akademik alan dışındaki nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Bu bulguya dayanarak akademik alan değişkeninin toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutum puan ortalaması üzerinde büyük etkiye sahip olduğu söylenebilir.

3.6.13. Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile İhtiyaç Duydukları

Destek Mekanizmalarına Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli kadın akademisyenlerin aile danışmanından destek alma gereksinimi duyup duymamaları eğilimleri ile ihtiyaç duydukları destek mekanizma türü arasındaki ilişki istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p=0.03<0.05$). Frekansların dağılımını analiz için uygun olmadığından ki kare testine devam edilememiştir. Tablo 29'da evli kadın akademisyenlerin destek mekanizması olarak "sadece eşler"inin desteğine ihtiyaç duyduğunu ifade etmiş olanların % 69'unun (40 kişi) aile danışmanından destek almayı düşündüklerini söyleyen katılımcılardan oluşurken; %29.3'ünün (17 kişi) destek almayı düşünmediklerini söyleyenlerin oluşturduğu ve bu oranı %1.7 (1 kişi) kararsızların takip ettiği görülmektedir. Aile danışmanından destek almayı düşünenlerin arasındaki dağılıma

bakıldığında, en yüksek oranın destek mekanizması olarak %60.6 (40) kişi “sadece eşler”inden destek beklediklerini söyleyenlerin oluşturduğu görülmektedir. Bu oranı %34.8 (23 kişi) ile ”aile” desteğine ihtiyaç duyduklarını ifade etmiş katılımcılar takip etmektedir.

Tablo 27

Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile İhtiyaç Duydukları Destek Mekanizmalarına İlişkin Bulgular

		A. D. destek almayı düşüncesi			Toplam	P
		Evet	Hayır	Belki/Kararsız		
	Sayı	40	17	1	58	
	Sadece Eş	69,0%	29,3%	1,7%	100,0%	
	% Toplam	41,2%	17,5%	1,0%	59,8%	
	Sayı	23	6	3	32	
	Aile	71,9%	18,8%	9,4%	100,0%	
	% Toplam	23,7%	6,2%	3,1%	33,0%	
Destek	Sayı	0	1	1	2	0.03
Mekanizması	Arkadaş	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%	
	% Toplam	0,0%	1,0%	1,0%	2,1%	
	Sayı	2	0	0	2	
	Eş, Aile, Arkadaş	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	% Toplam	2,1%	0,0%	0,0%	2,1%	
	Sayı	1	2	0	3	
	Yardımcı	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%	
	% Toplam	1,0%	2,1%	0,0%	3,1%	
Toplam	Sayı	66	26	5	97	
	% Toplam	68,0%	26,8%	5,2%	100,0%	

3.6.14. Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi ile Aile Yaşam Döngülerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli kadın akademisyenlerin aile danışmanından destek alma gereksinimi duyup duymamaları eğilimleri ile aile yaşam döngüleri arasındaki ilişki istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p=0.259>0.05$).

Çalışmaya katılan evli kadın akademisyenlerin cevaplamış olduğu veriler dikkate alındığında %24.7'ü (24 kişi) yeni çift- çocuksuz; %45'i (44 kişi) küçük çocuklu; %14.4' ü (14 kişi) ergenlik çağındaki çocuk; %15.5'i (15 kişi) değişen aile yapısındaki aile yaşam döngüsüne sahip olan ailelerden oluşmaktadır. Katılımcıların aile danışmanından destek alma düşünceleri ile ilgili tablo 30'daki dağılıma bakıldığında; yeni çift-çocuksuz ailelerin %79.2' i (19 kişi) aile danışmanından destek alma düşüncesine evet, % 16.7 (4 kişi) hayır, %4.2 i (1 kişi) kararsız/belki düşüncesine sahip olduğu görülmektedir. Küçük çocuklu ailelerin %59.1' i (26 kişi) evet, %31.8'i (14 kişi) hayır, %9.1 i (4 kişi) belki/kararsız düşüncesine; ergenlik çağındaki çocuklu ailelerin % 85.7'i (12 kişi) evet, %14.3'ü (2 kişi) hayır düşüncesine; değişen aile yapısı döngüsündeki ailelerin %60'ı (9 kişi) evet, %40'ı (6 kişi) hayır düşüncesine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 28

Ki kare Testi Sonuçları

		Aile Danışmanlığı destek alma			Toplam	P
		Evet	Hayır	Belki/Kararsız		
	Sayı	19	4	1	24	.259
	Yeni Çift-Çocuksuz	79,2%	16,7%	4,2%	100,0%	
	% Toplam	19,6%	4,1%	1,0%	24,7%	
	Sayı	26	14	4	44	
	Küçük Çocuklu Aileler	59,1%	31,8%	9,1%	100,0%	
	% Toplam	26,8%	14,4%	4,1%	45,4%	
Aile	Sayı	12	2	0	14	
Yaşam	Ergenlik Çağındaki Çocuk	85,7%	14,3%	0,0%	100,0%	
Döngüsü	% Toplam	12,4%	2,1%	0,0%	14,4%	
	Sayı	9	6	0	15	
	Değişen Aile Yapısı	60,0%	40,0%	0,0%	100,0%	
	% Toplam	9,3%	6,2%	0,0%	15,5%	
	Sayı	66	26	5	97	
Toplam	% satır	68,0%	26,8%	5,2%	100,0%	
	% Toplam	68,0%	26,8%	5,2%	100,0%	

3.6.15. Kadın Akademisyenlerin Yükseköğretim Kurumlarında İdari Pozisyonlara Gelememelerinin Nedenleri ile TCRT Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır
Hipotezine Yönelik ANOVA Sonuçları

Bu bölümde araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile yükseköğretim kurumlarında idari pozisyonlara gelememelerinin nedenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizine ilişkin bulgular tablo 31’de yer almaktadır.

İş hayatı toplumdaki her bireyin geçirdiği zaman dilimi de dikkate alınırsa genel yaşam üzerinde büyük bir etkisi olması doğal karşılanabilir. İş ve aile hayatında yaşananlar karşılıklı etkileşime sebep olmaktadır. Bu orantısız dağılım yönetim ve karar mekanizmalarına da yansımaktadır.

Kadın akademisyenler çalışan ve kariyer sahibi kadınlara örnek teşkil edebileceğinden çalışma hayatında bulunduğu ve etkileşim halinde olduğu kuruma yönelik düşünceleri önem taşımaktadır. Üniversiteler katılımcı, dayanışma ve adalet gibi değeri kazandırmaya çalışırken toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik değerlerin ne ölçüde gerçekleştiği ve kadın-erkek eşitliğinin ne kadar gözetildiğine açıklık getirebilmesi açısından kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında idari pozisyonlara gelememelerinin nedenlerine yönelik vermiş olduğu yanıtlar tablo 28 de belirtilmiştir. Tablo 31’de evli kadın akademisyenlerin Yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememelerinin nedeni olarak “cinsiyetçi ayırım” olduğunu düşünen 43 kişi (% 44.3), “aile içi sorumluluklar”dan dolayı olduğunu düşünen 19 kişi (% 19.3), hem “cinsiyetçi ayırım” hemde “aile içi sorumluluklar” olarak belirten 17 kişi (% 18.6) olduğu görülmektedir.

Tablo 29

Yükseköğretim Kurumlarında İdari Pozisyonlara Gelememelerinin Nedenlerine Yönelik Betimleyici Bulgular

	N	%
Cinsiyetçi Ayırım	43	44,3
Aile İçi Sorumluluklar	19	19,6
Cinsiyetçi Ayırım ve Aile İçi Sorumluluklar Her İkiside	18	18,6
Diğer	17	17,5
Toplam	97	100,0

Araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile “cinsiyetçi ayırım”, “aile içi sorumluluklar”, her ikisinde” ve diğer grupları olmak üzere kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik verilen yanıtlar arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Analize ilişkin bulgular tablo 32’de yer almaktadır.

Tablo 30

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Alt Boyutlarına Göre Karşılaştırması Anova Testi Bulguları

Değişkenler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Gruplararası	1.056	3	.352	1.563	.204
	Gruplariçi	20.937	93	.225		
	Toplam	21.992	96			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Gruplararası	4.341	3	1.447	3.217	.026
	Gruplariçi	41.830	93	.450		
	Toplam	46.172	96			
Erkek Cinsiyet Rolü	Gruplararası	3.070	3	1.023	2.201	.093
	Gruplariçi	43.233	93	.465		
	Toplam	46.302	96			
Kadın Cinsiyet Rolü	Gruplararası	2.567	3	.856	2.005	.119
	Gruplariçi	39.698	93	.427		
	Toplam	42.265	96			
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Gruplararası	.671	3	.224	1.040	.379
	Gruplariçi	20.000	93	.215		
	Toplam	20.671	96			
TCRT	Gruplararası	2083.287	3	694.429	2.961	.036
	Gruplariçi	21807.269	93	234.487		
	Toplam	23890.557	96			

Evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik verilen yanıtlar ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Varyans analizi sonucunda Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ortalamaları $F_{(3,93)} = 2,961$, $p < 0.05$). ve geleneksel cinsiyet rolü ortalamaları ($F_{(3,93)} = 3.217$, $p < 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Buna göre evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puan ortalamalarının, yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik verilen yanıtlar üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Varyansların homojen olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilen Levene homojenlik testi sonuçları tablo 33’de sunulmuştur.

Tablo 31

Akademik Alan Değişkenine İlişkin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

	Levene İstatistiği	df1	df2	P
Geleneksel Cinsiyet Rolü	1.859	3	93	.142
TCRT	4.593	3	93	.005

Tablo 33 incelendiğinde varyansların (geleneksel cinsiyet rolü ile) homojen (levene:1.859; $p > 0.05$) ve (toplumsal cinsiyet rolleri) heterojen olduğu (levene:4,593; $p < 0.05$) görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını test etmek için varyansların heterojen ve homojen olmasından dolayı Post Hoc testlerinden LSD ve Games-Howell testi yapılmış ve tablo 33 ve Tablo 34 de gösterilmiştir.

Tablo 32

Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Verilen Yanıtlara İlişkin Games-Howell Sonuçları

Yanıtlar	N	X	SS	F	Sig.	Fark	η^2
A.Cinsiyet Ayrımı	43	173.04	14.10				
B.Aile İçi Sorumluluklar	19	164.36	17.78	4.593	.036	B>D	0.08
TCRT C.Her İkiside(Cinsiyetçi Ayrım ve Aile İçi Sorumluluklar)	18	166.00	19.50				
D.Diğer	15	177.05	8.97				
Toplam	97	170.74	15,77				

Evli kadın akademisyenlerin TCRT ölçeğinden elde edilen puan ortalaması ile gruplandırıldıkları yanıtlar karşılaştırıldığında en yüksek tutum puanının “diğer” yanıt grubunun oluşturduğu akademisyenlerin (\bar{X} =177.05), “cinsiyet ayrımı” yanıt grubunun (\bar{X} =173.04), “her ikiside” grubundaki kadın akademisyenlerin (\bar{X} =166.00) ve en düşük toplumsal cinsiyet rolleri tutum puan ortalaması (\bar{X} =164.36) “aile içi sorumluluklar” yanıt grubundaki kadın akademisyenler olduğu görülmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını test etmek için Levene homojenlik varyansların heterojen olmasından dolayı Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmış ve tablo 33 de gösterilmiştir. Farklılığın yönü “aile içi sorumluluklar” ve “diğer” gruplarında bulunmuştur ($F= 2,961$, $p=.036$, $\eta^2=0.08$). (“aile içi sorumluluklar” ve “diğer” grubu arasındaki ortalama fark 12.69040)*. Katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının kadın akademisyenlerin yükseköğretim

kurumlarında yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşünceleri üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir.

Hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0.08$) değerine göre kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşüncelerindeki değişkenliğin % 8'i toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puan ortalaması ile açıklanmaktadır. Bu bulguya dayanarak toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutum puan ortalamasının kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşünceleri üzerinde küçük etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 33

Geleneksel Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarının Verilen Yanıtlara İlişkin LSD Sonuçları

Yanıtlar	N	X	SS	F	Sig.	Fark	η^2
A.Cinsiyet Ayrımı	43	4.34	.593				
B.Aile İçi Sorumluluklar	19	3.91	.753	1.859	.026	A>B	
Geleneksel Cinsiyet Rolü						D>B	0.09
C.Her İkiside	18	4.10	.805				
D.Diğer	15	4.54	.601				
Toplam	97	4.24	.693				

Evli kadın akademisyenlerin TCRT ölçeği alt boyutlarından elde edilen geleneksel cinsiyet rolü puan ortalaması ile gruplandırıldıkları yanıtlar karşılaştırıldığında en yüksek cinsiyet rolü puanının “diğer” yanıt grubunun oluşturduğu akademisyenlerin ($\bar{X}=4.54$), “cinsiyet ayrımı” yanıt grubunun ($\bar{X}=4.34$), “her ikiside” grubundaki kadın akademisyenlerin

($\bar{X}=4.10$) ve en düşük geleneksel cinsiyet rolleri tutum puan ortalaması ($\bar{X}=3.91$) “aile içi sorumluluklar” yanıt grubundaki kadın akademisyenler olduğu görülmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılığın kaynağını test etmek için Levene homojenlik varyansların homojen olmasından dolayı Post Hoc testlerinden LSD testi kullanılmış ve tablo 35’de gösterilmiştir. Farklılığın yönü “cinsiyet ayrımı”, “aile içi sorumluluklar” ve “diğer” gruplarında bulunmuştur ($F= 3,217$, $p=.026$, $\eta^2=0.09$). (“cinsiyet ayrımı” ve “aile içi sorumluluklar” grubu arasındaki ortalama fark $.4256^*$ ve “aile içi sorumluluklar” ve “diğer” grubu arasındaki ortalama fark $.6296$). Katılımcıların geleneksel cinsiyet rolü puanlarının kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşünceleri üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir.

Hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0.09$) değerine göre kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşüncelerindeki değişkenliğin % 9’u geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutum puan ortalaması ile açıklanmaktadır. Bu bulguya dayanarak geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin tutum puan ortalamasının kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşünceleri üzerinde küçük etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Kamusal alanlardan biri olan üniversitelerde kadın olma ile akademisyen kadın olma hali arasındaki geçişkenliğin veya geçirgenliğin ne durumda olduğunu toplumsal cinsiyet bağlamında ele almayı hedefleyen (Halifeoğlu,2020)’nun çalışmasında en üst eğitim kurumu olan üniversitelerin cinsiyetlendirilmiş kurumsal habitustan ayrı olmadığını istatistikler üzerinde göstermektedir. Akademik hiyerarşi yükseldikçe kadın akademisyen sayısının giderek azalması bunun bir göstergesidir. Öte taraftan akademik hayatın daha başında olan kadın araştırma görevlilerinin akademik ilerleme çabasına ek olarak genel kabul görmüş

toplumsal cinsiyet rollerini benimsemeleri, üstlenmeleri ve hatta bunun altında ezilmeleri toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinleştiğini ifade etmektedir.

3.5.16. Evlilikte Uyum Düzeylerinin Aile Yaşam Döngülerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum düzeyleriyle aile yaşam döngüleri arasındaki ilişki istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p=0.04<0.05$). İki değişken arasındaki çarpazlama tablosu tablo 35'te gösterilmektedir.

Tablo 34

Ki-Kare Sonuçları

Aile Yaşam Döngüsü	Evlilikte Uyumlu	Evlilikte Uyumsuz	Toplam
Sayı	16	8	24
Yeni Çift- Çocuksuz	66,7%	33,3%	100.0%
% Toplam	16.5%	8.2%	24.7%
Sayı	14	30	44
Küçük Çocuklu Aileler	31.%	68.2	100.0%
% Toplam	14.4%	30.9%	45.4%
Sayı	5	9	14
Ergenlik Çağındaki Çocuk	35.7%	64.3%	100.0%
% Toplam	5.2%	9.3%	14.4%
Sayı	6	9	15
Değişen Aile Yapısı	40.0%	60.0%	100.0%
% Toplam	6.2%	9.3%	15.5%
Sayı	41	56	97
Aile Yaşam Döngüsü	42.3%	57.7%	100.0%
% Toplam	42.3%	57.7%	100.0%

Tablo 35’te evli kadın akademisyenlerin:

Aile yaşam dungusu evrelerinden yeni çift ve çocuksuz olan grubun % 66.7’sinin (16 kişi) evlilikte uyumlu, % 33.3’ünün (8 kişi) evlilikte uyum puanının düşük olduğu gorulmektedir.

Aile yaşam dongusunda “kuuk çocuklu aileler” evresindeki grubun; % 14.4’ünün (14 kişi) evlilikte uyumlu, % 30.9’unun (30 kişi) evlilikte uyum puanın düşük olduğu gorulmektedir.

Aile yaşam dongusunda “ergenlik çağındaki ocuk” evresindeki grubun; % 5.2’sinin (5 kişi) evlilikte uyumlu, % 9.3 (9 kişi) evlilikte uyum puanın düşük olduğu gorulmektedir.

Aile yaşam dongusunda “değişen aile yapısı” evresindeki grubun % 6.2’sinin (6 kişi) evlilikte uyumlu, 9.3’ünün (9 kişi) evlilikte uyum puanın düşük olduğu gorulmektedir.

Evli kadın akademisyenlerin, evlilikte uyum duzeyini en çok etkileyen aile yaşam dongusununun “kuuk çocuklu aileler” evresi olduğu gorulmektedir. Duygusal geçiş suresinin temel ilkelerinden yeni yelerin sisteme kabulunde evlilikte uyumu etkilediği gorulmektedir. Bu donemde evliliğin çocuklara yer açacak şekilden yeniden uyarlanması gerekmektedir. Aile gelişimsel devamı için ortak ocuk buytme ve ev sorumluluklarında uzlaşma yeni evrenin gereklerindedir (Nichols, 2013).

3.5.17. TCRT Ölçeği Alt Boyutlarının Puan, Standart Sapma ve Alpha Değerleri

Tablo 35

TCRT Ölçeği Alt Boyutlarının Puan, Standart Sapma ve Alpha Değerleri

Değişkenler	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilik Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRT
Cronbach's Alpha	.819	.787	.808	.774	.803	.904
Puan	37.89	35.64	37.41	33.98	26.61	170.74
Standart Sapma	3.71	4.59	3.82	5.54	4.16	15.77

Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada evli kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının evlilik uyumları ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve evlilikte uyum ölçeğiyle beraber demografik bilgi formu uygulanmıştır. Bu tez çalışması sadece Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde görev yapan gönüllü evli kadın akademisyenlerden elde edilen verilerden yola çıkarak tamamlanmıştır. Nicel araştırma desenlerinden elde edilmiş bulgulardan ulaşılan araştırma sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırma bulgularından yola çıkarak elde edilen sonuçlar literatür ile desteklenerek tartışılmış ve öneri getirme çabası güdülmüştür. Araştırma sürecinde elde edilen bulgular araştırmanın hipotezlerine göre değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

4.1. Araştırma Hipotezlerine Yönelik Sonuçlar ve Tartışma

H1: Evli Kadın Akademisyenlerin TCRT ile Evlilik Uyumları Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.

Evli kadın akademisyenlerin TCRT'nin evlilik uyumları ile ilişkisinin incelendiği bu çalışmada evlilik uyumları ile TCRT ve alt boyutları ile ilişkisinin olup olmadığı tartışılmıştır. Toplam TCRT ölçek puanı ile evlilik uyumu arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişkinin bulunmuyor olması bir bakıma evlilik uyumu için toplumsal cinsiyet rolleri eşitliğinin mutlaka olması gerektiği anlamına gelmediğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Korelasyon katsayıları açısından da söz konusu alt ölçeklere bağlı ilişkilerin düşük korelasyon ilişkisi gösterdiği bulgulanmıştır. Bununla birlikte, TCRT ölçeğinin diğer alt boyutlarından erkek cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü ile EU arasında istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişki bulgulanmıştır. Buna göre geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin eleştirel tutum puanı arttıkça akademisyen kadınların evlilikte uyum puanlarının arttığı söylenebilir.

Evlilikte uyum puanı ile TCRT ölçeğinin alt boyutlarından olan erkek cinsiyet rolü ile orta düzeyde pozitif bir korelasyon ilişkisi olduğu ve erkek cinsiyet rolü tutum puanı artıkça evlilikte uyum puanı artmaktadır. Bununla birlikte ölçeğin alt boyutlarından geleneksel erkek cinsiyet rollerine yönelik eleştiri taşıyan “erkek cinsiyet rolü” ve geleneksel cinsiyet rollerine eleştiri içeren sorulardan oluşmuş olan “geleneksel cinsiyet rolü” akademisyen kadınlar için istatistiki bakımdan anlamlı; düşük ve orta düzeylerde korelasyon oranlarına sahip olduğu bulgulanmıştır. Eşitlikçi bakış açısına, veya geleneksel bakış açısında sahip olmanın evlilik uyumu ile ilişkilendirilemeyeceği görülmektedir.

Alanyazın çalışmalarında evli kadınlar ile yapılan araştırmada kadınların geleneksel cinsiyet rolü tutumlarına sahip olduğu bulgusuyla karşılaşılmaktadır (Yüksel ve Dağ, 2015). Toplumsal cinsiyet özellikleri kadınların yaşam kalitesini etkilemekle beraber, baskı yaşama veya etkilenme durumlarının evlilik uyumunu etkilediğini gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Yılmaz ve Avcı 2015). Evlilikte uyum ile eşitlikçi cinsiyet rol tutumu arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunan ve toplumsal cinsiyet rollerinden eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü evlilik uyumunu açıklamakta olan çalışmalar yer almaktadır (Akpınar, 2016). Yüksel ve Dağ (2015)’in çalışmasında ise, evli kadınların eşitlikçi cinsiyet rolünün evlilik uyumu ile ilişkili olduğu görülmüştür.

H₂= Evli kadın akademisyenlerin TCRT ile evlilik uyum puanlarının yüksek veya düşük olması arasında anlamlı bir farklılaşma vardır.

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile TCRT ölçeğinin alt boyutlarından erkek cinsiyet rolü alt boyut puanı ile evlilikte uyum puanı yüksek ve evlilikte uyum puanı düşük grupları arasında farklılık olduğu bulgulanmıştır. Erkek cinsiyet rolü tutum puanının yüksek olması, erkeğe daha fazla değer veren eşitsizlik modelinin toplumsal rollerle sürmesine neden olan, toplum tarafından erkeğe verilen rolleri onaylamadıkları bulgulanmıştır. Evlilikte uyum puanı yüksek kadın akademisyenlerin, erkek cinsiyet rolü

puanı, evlilikte uyum puanı düşük olan kadın akademisyenlerin erkek cinsiyet rolü puan ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. İki grup arasındaki fark, önemli kabul edilecek bir fark olduğu görülmektedir.

Erkek cinsiyet rollerine eleştirel tutuma sahip olan kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanının daha yüksek olduğu ve geleneksel erkek rollerine karşı eleştirel tutuma sahip olmayan evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanı daha düşük olduğu görülmektedir. Çıkan sonuca göre H_2 kabul edilmiştir.

$H_3 = \text{Çocuklarla İlgili Konularda Anlaşma Durumu İle Evlilikte Uyum Puanı Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır. (*Evet * Hayır Grupları)}$

Evli kadın akademisyenlerin eşleri ile çocuklarla ilgili konularda anlaşma durumu ile evlilikte uyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Eşleriyle çocuklar ile ilgili konularda konuştuğunu ifade eden kadın akademisyenlerin uyum puanı, çocuklarla ilgili konuda anlaşamayanların evlilik uyum puanı ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. İki grup arasındaki fark büyük etki büyüklüğüne sahiptir. Bu sonuç bize iki grup arasındaki farkın önemli kabul edilecek bir fark olduğunu göstermekte ve eş desteğinin evlilikte uyumu artıran önemli bir etken olduğu düşünülebilir.

Evlilik uyumu ile ilgili çalışmalara bakıldığında eşi, ev işi ile çocuk bakımı konusunda anlaşmanın evlilikte uyum üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu ortaya koyan çalışmalara ulaşmak mümkün görünmektedir (Yıldırım, 1992).

$H_4 = \text{Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi İle Evlilik Uyumu Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.}$

Analize göre aile danışmanından destek almayı düşünenler 66 kişi ve destek almayı düşünmeyenler 26 kişi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile Aile Danışmanından destek alma destek alma düşüncesi ile arasında anlamlı bir ilişki yoktur. H_3 hipotezi reddedilmiştir.

H₅ = Evlilikte Uyum Puanı ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Puanları Eşlerin Öğrenim Durumlarına Göre Anlamli Olarak Farklılaşmaktadır.

Araştırma sonucuna göre eşlerin eğitim seviyesinin yüksek olması evlilik uyumunu ve toplumsal cinsiyet rollerine tutum puanını artıran bir etki olmadığı yönündedir. **H₅** hipotezi kabul edilmemiştir.

Alanyazın çalışmalarına bakıldığı zaman kadınların eşlerinin eğitim seviyelerinin evlilikte uyumlarına etki ettiği ile ilgili çalışmalar mevcuttur (Yılmaz ve Avcı,2015). Küçükçelik (2015), eğitim düzeyinin evlilik uyumuna etkisi değerlendirildiği çalışmasında sonucun anlamli olduğu görülmüştür. Karpuz (2015), evli bireylerin evlilikte uyumları eğitim durumuna göre farklılaştığı bulunmuştur.

H₆= Kadının Kariyer Konusunda Erkekten Yüksek Olmasının Aile İçindeki Durumunu İle EU Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.

Araştırmaya katılan evli kadın akademisyenlerden elde edilen bu sonuca göre kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olması aile içinde sorun olacağını belirten kadın akademisyenlerin evlilik uyum puan ortalaması $\bar{X}=34.75$, kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olmayacağını düşünenlerin ortalama puanından ($\bar{X}=43.65$) oldukça düşüktür. Kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olma durumunun evlilikte uyum puan ortalaması üzerinde küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu bulgulanmıştır. Bu sonuç bize iki grup arasındaki farkın kabul edilecek bir fark olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre **H₅** kabul edilmiştir.

H₇ = Kadının Kariyer Konusunda Erkekten Yüksek Olmasının Aile İçindeki Durumunu İle TCRT Puanı Arasında Anlamli Bir İlişki Vardır.

Kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olmayacağını düşünen evli kadın akademisyenlerin TCRT puan ortalaması kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olacağını düşünenlerin toplumsal cinsiyet rolleri

tutum puan ortalamasından daha yüksektir. Bu araştırma sonucuna göre eşitlikçi cinsiyet rol puanı yüksek olan kadın akademisyenler için kadının kariyer konusunda erkekten yüksek olmasının aile içinde sorun olmayacağı düşünülmektedir. Bu sonuca göre H_7 reddedilmiştir.

$H_8= TCRT Puanları İle Akademik Konumlarına (Öğretim Üyesi, Öğretim Görevlisi Ve Öğretim Elemanı) Göre Farklılaşmaktadır.$

Evli kadın akademisyenlerin TCRT puanları akademik konumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşma bulunmamaktadır. Buna göre evli kadın akademisyenlerin akademik konumlarının öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı olması toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları üzerinde belirgin bir etkiye sahip değildir. Kadın akademisyenlerin akademik konumları değişse bile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları benzer olacağı söylenebilir. Bu sonuca göre H_8 reddedilmiştir.

$H_9= Ailenin Gelir Düzeyi İle EU Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.$

“Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile aylık gelirleri arasında ilişki var mıdır?” hipotez sorusuna yanıt aranmıştır. Bu soru doğrultusunda yapılan korelasyon analizi ile evli kadın akademisyenlerin EU puanları ile aylık aile gelirleri arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmadığı belirtilmektedir.

Alanyazın çalışmalarında ise kadınların gelir durumunun evlilikte uyumlarına etki ettiği evlilik uyumlarını etkilediğine yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Yılmaz ve Avcı,2015).

$H_{10}= Evlilik Uyumu Yaşa Göre Farklılaşmaktadır.$

Yapılan analiz sonucunda evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile yaşları arasında düşük düzeyde anlamlı bir negatif ilişki olduğu görülmektedir. Ulaşılan bu sonuca göre evli kadın akademisyenlerin yaşı arttıkça evlilikte uyum puanı azaldığı söylenebilir. Bu sonuca göre H_{10} kabul edilmiştir.

H₁₁= Evlilik Uyumu Evlilik Yılına Göre Farklılaşmaktadır.

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile evlilik yılı arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları ile evlilik yılı arasında düşük düzeyde negatif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Evlilik yılı arttıkça evlilikte uyum puanı düştüğü söylenebilir. Bu sonuca göre H₁₁ kabul edilmiştir.

H₁₂= Eşin Destek Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasında Anlamlı İlişki Vardır.

Evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanlarının yüksek olması eşlerinin destek düzeyi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Eş destek düzeyi arttıkça evlilikte uyum puanının arttığı söylenebilir. Buna göre evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanları üzerinde eşlerinin destek düzeyi belirgin bir etkiye sahiptir. Farklılığın yönü “çok az, az, orta, fazla, ve çok fazla” olmak üzere tüm destek düzeyi gruplarında bulunmuştur. Sonuç olarak evli kadın akademisyenlerin evlilikte uyum puanlarını eş destek düzeyinin çok fazla olanlar eş destek düzeyinin çok az olanlara göre evlilikte uyum puanı daha yüksektir. Evli kadın akademisyenlerin eşlerinin destek olması evlilikteki uyumun artmasına yönelik etkili olabileceği düşünülebilir.. Bu sonuca göre H₁₂ reddedilmiştir.

H₁₃= Akademik Alan İle TCRT Puanları Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.

Kadın akademisyenlerin TCRT puanları akademik alanları ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Akademik alanlar TCRT puan ortalamaları üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanı en yüksek sosyal bilimler alanındaki akademisyenlerin ve en düşük puan ortalaması fen bilimleri alanındaki kadın akademisyenler olduğu bulgulanmıştır. Kadın akademisyenlerin akademik alanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Bu sonuca göre H₁₃ kabul edilmiştir.

H₁₄= Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi İle İhtiyaç Duydukları Destek Mekanizmaları Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.

Evli kadın akademisyenlerin aile danışmanından destek alma gereksinimi duyup duymama eğilimleri ile ihtiyaç duydukları destek mekanizma türü arasındaki ilişki istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Evli kadın akademisyenlerin destek mekanizmalarından sadece eş desteğine ihtiyaç duyanların aile danışmanından destek alma düşüncesi % 69 evet; aile desteğine ihtiyaç duyanların %71.9 aile danışmanından destek alma düşüncesini evet olarak yanıtladıkları görülmektedir. Frekansların dağılımı analiz için uygun olmadığından ki kare testine devam edilememiştir. Bu sonuca göre H₁₄ reddedilmiştir.

H₁₅= Aile Yaşam Döngüsü İle Aile Danışmanından Destek Alma Gereksinimi Arasında Anlamlı Bir İlişki Vardır.

Çalışmaya katılan evli kadın akademisyenlerin cevaplamış olduğu veriler dikkate alındığında yeni çift- çocuksuz; küçük çocuklu; ergenlik çağındaki çocuk; değişen aile yapısındaki aile yaşam döngüsüne sahip olan ailelerden oluşmaktadır. Evli kadın akademisyenlerin aile danışmanından destek alma gereksinimi duyup duymamaları eğilimleri ile aile yaşam döngüleri arasındaki ilişki istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre H₁₅ reddedilmiştir.

H₁₆= Kadın Akademisyenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanları İle Yükseköğretim Kurumlarında İdari Pozisyonlara Gelememelerinin Nedenleri Arasındaki İlişki Vardır.

Kadın akademisyenler çalışan ve kariyer sahibi kadınlara örnek teşkil edebileceğinden çalışma hayatında bulunduğu ve etkileşim halinde olduğu kuruma yönelik düşünceleri önem taşımaktadır. Üniversiteler katılımcı, dayanışma ve adalet gibi değeri kazandırmaya çalışırken toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik değerlerin ne ölçüde gerçekleştiği ve kadın-erkek eşitliğinin ne kadar gözetildiğine açıklık getirebilmesi açısından kadın akademisyenlerin

yükseköğretim kurumlarında idari pozisyonlara gelememelerinin nedenlerine yönelik vermiş olduğu yanıtlar betimlenmiştir.

Kadın akademisyenlerin TCRT ölçeğinden elde edilen puan ortalaması ile gruplandırıldıkları yanıtlar karşılaştırıldığında en yüksek tutum puanının “diğer” yanıt grubunun oluşturduğu akademisyenlerin, “cinsiyet ayrımı” yanıt grubunun, “her ikiside” grubundaki kadın akademisyenlerin ve en düşük toplumsal cinsiyet rolleri tutum puan ortalaması “aile içi sorumluluklar” yanıt grubundaki kadın akademisyenler olduğu görülmektedir. Katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşünceleri üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir.

Kadına ve erkeğe günlük hayatta toplumun yüklemiş olduğu roller ve sorumluluklar ile ilgili sorularından oluşan geleneksel cinsiyet rolü puanının yüksek olması katılımcıların kadına ve erkeğe yüklenen geleneksel cinsiyet rollerine katılmadıklarını göstermektedir. Geleneksel cinsiyet rolü puan ortalaması ile gruplandırıldıkları yanıtlar karşılaştırıldığında en yüksek cinsiyet rolü puanının “diğer” yanıt grubunun oluşturduğu akademisyenlerin, “cinsiyet ayrımı” yanıt grubunun, “her ikiside” grubundaki kadın akademisyenlerin ve en düşük geleneksel cinsiyet rolleri tutum puan ortalaması “aile içi sorumluluklar” yanıt grubundaki kadın akademisyenler olduğu görülmektedir.

Katılımcıların geleneksel cinsiyet rolü puanlarının kadın akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarında yükseköğretim kurumlarında idari görevlere gelememe nedenlerine yönelik düşünceleri üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Kamusal alanlardan biri olan üniversitelerde kadın olma ile akademisyen kadın olma hali arasındaki geçişkenliğin veya geçirgenliğin ne durumda olduğunu toplumsal cinsiyet bağlamında ele almayı hedefleyen Halifeoğlu (2020’ nun çalışmasında en üst eğitim kurumu olan üniversitelerin

cinsiyetlendirilmiş kurumsal habitustan ayrı olmadığını istatistikler üzerinde göstermektedir. Akademik hiyerarşi yükseldikçe kadın akademisyen sayısının giderek azalması bunun bir göstergesidir. Öte taraftan akademik hayatın daha başında olan kadın araştırma görevlilerinin akademik ilerleme çabasına ek olarak genel kabul görmüş toplumsal cinsiyet rollerini benimsemeleri, üstlenmeleri ve hatta bunun altında ezilmeleri toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinleştiğini ifade etmektedir.

Kadın öğretim üyelerinin cinsiyet tabakalaşmasına maruz kaldıkları ve “kadınsı alanlar” veya “ev-içi rollerin uzantısı olan alanlar/işler” olarak da nitelendirilen alanlarda çalıştıkları sonucuna ulaşılmaktadır (Er, 2008).

H₁₇= Kadın Akademisyenlerin Evlilikte Uyum Puanlarında Aile Yaşam Döngülerine Göre Farklılık Vardır.

Evli kadın akademisyenlerin, evlilikte uyum düzeyini en çok etkileyen aile yaşam döngüsününün “küçük çocuklu aileler” evresi olduğu görülmektedir. Duygusal geçiş süresinin temel ilkelerinden yeni üyelerin sisteme kabulünde evlilikte uyumu etkilediği görülmektedir. Bu dönemde evliliğin çocuklara yer açacak şekilden yeniden uyarlanması gerekmektedir. Aile gelişimsel devamı için ortak çocuk büyütme ve ev sorumluluklarında uzlaşma yeni evrenin gereklerindedir (Nichols, 2013).

Öneriler

Toplumdaki tüm bireyler haklar, kaynaklar ve fırsatlardan tam ve eşit biçimde yararlanmaları, aile içerisinde hayata dair sorumlulukları eşit bölüşmeleri, evliliklerde ihtiyaç ve beklentileri eşit derecede dikkate almaları gerekmektedir. Bu gereklilikler eşit düzeyde paylaşıldığında evlilikte uyumun daha yüksek olacağı ve uyumlu evliliklerin sağlıklı bir toplumu oluşturacağı düşünülmektedir. Yenilikçi ve destekleyici aile dostu politikalarla akademisyen kadınların, özel alanda ve kamusal alanda geleneksel rollerden dolayı yaşadığı çatışmanın giderilmesi ve stres yükünü azaltacak kariyerlerinde engel teşkil edecek sorumluluklarının paylaşılması gerekmektedir. Aile içerisinde, evliliklerde ve iş yaşamında karşılaşılan sorunların farkına varılması o sorunların görünür olmalarıyla mümkün olabilmektedir. Çalışmadaki nicel araştırma verileri problemlerin görür kılınmasına katkı sağlamaktadır. Eş desteğinin yüksek olduğu grupların evlilik uyumlarının yüksek olduğu dikkate alınarak erkeklerin eşlerine destek olmama tutumları irdelenmesi gerekmektedir. Kadının eğitim hayatıyla kamusal ortama geçişi ve iş-kariyer hayatındaki gelişmeler karşısında daha fazla sorumluluk yüklenilmiştir. Çünkü çalışma hayatındaki rolü ile birlikte ev-çocuk ihtiyaçları konusunda geleneksel rollerde sorumlu tutulmaya devam etmektedir. Kültürel olarak kadınlarla ilgili annelik rolü daha çok vurgulanır ancak babalık rolü ile ilgili erkeklerin sorumluluk alanları vurgulanması gerekmektedir. Ortak sorumluluk alma ve eş desteği konusunda bireyleri bilinçlendirici tutumlar teşvik edilmelidir.

Kişilerin bulunduğu koşulların bireye aktardığı rol yüklenmeleri ve etkileşim kalıplarını tanımlamadan ve anlamadan yardım etmede başarılı olunamayacaktır (Aktaş, 2000). Bireyleri bu yönde anlayıp yardım etme konusunda destek olabilmeleri açısından aile danışmanlarına büyük görev düşmektedir. Aile danışmanından destek alma gereksinimi ile ilgili evli kadın akademisyenlerin % 68'i "evet" yanıtını verdikleri dikkate alınarak; yeni evli, küçük çocuklu, ergenlik dönemindeki çocuklu ailelere ve yaşamın ileri yaşlarındaki ailelere

örnek teşkil ettiğinden Üniversitelerde; ailelere, personele ve öğrencilere psiko-destek servislerinde aile çalışmaları konusunda uzman kadrodan oluşan kişiler tarafından farkındalık ve katılım sağlayıcı atölyeler düzenlenmelidir. Bu konularda ailelere yönelik eğitsel ve önleyici temelli psikoeğitimler düzenleyen aile danışmanlarına görev düşmektedir. Nazlı'a göre (2018), aile danışmanlığı alanında psikoeğitim müdahale yöntemleri geliştirerek gelişimsel ve önleyici bir yaklaşımla ailelere ve bireylere destek olmaya ve olası problemlerle baş etme becerileri kazandırmaya yardımcı olunmalıdır.

Diğer bir yandan toplumsal cinsiyet eşitliğinin özümsemesinde en büyük eğitim kurumu olan üniversitelere büyük görev düşmektedir. Toplumumuzun çok kültürlü yapısı ve ekonomik farklılıklar dikkate alınarak eğitim hayatından iş hayatına geçiş yolu olan üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik duyarlılığı artırmak için kadın ve erkek tüm akademik personele “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” eğitimleri verilmelidir. Bu eğitim Üniversitelerin hem vizyonu hem niteliği açısından farklılık yaratacaktır. Eğitim programlarında sorgulayıcı, dönüştürücü ve katılıma yer veren farkındalık artırmayı hedef alan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” meslek içi dersi niteliğinde olması gerekmektedir. Üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısına sahip akademisyenlerden oluşan toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonu oluşturulmalıdır.

Araştırma Hipotezlerinin Kabul/Red Durumu

H₁= Evli kadın akademisyenlerin evlilik uyum puanları ile TCRT arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H₁ Reddedilmiştir.**

H₂= Evli kadın akademisyenlerin TCRT ile evlilik uyum puanlarının yüksek veya düşük olması arasında anlamlı bir farklılaşma vardır: **H₂ Kabul Edilmiştir.**

H₃= Çocuklarla ilgili konularda anlaşma durumu ile EU puanı arasında anlamlı bir ilişki vardır. (*Evet * Hayır grupları) : **H₃ Kabul Edilmiştir.**

H₄= Aile danışmanından destek alma gereksinimi ile EU arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H₄ Reddedilmiştir.**

H₅= Evlilikte uyum puanı ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum puanları eşlerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır: **H₅ Reddedilmiştir.**

H₆= Kadının kariyer konusunda erkekte yüksek olmasının aile içindeki durumunu ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H₆ Kabul Edilmiştir.**

H₇= Kadının kariyer konusunda erkekte yüksek olmasının aile içindeki durumunu ile toplumsal cinsiyet rollerini tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H₇ Reddedilmiştir.**

H₈= Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile akademik konumlarına (öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve öğretim elemanı) göre farklılaşmaktadır: **H₈ Reddedilmiştir.**

H₉= Ailenin gelir düzeyi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H₉ Reddedilmiştir.**

H₁₀= Evlilik uyumu yaşa göre farklılaşmaktadır: **H₁₀ Kabul Edilmiştir.**

H₁₁= Evlilik uyumu evlilik yılına göre farklılaşmaktadır: **H₁₁ Kabul Edilmiştir.**

H₁₂= Eşin destek düzeyi ile Evlilik Uyumu arasında anlamlı ilişki vardır: **H₁₂ Kabul Edilmiştir.**

H_{13} = Akademik alan ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tuvum puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H_{13} Kabul Edilmiştir.**

H_{14} = Aile danışmanından destek alma gereksinimi konusundaki görüşleri ile ihtiyaç duydukları destek mekanizmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H_{14} Reddedilmiştir.**

H_{15} = Aile yaşam döngüsü ile aile danışmanından destek alma gereksinimi konusundaki görüşleri ile ihtiyaç duydukları destek mekanizmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır: **H_{15} Reddedilmiştir.**

H_{16} = Kadın akademisyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları ile yükseköğretim kurumlarında idari pozisyonlara gelememelerinin nedenleri arasındaki ilişki vardır: **H_{16} Kabul Edilmiştir.**

H_{17} = Kadın Akademisyenlerin Evlilikte Uyum Puanlarında Aile Yaşam Döngülerine Göre Farklılık Vardır: **H_{17} Kabul Edilmiştir.**

Kaynakça

- Abalı, C. (2017). *Çocukluk çağı travmalarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Acar, F. (1993). Women and University Education in Turkey. *Higher Education in Europe*, 18(4), 65-77.
- Acar, F. (2010). Türkiye’de Kadınların İnsan Hakları: Uluslararası Standartlar, Hukuk ve Sivil Toplum. *Kadın Hakları ve Uluslararası Uygulama*. (13-22).
- Afiouni, F. (2014). Women’s Careers İn The Arab Middle East. *Career Development International*. 19(3). 314-336.
- Ajas, İ. İ. (2012). Work-Family Balance And Public Policy: A Cross-Country Perspective. *Development*. 55, 325-332.
- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırması* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Akın, M, H., (2012). *Türkiye’de Muhafazakârlığın Direnme Odağı Olarak Aile*. Yerel Süreli Düşünce Dergisi. 31, 3-20.
- Akkaş, İ. (2019). Cinsiyet Ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı. *Ekev Akademi Dergisi*. 97-118.
- Akpınar, B. (2016). *Evli çiftlerin evlilik uyumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Aktaş, G. (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 30(1).
- Aktaş, N. (2017). *Bipolar affektif bozukluk tanısı almış ve almamış insanların evlilik uyumu, dürtüsellik ve öfke kavramlarının bağlantısallığı açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyüz, N. (1994). *Değişim Sürecinde Aile: Toplumsal Katılım ve Değerler, Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler*, Aile Kurultayında Sunulan Bildiri. 231-239. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara.
- Alkan, A. (2000). "Özel Alan-Kamusal Alan" Ayrımının Feminist Eleştirisi Çerçevesinde *Kentsel Mekan*. *Kültür ve İletişim Dergisi*, 71-95.
- Arz, E. C. (2018). *Evli bireylerde evlilik uyumunun erişkinlerde görülen dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve çocukluk çağı ruhsal travma düzeyleri ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Asagem. (2008). V. Aile Şurası: "Aile Destek Hizmetleri" Komisyon Kararları. Ankara.
- Aslan, D. M. (2016). *Bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerinin evlilik uyumu üzerindeki etkilerinin araştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aycanoğlu, C. (2017). *Bağlanma tarzları ve internet bağımlılığının evlilik uyumuna etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Bakacak, Ç. (2015). *Siyasal metaforlar: ontolojik bir yaklaşım* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başsayın, K. A.(2018). *Evli bireylerde mükemmeliyetçilik, evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bauman, Z. (2003). *Akışkan Aşk* (Çev. I. Ergüden). İstanbul: Versus Kitap Yayınları.
- Berger, B. & Berger, P. (1991). *The Family and Modern Society. In The Family Experience / A Reader in Cultural Diversity*. M. Hutter (Ed.). Macmillan Publishing Company. New York.
- Bingöl, H. (2017). *Yükseköğretim kurumlarında spor eğitimi veren kadın akademisyenlerin kariyer engellerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Blackstone, A. (2003). "*Toplumsal Cinsiyet Roller ve Toplum.*" *İnsan Ekolojisi*: Julia R. Miller, Richard M. Lerner ve Lawrence B. Schiamberg tarafından düzenlenen Çocuklar, Aileler, Topluluklar ve Ortamlar Ansiklopedisi. Santa Barbara, ss 335-338.
- Bourdieu, P. (2013). *Bilimin Toplumsal Kullanımları: Bilimsel Alanın Klinik Bir Sosyolojisi İçin*.(Çev. Levent Ünsaldı). Ankara: Heretik Yayıncılık
- Can, F. G. (2015). *Engelli çocuğu olan ve olmayan ebeveynlerin evlilik uyumu yaşam doyumu ve etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Calhoun, C. (2007). *Bourdieu Sosyolojisinin Ana Hatları*. G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, ve Ü. Tatlıcan içinde, *Ocak ve Zanaat* (77- 131). İstanbul: İletişim.

- Çağlayan, K. (2015), Üniversitede Kadın Akademisyenlik, *Türkiye Tohumcular Birliği Dergisi*, 16, 22-24.
- Çelebi, B. ve Bal, N. P. (2015). Evli Bireylerin Doğum Sıralarının Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 308-319.
- Demiray, E. ve Curabay, Ş. (2008). Üniversitelerde Kadınlar “Anadolu ve Osmangazi Üniversitesi Örneği”. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*. 4(13). 45-54.
- Denli Ö. S.(2016). *Evli çiftlerde eşler arasında algılanan kişilik benzerliğinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuyla ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dikeçligil, F. B. (2014). *Aile Sosyolojisi Yazıları, Aileye Dair Kabullerin Ezber Bozumu*, M. Aydın (Ed.), İstanbul: Açılım Kitap.
- Dökmen, Z. Y. (2015). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Dursun, Ç. Öztürk, R. Evliyaoğlu, G. Becerikli, Y. S. Poyraz, B. Ve Memiş, E. (2013). Ankara Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İklimi Ve Kültürü Araştırma Raporu. Ankara.
- Ehtiyar, R., Solmaz, Ç ve Can, Ç. Ü. (2019). “Kadın Akademisyen” Olmak: Turizm Alanındaki Kadın Akademisyenlere Yönelik Bir Metafor Çalışması. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*. 16(2). 269-316.
- Er, D. (2008). *Modern Türkiye’de kadın öğretim üyelerinin konumuna ve sorunlarına sosyolojik bir yaklaşım* (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., Alpkan, R. L., (2005). Evlilik Uyumu
Düşünen Adam. 18 (1): 39-47.

Erbil, D. (2016). *Evli ve çalışan bireylerin çalışma yaşam kalitesinin evlilik uyumuna etkisi*,
(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Ankara.

Erdoğmuş, Z., (1994). Türk Ailesini Postmodern Çağa Hazırlamada Sosyolojik Bir Bakış
Açısı, Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler, *Aile
Kurultayında Sunulan Bildiri (247-261)*, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma
Kurumu.

Ergöl, Ş., Koç, G., Eroğlu, K. ve Taşkın, L (2012). Türkiye’de Kadın Araştırma
Görevlilerinin Ev ve İş Yaşamlarında Karşılaştıkları Güçlükler. *Yükseköğretim ve
Bilim Dergisi*. 2(1), 43-49.

Ergül, H. (2017). *Evli bireylerde küsme davranışı ile evlilik uyumu ilişkisinin incelenmesi*,
(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İstanbul.

Eriki, Z. B. (2017). *Alkol kullanımının evlilikte çatışma, çatışma çözüm stilleri ve uyum
üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ersöz, G. A. (2015). Özel Alan / Kamusal Alan Dikotomisi: Kadınlığın "Doğası" Ve Kamusal
Alandan Dışlanmışlığı, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 80-102.

Erzeybek, B. ve Gökçeaslan, Ç. E. (2019). Akademisyen Kadınların Toplumsal Cinsiyet
Rolleri ve Evlilik Uyumu, *Sosyal Çalışma Dergisi*. 3(1), 61-80.

- Erzeybek, B. (2015), *Anne-babaların çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri toplumsal cinsiyet rolleri tutumları*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fıfşılıoğlu, H. & Lorenzetti, A. F. (1994). The Relation Of Family Cohesion To Marital Adjustment. *Contemporary Family Therapy*, 16(6), 539-552.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fıfşılıoğlu, H. ve Demir, A., (2000). Applicability Of The Dyadic Adjustment Scale For Measurement Of Marital Quality With Turkish Couples. *European Journal Of Psychological Assessment*, 16, 214-218.
- Fortin, N. M. (2005). *Gender Role Attitudes and the Labour- Market Outcomes of Women Across OECD Countries*. Oxford Review of Economy Policy. 21,3,16-418.
- Gardiner, M. (2016). *Gündelik Hayat Eleştirileri*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Goldman, E. (2006). *Dans Edemeyeceksem Bu Benim Devrimim Değildir* (Çev. N. Bayram). İstanbul: Agora Kitaplığı Yayınları.
- Gök, A. F. (2013). *Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güren, A. S. (2017). *Evli ve çocuk sahibi çiftlerin evlilik uyumu, evlilik çatışması, yakın ilişki düzeyi ve yalnızlık düzeylerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürkan, T. (2018). Akademisyen Olmak, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2) .440-446.

- Gülerce, A. (1996). *Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri*. Boğaziçi Üniversitesi: İstanbul.
- Güngör, H. C. ve İlhan, T. (2008). Evlilik uyumu ve mizah tarzları arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(13), 97-106.
- Gül, G. (2016). *Evlilik biçimleri açısından evlilik uyumu, ilişkilerde yüklenme tarzları ve psikolojik dayanıklılık değişkenlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güner, K. Z. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, ilişkilerdeki bilişsel süreçler, yüklemeler, evlilikte sorunlarla başa çıkma yollarının evlilik uyumu ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hablemitoğlu, Ş., Gönen, E. ve Özmete, (2004). *İş ve Aile Yaşamının Dengelenmesi Akademisyen Kadınlar Üzerinde Bir Araştırma*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Hattie, J.& Marsh, H.W. (2002). The Relation Between Research Productivity And Teaching Effectiveness: Complementary, Antagonistic, Orindependentc Onstructs? *The Journal of Higher Education*,73(5), 603-641.
- Halifeoğlu, M. (2020). *Akademik Habitusu ve Toplumsal Cinsiyeti: Kadın Akademisyenler*. The Journal of International Civilization Studies 5 (2), 167-181.
- Jose, O. & Alfons, V. (2007). Do Demographics Affect Marital Satisfaction? *Journal of Sex & Marital Therapy*, 33, 73-85.
- İlericiler, K. N. (2015). *Evlilik uyumunu açıklamada yakın ilişkilerde bağlanma, erken dönem uyum bozucu şemalar ve psikolojik travmanın rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kabaklı, Ç., L. (2019). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Rol Model Tercihleri, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1): 88-110.
- Kamışlı, E. (2018). *Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaplan, E., ve Zeyneloğlu, S. (2018). Geri Çekme Yönteminin Kadınların Cinsel Doyumları Ve Evlilik Uyumlarına Etkisinin Belirlenmesi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1).
- Kaya, N. (2017). *Kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması ve incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kırış, E. (2019). Fransız Sosyoloji'sinde Gündelik Hayat Çalışmaları, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*. 5(9), ss. 131-144.
- Kışlak, T. Ş., Göztepe I. (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, 3(2)
- Kışlak, T. Ş., Çabukça F. (2002) Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi, *Aile ve Toplum*, 5(2).

- Kumkale, Ç. (2015). *Cinsel işlev bozukluğu olan eşlerde evlilik uyumu ve bağlanma stillerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurt, H. S. ve Sarı, M. (2013). Kuantum Fiziğinde Kullanılan Metaforların Öğrencilerin Fizik Algısı Üzerine Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi* , 43 (198) , 219-236.
- Küçükçelik, Z. M. (2015). *İlişkiye dair inançlar ve bilişsel çarpıtmaların evlilik uyumuna etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükşen, K. ve Kaya, Ş. D. (2016). Yönetici Pozisyonundaki Akademisyen Kadınlarda Aile-İş-Özel Yaşam Dengesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(37), 662-674.
- Köse, G. (2016). *Evli bireylerin bağlanma stilleri ve stresle başa çıkma yöntemlerinin evlilik uyumuna olan etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kublay, D. ve Oktan V. (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2015, 5 (44), 25-35.
- Maçkan, A . Ç. (2013). *Yaşlılık döneminde problem çözme becerileri ve esnekliğin evlilik uyumuna etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktaş, M. A . (2000). Evlilik Danışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12 (1) , 53-68 .
- Mihçioğur, S. ve N. B. Aykut. (2009). Halk Sağlığı İle İlgili Güncel Sorunlar Ve Yaklaşımlar. 86-90. Ankara Tabib Odası. Ankara.

- Nalbant, H. (2017). *Evlilik uyumunun yordayıcılarından ahlaki olgunluk ve değerler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Naymansoy, G. (2010). Türk Bilim Kadınları ve Bilime Katkıları Gaziantep Üniversitesi *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1):203-232.
- Nazlı, S. (2018), *Aile danışmanlığı*, ss.442, Anı Yayıncılık: Ankara.
- Nichols, P. M. (2013). *Aile Terapisi: Kavram ve Yöntemler*. (Çev. O. Gündüz). İstanbul: Kaknüs.
- Oakley, A. (1972). *Sex, Gender, Society*. Maurice Temple Smith Ltd.
- Ollilainen, M. (2019). Academic Mothers As Ideal Workers In The USA And Finland. *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*. 38(4). 417-429.
- Önder, M. (2014). Erken menopoz ve normal menopoz: stres belirtileri, stresle başa çıkma, evlilik uyumu ve cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztan, E.ve Doğan, S. N. (2015). ‘Akademinin Cinsiyeti: Yıldız Teknik Üniversitesi Örneği Üzerinden Üniversite ve Toplumsal Cinsiyet’, *Çalışma ve Toplum*, 46(3), 191-222.
- Öztürk, Ş. C. (2014). Cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerde mizaç ve karakter boyutları, evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özügürlü, K. (1985). *Evlilik raporu*, İstanbul: Altın Kitaplar.
- Özdemir, Ş., Vatandaş C. ve Torlak, Ö., (2009). Sosyal Problemleri Çözmede Aile Yaşam Döngüsünün (AYD) Önemi. *Aile ve Toplum*. 4(16).

- Özgüven, İ. E. (1994). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik ve Eş Seçmeye İlişkin Tercihleri, Değişim Sürecinde Aile; Toplumsal Katılım ve Demokratik Değerler, *Aile Kurultayında Sunulan Bildiri* (203-213), Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Özcan, Ö. (2016). *Evlilik uyumu ile tolerans düzeyi arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Paçacıoğlu, B. (2018). *Üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Popovich, N.G & Abel, S.R. (2002). The Need For Abroad Eneddefinition Offaculty Scholar Shipand Creativity. *American Journalof Pharmaceutical Education*, 66(1),59-65.
- Poyraz, B. ve Ulusoy, S. (2013). *Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Akademisyenler Ağı*. Ankara Üniversitesi Raporu, Ankara: Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimi.
- Grandon, R, J. R., Myers, J. E. & Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82, 58-68.
- Gladding, S. T. (2015). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları*. Pdrem Yayınları: Ankara.
- Sarıyıldız, D. (2017). *Özel eğitime gereksinim duyan çocukların annelerinin evlilik uyumunun incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Sağlamer, G., Tan, M. ve Çağlayan, H. (2013). *Türk Yükseköğretiminde Kadın Katılımı Üzerine Bir Araştırma*, Türkiye’de Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Akademisyenler Ağı, İstanbul.
- Santos, G. G. & Cardoso. C. C. (2008). Work-Family Culture In Academia: A Gendered View Of Work-Family Conflict And Coping Strategies. *Gender in Management: An International Journal*. 23(6). 442-457.
- Soysal, E. (2017). *Evli bireylerin erken dönem uyumsuz şemaları, ilişkilerde bilişsel çarpıtmaları ve yüklemelerinin evlilik uyumunu yordaması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Spanier, G. B. & Cole, C. L. (1976). Toward Clarification And Investigation Of Maritalad Justment. *International Journal of Sociology of the Family*, 6(1), 121-146.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales For Assessing The Quality Of Marriage And Similar Dyads. *Journal of Marriage and The Family*, 38, 15-28.
- Şahin, H. (2017). *Evli bireylerin otomatik düşünce kalıplarının evlilik uyumu üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şendil, G. ve Korkut Y. (2012). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi, *Psikoloji Çalışmaları*, 28 (0), 15-34.
- Şentürk, B. (2015). Çokuz Ama Yokuz: Türkiye’deki Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Analiz. *ViraVerita E-Dergi*. 2, .1-22
- Şirin, T. (2018). Evli Çiftlerin Evlilik Uyumları İle Dini Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Studies*, 13/3, 691-722.

- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (sixth ed.) Boston:Pearson.
- Tan, G. M. (2017). Akademik Yaşamda Toplumsal Cinsiyet İş ve Yaşam Dengesi(zliği). Çalışma Hayatında Kadın. G. A Yılmaz,. (Ed.). Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Tan, G. M. (2020). *Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması 2017-2020 Güncellemesi*. Ceid Yayınları. Ankara.
- Tan, M. (2002). Eğitim Yönetiminde Kadınlara Yer / Gerek Var Mı?, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*, 37-46.
- Taylor, M. M. L. & White K. (2014.) Women In Academic Leadership In Vasilikie Demos, *Gender Transformation In The Academy*. Emerald Group Publishing Limited. 19. 375-393.
- Taylor, M. ve Özkanlı, Ö. (2013). Gender and Academic Careers in Portuguese and Turkish Higher Education Institutions. *Eğitim ve Bilim*. 38(169):346-356.
- Tepe, F. F. (2008). *İstanbul'daki üniversitelerde mühendislik ve temel bilimler alanında çalışan kadın akademisyenlerin ev hayatı* (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tepe F. F. (2018). 2000'lerde Türkiye'de kadın akademisyenler: Rol çatışması mı veya rol genişlemesi mi?, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(2), 271-279.
- Tepe, F. F. (2019). Türkiye'de Mühendislik Akademyasında Cinsiyetçilikle Baş Etmek İçin Akademisyenlerden Tavsiyeler. 4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı 94-97.

- Tuncay, E. (2006). *Mükemmeliyetçiliğin evlilik uyumu üzerindeki yordayıcı rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkdoğan, O. (1963). Carle C. Zimmerman Sosyolojisinin Esasları, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*. 103-151.
- Touliatos, J., Perlmutter, B. F. & Straus, M. A., (1990). *Handbook of Family Measurement Techniques*. Newbury Park, CA: Sage.
- Thomas, V., Olson, D. H. (1993). Problem Families And The Circumplex Model: Observational Ases Mentusing The Clinical Rating Scale. *Journal of Married and Family Therapy*. 19, 159-175.
- Kışlak, T. Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *3P Psikoloji, Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Kışlak, T. Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(5), 35-42.
- Tuzcu, A. (2017). *Evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Etizer K. N. ve Özbay, D., (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet*. Edirne: Paradigma Akademi Yayınları.
- Uluocak, Ş. ve Aslan, C., (2011). Kadın Bakış Açısından Toplumsal Cinsiyet Rollerini. Çanakkale: Çanakkale Kitaplığı. (S. 25-26).
- Ünal, S., (2009). Ailenin Temel Özellikleri ve İşlevleri, *İnönü Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayını* 2009-001.2.

- Ünüvar, P. ve Tagay, Ö. (2015). Çalışan Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Yaşam, İş Doyumu ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi, *Kadın/Woman 2000*, 2015; 16(1): 21-44.
- Yılmaz, A. G. (2017). Çalışma Hayatında Kadın, ESKAR 2. *Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkez*. 18-35.
- Yılmaz, M. (2015). *Evli bireylerin bağlanma stillerinin, bireylerin umutsuzluk düzeyi ve evlilik uyumu üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji, İstanbul.
- Yılmaz, A. ve Avcı, A. İ. (2015). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınların Bazı Toplumsal Cinsiyet Özellikleri İle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2).
- Wollstonecraft, M. (1792). *Kadın Haklarının Gerekçelenilmesi* (Çev. Deniz Hakyemez) 2012, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları. ss.33.
- Yılmaz, H., İlketenci R., Yılmaz S. A., ve Mamirova C. (2018). Evli Bireylerin Problem Çözmede Kullandıkları Yaklaşımlar ve Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2018 Cilt: 7 Sayı: 2
- Yüksel, Ö. ve Dağ, İ. (2015). Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Rollerini, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(3):181-188.
- Zehir, T. (2016). *Evlilik uyumu ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

<https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr>

<https://sozluk.gov.tr/>

Ek.1 Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Bu ölçekteki cümleler, siz üniversite öğrencilerinizin **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz. Aşağıdaki cümleler size;

- hiç uygun değilse **“Kesinlikle Katılmıyorum”**
uygun değilse **“Katılmıyorum”**
karar veremiyor iseniz..... **“Kararsızım”**
uygunsa **“Katılıyorum”**
tamamen uygunsa **“Tamamen Katılıyorum”**

Cümlenin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.** **Örnek:**

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.				X	

Katılımınız için teşekkür ederim.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir .					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte alınmalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Ek.2 Evlilikte Uyum Ölçeği

1.Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

* * * * *

Çok

Mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak(X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Hemen			Hemen	
Her zaman anlaşırız	her zaman anlaşırız	Arasıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamamız olur	her zaman anlaşamamız olur	Her zaman anlaşamayız

2.Aile bütçesini

() () () () () ()

idare etme

3.Boş zaman

() () () () () ()

etkinlikleri

4. Duyguların

() () () () () ()

ifadesi

5. Arkadaşlar () () () () () ()

6. Cinsel ilişkiler () () () () () ()

7. Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış) () () () () () ()

8. Yaşam felsefesi () () () () () ()

9. Eşin akrabalarıyla anlaşma () () () () () ()

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
- () Kadının susması ile
- () Karşılıklı anlaşmaya varılarak

sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- Hepsini
- Bazılarını
- Çok azını
- Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- Dışarıda bir şeyler yapmayı
- Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- Dışarıda bir şeyler yapmayı
- Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- Sık sık
- Arada sırada
- Çok seyrek
- Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

- Aynı kişiyle evlenirdiniz
- Farklı bir kişiyle evlenirdiniz

() Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

() Hemen hemen hiçbir zaman

() Nadiren

() Çoğu konularda

() Her konuda

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER VE EĞİTİM BİLİMLERİ ETİK KURULU

PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU

Toplantı Tarihi	27.12. 2018
Toplantı Sayısı	8
Başvuru protokol numarası	2018/65
Başvuru tarihi	16.11.2018
Proje/araştırma başlığı	Akademisyenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumları ile İlişkisi
Proje/araştırma yürütücüsü	Yasemin ÖZHAN
Karar	Bilimsel araştırma etik kurallarına uygundur.
Açıklamalar	-----

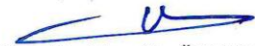

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Başkan

Doç. Dr. Mustafa KARA
Başkan Yardımcısı

Doç. Dr. Şemî KORKMAZ
Raportör

Doç. Dr. Gökhan GÖKULU
Üye

Doç. Dr. Şefik Okan
MERCAN
Üye

Doç. Dr. Muzaffer ÖZDEMİR
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇORUK
Üye

Oluştur

Gelen Kutusu 1.235

Yıldızlı

Ertelenenler

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar

Diğer

Meet

Yeni toplantı

Toplantılarım

Hangouts

Yasemin

sennur tk <sennurkislak@hotmail.com>

Alıcı: ben

Merhaba ,

EUÖ'yi çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ekte yer alıyor.

Puanlama için makalenin tümünü okuyunuz,makaledeki tabl

İyi günler

Şennur Kışlak

Prof.Dr.Şennur Tutarel Kışlak

Ankara Üniversitesi

DTCF Psikoloji Bölümü

Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Sıhhiye-Ankara

0312 310 32 80/1401

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Yasemin ÖZHAN
Doğum Tarihi ve Yeri :18.03.1988 - Kocaeli
E-mail :yaseminozhann@gmail.com

Eğitim

<i>Derece</i>	<i>Eğitim Birimi</i>	<i>Mezuniyet Tarihi</i>
Yüksek lisans	Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı	
Sanat Terapisi Sertifikası	Üsküdar Üniversitesi	2020
Pedagojik Formasyon Sertifikası	Eğitim Fakültesi	2015
Lisans	Sosyoloji	2013

-Toplum Gönüllüleri Vakfı : Gönüllü 2009 – 2011

-ÇOMÜ, Gençlik Danışma Birimi, Üreme Sağlığı Akran Eğitimleri Projesi, Akran Eğitimi Katılımcı Belgesi-2010

-Duygusal Zeka ve Farkındalık Yaratma Eğitim Belgesi-2010

-Eğitimde Oyun, -Çocuklarla İletişim, -Yaratıcı Öğretmen Olmak-2019

-C.G. Jung ve Kum Terapisi- PED Onaylı Katılım Belgesi, 2020

-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Atölyesi- UN Women Ortaklığında Kız Kardeşim Projesi-2020

Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

<i>Yıl</i>	<i>Yer</i>	<i>Görev</i>
2013-2015	: Çanakkale Birey Dergisi Dershanesi	Felsefe Grubu Öğretmeni
2015-	: ÇOMÜ	Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni

ORCID kimliği: <https://orcid.org/0000-0001-8918-7323>

